

นิพราชาชาติ

พระราชนิพนธ์

ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

แบบอักษร

กรมการศาสนา กระทรวงมหาดไทย

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พ.ศ. ๒๔๖๔

พิมพ์ที่โรงพิมพ์...

พิมพ์ที่...

พิมพ์ที่...

๕๕.๕๕๕
๑

ค ๕๖๘

นิทรา ชาติกริต

พระราชนิพนธ์

ใน พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๕
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

— ๐๐๐๐๐ —

แบบเรียน กวีนิพนธ์

กรมตำรา กระทรวงศึกษาธิการ
พิมพ์ครั้งที่ ๕,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๖๘

ปกแข็ง หุ้มผ้าราคาเล่มละ ๘๘ สตางค์
พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์อักษรนิติ บางขุนพรหม
กิจกรรมสิทธิวัฒนธรรมพระราชนิพนธ์

๑ ๐1537 ๔ ๕

คำนำ

(เมื่อพิมพ์ครั้งที่ ๓)

หนังสือพระราชนิพนธ์นิทราชาคริตน์ เป็นพระราชนิพนธ์
ใน พระบาท สมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้า อยู่หัว และโปรด
เกล้า ฯ ให้พิมพ์ขึ้น ณ โรงพิมพ์หลวงครั้งหนึ่ง เป็น ฉบับแรก.
ภายหลัง หนังสือ นั้น หดหายไป มี ที่ ชื่อ ข่าย ครั้น เมื่อ ข้าพเจ้า
เป็นผู้ อำนวย การโรงเรียนมหาดเล็กในรัชกาล นั้น เห็นว่า
เป็นหนังสือที่ดีควรจะมีสำหรับประกอบใช้แก่การเล่าเรียนได้ จึง
ได้ขอ พระราชทาน พระบรมราชาอนุญาต พิมพ์ขึ้นที่โรงพิมพ์
บ้านหม้อ เป็น ครั้งที่ ๒ และได้พระราชทานพระราชกระแสไว้ว่า
หนังสือ เรื่อง นี้ เมื่อแรก ทรง พระ นิพนธ์ ได้ ทรง ใน เวลา น้อย วัน
แต่พอ แล้ว ก็โปรดเกล้า ฯ ให้พิมพ์ไว้ครั้งหนึ่ง ยังทรงพระ
ราชปรารภที่ จะแก้ไขให้ดีขึ้นอีก ถ้า จะ พิมพ์ ใน ครั้งที่ ๓
ก็ให้กราย บังคม ทูล เติมน มาในราว ค.ศ. ๑๒๘ บ่ายปี
หนังสือที่พิมพ์ ใน ครั้งที่ ๒ นั้น ก็ จำหน่าย หดลง ข้าพเจ้า

จึงได้ กราบบังคมทูล พระกรุณา จึง มีกระแสพระราชดำรัสว่า
จะ ทรง ตรวจ แก่ พระราชทาน และแต่บัดนี้ มา ก็มีราชการ
อื่น ชุก เลียบ บ้าง และ เป็น เวลา ไม่ ทรง พระราช สำราญ บ้าง
จน ถึง เวลา อัน หมก ทาง ที่ จะ ได้ ทรง ตรวจ แก่ หนังสือ นั้น
ก็ ยัง คง ชาติ อยู่

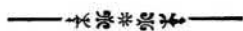
บัดนี้ จึง เห็นว่า การ ที่ จะ ปลอ่ย ให้ ฉะบับ หมก สำนวน ไป ทุก ที่
ไม่ให้ อยู่ เป็น เยี่ยง อย่าง แพร่ หลาย ไป อีก นั้น ก็ หา ควร ไม่ จึง
ไม่เห็น ทางใด จะ ติ ไป กว่า พิมพ์ ใช้นี้ ใหม่ ให้ ถูก ต้อง ตาม สำนวน พิมพ์
ฉะบับ แรก ซึ่ง ยัง พอ ค้น หา เอา เป็น แบบ ได้ อยู่ใน บัด นี้ ตาม
ที่ ได้ รับ พระบรม ราชานุญาต ไว้ แต่ เดิม นั้น เพื่อ เป็น การ
เฉลิม พระบรม นาม ภิไชย สืบ ต่อ ไป และ เป็น เครื่อง ประกอบ
การศึกษา แก่ กุลบุตร ให้ ได้ ประโยชน์ ด้วย จึง ได้ อนุญาต ให้
โรงพิมพ์ อักษร นิติ พิมพ์ ใช้นี้ ครัง นี้ เป็น ครัง ที่ ๓ อีก คราว หนึ่ง
๕,๐๐๐ ฉะบับ

วิสุทธิสารรังษี

วันที่ ๗ มีนาคม ค.ศ. ๒๔๕๕

แจ้งความ

หนังสือฉบับนี้ ได้เก็บเนื้อหาความในนิทานเรื่องหนึ่ง ของ
อาเรเบียนไนต์เอนเตอเทนเมนต์ Arabian night entertainment
ซึ่งเรียกชื่อว่า สลึเปออะเวเกน Sleeper Awaken มาแต่ง

หนังสืออาเรเบียนไนต์นี้ เป็นเรื่อง รวบรวม นิทาน
ต่าง ๆ ใน ประเทศ ตะวันตก ของ เมืองเราแต่มีใช้ฝรั่ง ฝรั่ง
เรียกว่าฝ่าย ตะวันออก คือแผ่นดินอินเดีย อาหรับ อาฟริกา,
ซึ่งเป็นที่ยอมรับด้วยวิชาและความรู้ คือซีวิลไลเซชัน Civilization
ก่อน ประเทศอื่น ๆ มา ชำ นาน หนังสืออาเรเบียนไนต์นี้ เมื่อ
ตรวจดูตามจดหมายภาษาอังกฤษ ซึ่งเขาเล่าถึงเรื่องหนังสือนี้
ว่าได้ปรากฏถึง ประเทศยุโรปเมื่อใด เขาได้กล่าวว่า หนังสือ
อาเรเบียนไนต์เอนเตอเทนเมนต์นี้ ได้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรก
เพราะอันตอีนีคัลแลนท์ Antony Galland เป็นชาวฝรั่งเศสเป็น
คนเรียน ภาษาต่าง ๆ ข้างฝ่าย ตะวันออก ได้ตีพิมพ์หนังสือนี้
ที่เมืองปารีส ให้ชื่อว่าเทซันคัลเอนต์วันไนตส์ อาเรเบียนสตะอริส
แทรนสเลเตคอินดูเฟรนช์ Thousand and one nights Arabian

Stories, translated into French. แปลว่า เรื่อง นิทาน อาหรับ
ต่าง ๆ เล่าอยู่ พัน กับ ห้า รাত্রี แปลเป็น ภาษา ฝรั่งเศส
แบ่ง เป็น เล่ม เล็ก ๆ สิบ สอง เล่ม ตีพิมพ์ ขาย ตั้งแต่ คริสต์
ศักราช ๑๗๐๔ คือ ปี ออก ฉศก จุลศักราช ๑๐๖๖ จนถึง
คริสต์ศักราช ๑๗๑๗ คือ ปี ระกา นพศก ศักราช ๑๐๗๙ จึง
ได้ จบ

หนังสือ นี้ เป็น ที่ ชอบใจ ของ ผู้ ที่ อ่าน มาก แต่ เข้าใจ กัน ว่า
หนังสือ นี้ เป็น ด้วย ผู้ แต่ง นั้น ฉลาด ไม่ เข้าใจ ชาติ ว่า เป็น เรื่อง
เติม ตี มา เอง ภายหลัง มา มี ผู้ ชอบใจ ลง พิมพ์ เติม ไม่ ขาด
จน ถึง ครั้ง หนึ่ง คน ทั้ง ปวง พา กัน คิด หา ฉบับ ที่ เป็น ภาษา อาหรับ
มา แปล สอด ลง พิมพ์ ต่อ มา อีก ถึง ๔ ครั้ง จน คน ที่ ยุโรป
คุ้น เคย กับ ประเทศ ที่ เล่า ใน นิทาน นั้น ก็ ยิง เห็น เรื่อง รว นี้
ว่าเป็น นิทาน ที่ ได้ ความ จริง มาก สม กับ อาการ กิริยา ของ พวก
โมสเลม Moslem คือ พวก แหก ที่ ถือ ศาสนา มะหะหมัด ถึง โดย ใน
เรื่อง รว นี้ จะ เป็น การ ไม่ น่า เชื่อ เหลือ วิสัย มนุษย์ ก็ แต่ง
เห็น จริง สุก มาก อ่าน ไม่ เบื่อ

แต่ ต้น เติม ของ นิทาน นี้ ไม่ ทราบ ว่า ผู้ใด เป็น ผู้ แต่ง
และ แต่ง เมื่อใด นักปราชญ์ ที่ เขา พิจารณา เรื่อง นิทาน นี้ เขา
เห็น ว่า เป็น นิศสัย รวม กัน อยู่ สาม อย่าง คือ ที่ กล่าว ถึง งาม

และสมบัติศฤงคารใด ๆ คุณเหมือนมาแต่สำนวนชาวอินเดีย เมื่อ
พิเคราะห์ดู ถึง ถ้อยคำที่กล่าว และ หน้าใจ ซึ่ง เกี่ยวข้อง ด้วย
ความรักและ คำอ้อนหวานซึ่งเป็นอาการ ของ ผู้หญิง คุณเหมือน
มาแต่สำนวนชาวเอเชีย ถ้อยคำที่ ว่า ด้วย เรื่อง กิณ อยู่และ
เล่ห์กลมารยาตลาคไหวพริบ ต่าง ๆ คุณเหมือนเป็นสำนวนอาหรับ
แต่อาการ ทั้งสามซึ่งพิเคราะห์เห็นนี้ ก็คง ลง รวม กันอยู่ ว่า
สม กับ อาการ กิริยา ของ ชาว ที่ถือศาสนา มะหะหมัด ทั้งสิ้น

เมื่อคริสต์ศักราช ๑๘๒๘ คือปีฉลูเชกศก ศักราช
๑๑๘๑ บารอนเคอซาซี Baron de Sacy ได้กล่าวว่าหนังสือ
นี้ได้แต่งในเมืองไซเรีย Syria ก่อน ตามถ้อยคำสามัญในเมือง
นั้น แต่ผู้แต่งที่เดิมนี้ ทำไปไม่ตลอด มีผู้แต่งเพิ่มเติม
แทรกแซงลงอีก แต่จะ สังเกตว่าแทรกลง แห่งใด ต่อลงที่
แห่งใด ทำที่เมืองใดบ้าง นั้น ก็สังเกตไม่ได้ด้วยสำนวนคล้าย
คลึง กัน นิทานนั้นก็เป็นเก่าอย่างใหม่บ้าง แต่หนังสือนี้คง
ตกอยู่ในเมืองอียิปต์ Egypt เป็นที่สุด จะว่าของโบราณ
ก็ไม่ได้ แต่คงไม่ต่ำกว่าเวลาที่เมืองอียิปต์ใช้กาแฟและ
ยาสูบ ด้วยในเรื่องนี้ไม่ได้กล่าว ถึง กาแฟและยาสูบเลย

กาแฟนั้นเกิดใช้กันขึ้น ในเมืองอาหรับใน คริสต์ศักราช
๑๕๐๐ ปีเศษ อยู่ในจุลศักราช ๘๐๐ เศษ แต่ถึง ภาระนี้

ก็ยังไม่เป็นการใช้ทั่วไป เพราะชักขวางด้วยเจ้าแผ่นดิน
ในเมืองนั้นห้ามปรามต่าง ๆ ต่อจุลศักราชประมาณได้
๑๐๐๐ ปี จึงได้ไปใช้ในยุโรป

ภาษาเกิดขึ้นในประเทศอิตาลี Italy ในคริสต์ศักราช
๑๕๖๐ ตรงกับปีวอญโทศก จุลศักราช ๙๒๒

หนังสืออาเรเบียนไนต์ เอนเตอเตนเมนต์ ภาษาอังกฤษ
ซึ่งถือกันว่าเป็นฉบับที่หนึ่ง แปรออกจากภาษาอาหรับที่เดียว
ได้ตีพิมพ์ในคริสต์ศักราช ๑๔๘๔ คือจุลศักราช ๑๒๐๑
ปีกุนเอกศก เขตเวก วิลเลียมเลม Edward William Lane
เป็นผู้แต่ง เขาถือกันว่าเป็นดีกว่าทั้งปวง

แต่ต้นฉบับซึ่งอ่านแล้วแต่งโคลงครึ่งหนึ่ง เป็นสมุดเล่ม
ย่อม ๆ ของท่านเล็กเธอเอามาให้อ่าน จะเป็นผู้ใดแต่งก็ไม่รู้
ตีพิมพ์ที่ร้าน คอลแอนท์อิงคลิช ๓๐ ปาเทอโนสเตอร์โร
ลอนดอน; ๖ ยอชสตรีท เอเดนบอร์ธ Gall & Englis, 30
paternoster Row, London; 6 George Street, Edinburghs
จะเป็นฉบับที่ไม่ดีอย่างไร ก็ไม่ทราบ แต่เห็นว่ามันต้องการ
สำนวนเพราะไม่เพราะ จะเอาแต่เนื้อความมาแปลเป็นภาษา
ไทย แต่งก็ต้องนึกเอาเองบ้าง ตามสำนวนเราไทย ๆ เรื่อง สตี
เปอ อะเวเกนที่แต่งนี้ อยู่ข้างปลายของหนังสือ อาเรเบียนไนต์

เฮนเตอเตนเมนต์ เห็น เป็น เรื่อง ชั๊น มาก ก็ลองเขียนเป็น
 กลอน ร่าย ดู เห็น ว่า เวลา นี่เป็นเวลาว่าง คล่องใจ นึก อะไร
 ร่าย ก็เขียนไป เมื่อทำได้ มากแล้ว จึง คิด เห็น ว่า เรื่อง นี้
 ก็ เป็น แค่ เรื่อง เล่น ๆ จำนวนแต่ง ก็ไม่ต้องโอศุครวญ เพราะ
 เพียง อย่างไร ที่ จะ ต้อง มี ผู้เอาไปเทียบ กับ เรื่อง ที่ นึกปราชญ์
 แต่งไว้แต่ก่อน ที่ ชั่ว อย่างไรก็ไม่ต้องอาย เพราะเหมือนอย่าง
 หนังสือโนเวลล์ Novels ต่าง ๆ ของ อังกฤษ แต่ถ้อย คำบท
 กลอน นี่ กำหนดไม่ได้ ด้วยเวลาที่ ทำ น้อย นึก ต้อง ถือว่า
 เป็นโนเวลล์ไทย ไม่เป็น หนังสือ สำคัญ ชั๊นใดเลย

วันศุกร์ เดือนแปด ขึ้นเจ็ดค่ำ ปีชานสัมฤทธิศก คักราช ๑๒๕๐

พระราชหัตถเลขา

หนังสือ ลิลิต “นิทราชาคริต” ฉบับนี้ แต่ง
ให้แด่พระบรมวงศานุวงศ์

แทนของแจกให้แก่ พระวงศ์ ปวงเฮย
ซึ่งเสด็จทุกพระองค์ พรั่งพร้อม
ในวันวิวิธมงคลเปลี่ยนปี แส
ทราบเรื่อง ยล อยู่น้อม จิตต์ให้ยินดี
ศรีสวัสดิ์สถฤทธิพร้อม ไผศาล ใสศเทอญ
ทั่วพระวงศ์นฤบาล เบิกหน้า
ยืนชีพ ชุ่มสุขมาน ปราโมทย์
ยิ่งยศ ยิ่งยืนชา สิ่งเศร้าเสียดลาย

โดยความยินดีตั้งใจของผู้แต่ง

(พระปรมาภิไธย)

C. R. S.

นิทรา ชاکรติ

—***—

ร่าย

สรรวม สวัสดิ์วิชัย เกริก กรงไกร เกรียง ยศ เกียรติ
ปรากฏ ขจร ขะยาย สบาย ทิวแหล่ง หล้า ฝนฟ้า ฉ่ำ ชุ่ม ชล
ไพศรพณ์ ผลพูนเพิ่ม เติมใจ ร่ายกรู๋ยำ เทิง รื่นเรอง รัฐมณฑล
สถล ราชอาณาเขตต์ ประเทศ สยามชื่น ช้อย ทุกข์ขุกเข็ญ
ใหญ่ น้อย นาคไว้แรง เกยม ไส้ค เทอญ

โคลง ๔

เปรมจิตต์ปราศจากเศร้า	สิ่ง ศัลย์ สรรพ เทอญ
ทั่ว นคร ขอย ชื่นท	เขตต์ทั่ว
เจริญ สุข ทุก คื่น วัน	ววย เทวย
ปลั่ง ปลอก ประโยชน์ก้าว	เที่ยง พัน ภัย ภัย
ไพบูลย์ สัมบัติ ถ้วน	ทวย ชน ชื่นเทอญ
ประกอบ กิจ เกิด นิตยผล	แผ่ หล้า
ยำ เทิง ทั่ว ภูมณ—	ทล เกษตร สยาม เอย
จง ประสิทธิ์ ประสงค์ ขำ	คิก ค้อง คลอง ขรรณ

ร่าย

จักบรรยาย นิทาน มานในเรื่อง อาหรับ^๑ ฌะบับ อังกฤษ
แปลแปลง แสลงเป็นสยาม พากย์ หลากแต่เพรงไป มี เพื่อ
การปีใหม่หมาย ให้สหาย ชื่นชม บรมวงศานุวงศ์ ทุกพระ
องค์ทั่วหมด จึงคัดบท ข้อคำ ทำเป็นกลอน ลิลิต ประดิษฐ์
โดยย่อพอเรียง เพียงพอรู้เรื่องจบ ปางปรารภได้อื่น กุ้ง
ทราบเรื่องนั้น เสร็จสิ้นทุกอัน แลนา

แต่ปางบรรพ์ยังมี เจ้าธานีในประเทศ เขตต์อาหรับ
รมย์สถาน ไพศาลโสภณบุรี ศรีแยกแแตกนคร^๒ ภูธรครอง
ยุคศิธรรม ณะทุ่งเขตต์ซันทาสีมา ผุงประชาสำราญ พันภัย
พาลพิบัติ อดความเมือง ช่อตรง ไปเว้นทรงคำวิ ทริ
จาทูรราชการ คือวิจารณ์คุณไทย ประโยชน์ผลผู้ทำ ภูธร
ชอบผิดแต่ไท้ ชอบชอบให้ควร การ หนึ่งวิจารณ์ทั่วทุกซ์
สุขคำมาคัยรายภูร ทัย อภิกรณ์ถ้อยความ ตามสมควร
คุณไทย หนึ่งทริ ประโยชน์พารา ประมวณมา ซึ่งราชทรัพย์
โดย ฌะบับบุรพา เลียง ศาสนา ณาจักร บิรรัณย์นครโดยควร

๑ เป็นประเทศตั้งอยู่ระหว่างทะเลแดงกับ อ่าวเปอร์เซีย เรียกตามอังกฤษว่าอาหรับ

๒ เป็นเมืองอยู่ในประเทศเตอร์กียังเอเชีย ตั้งอยู่ริมฝั่งน้ำซอดคิรลัดติจุดเหนือ

๓๓ คิกิริ ลงจด ๔๔ คิกิริตะวันออก อย่างอังกฤษ

หนึ่งไต่สวน การ คึก ระลึกภายนอกใน เพื่อราญไพรยุทธ์ ทุก
ทิศ ประทฤษฎ์ ข้อง กัน สรรพ ภัย ผ่อน ปรม จากุภรณ์ราชกิจ^๓
บพิตร บไว้ หฤทัย เสนาในพระนังงาน ภูบาล ย่อมแปลง ของค
ลงเป็นพาดิชเพศ หวังสืบเหตุนานา แต่ประชารายภูร ซึ่ง
ลัญจกรไป มา จักเจราชาติร้าย หวังชักย้ายร้างบิ ด้วยความ
ร้อนเปลี่ยนเย็น รชนความเขิญให้ชาค ประสาท สิ่งสุข สวัสดิ์
ชะจิต สรรพภัยอันตราย บั้น สุข สบาย เบิก หล้า เลี้ยง สรเสริญ
ทั่ว หน้า เขตต์ทั่วไพบูลย์ ยิ่ง แล

โคลง ๔

ฮารุน อาลราช จิตร อ่าง	องค์นรินทร์	นาม ฤา
กาหลิบ ครอบ แผ่นดิน	กัษ รัตน์	
วงศ์เฝ้าอง แต่ มุนินทร์	มะหะหมัด	
พระครู ราชภูริ คาสนา ช้อน	เชิดไว้ จิรกาล	

๓ ราชกิจ ๔ ประการนี้ คือธรรม ๔ ประการ ซึ่งคัดมาแต่พระธรรมศาสตร์ในกฎหมาย
เล่ม ๑ หน้า ๑๑ บรรทัดที่ ๗

๔ ฮารุน เป็นพระนามพระเจ้าแผ่นดิน อาลราช จิตนั้นเป็นสร้อยพระนาม แปลว่าทรง
ธรรมในกษัตริย์ใหญ่ ในประเทศอาหรับ เดอร์กิ อธิปไตย เลวยราชสมบัติ
อยู่ในเมืองแบกแดดซึ่งเป็นเมืองหลวง ตั้งแต่จุลศักราช ๑๔๘๗ จน ๑๗๑๑ เป็น ๒๓๓ ปี

๕ เป็นภาษาอาหรับ แปลว่าเจ้าแผ่นดิน และผู้สืบต่อ คือสืบต่อมาจากมะหะหมัด

๖ เป็นผู้ตั้งคาลนาแซก

เปรียบ ปาน บิคุเรศ เลียง	คณีย์	นั่น แอ
กอบ กิจการ ฤทัย ไป	ท้าว ผู้	
สอ กสอง ประสพ ใคร	ที่ ชั่ว	
ลง โทษ โปรรค ยก ภู	ก่อ ให้	สำราญ

ร่าย

ในกาลนั้น วาณิช ผู้หนึ่ง สถิตในนคร เคยสัญจรค้าขาย
แต่ปาง ภาย ยัง สะคราญ จนตราย กาล ชราภาพ บรรลุ ลาก
แหล่ หลาย มีบุตร ชาย สุก สวาท เกลี้ยว ฉลาด ว่องไว หาร
จึง ฆาน นาม นิยม สมชื่อ ใน ศาสนา เรียก อายุ หนึ่ง พานิช
พลัน ปล่อย หนัก ผลัก ทรัพย์ ым อย แก่ บุตร อากา รทุก สัน ษณ์
บุตร ขวาย ขวน ฝ่ง คพ ไว้ ทุก ชั่ว ครบ กำหนด ปลด ปล่อย ทุก ชั่ว
ทำ การ วาณิช ปาน บิคา รักษา ทรัพย์ ส่วน ติม ติม ส่วน
ใหม่ หา ได้ รวม รวย สมบัติ ไว้ เปรียบ รัชช ทั้ง ติม

ภายหลัง เหม จิตต์ ตรี ทรัพย์ เรา สิบ มาก หลาย ควร หา
สบาย ่ม สุข เล่น สนุก ต่าง ต่าง อย่าง คน หนุ่ม ทั้ง ปวง ไป
ควร หวง แห่น ทรัพย์ ซึ่ง สำหรั เป็น มูล เครื่อง เกื้อกูล ความ
สบาย ความ นึก หมาย พลัน ทำ นำ สมบัติ บิคา มา ын เป็น
ของ ภาค ส่วน หนึ่ง หาก จำหน่าย จำย ้อ บ้าน เรือน ส่วน ้อ

ตกควร คนเข้า เป็นเรือนเข้าเก็บค่า ทุกถิ่นท่ามากหลาย
 รายทรัพย์สิน ส่วนพลัน อีกส่วนอันยังเหลือ เล่นพื้นเผื่อไป
 ยิง ตึงเลียงเพื่อน พวก พ้อง เล่นขับร้อง ฟ้อนรำ กำาย
 ทรัพย์สินของ นิคม ขชุกคิตทุนรอน ข้าวสือขจรแซ่ซ้อง ไป
 เนินเลย พวก พ้อง ฟรังพร้อมแหล่หลาย ยิ่งนา

โคลง ๒

การ คำ ขายเรติร้าง	เล่นขวยว่างว่าง
แต่เข้า หนยาม	คึกหา
สาวงามสาวช่วงใช้	สาวขับสาวรำให้
จักพร้อมเพรียงมาน	
สาวสะคราญไม่น้อย	รุ่น รุ่น รำเรียบร้อย
ขับร้องนำเรอ	รมย์แฮ
พรรคพวกเกลอพร้อม	หนึ่งแน่นกินเลี้ยงล้น
เล่า*ข้าอุคม	
พุกบรร ส้ม สอดคล้อง	ฟังแต่คำเพราะ ฟรัง
จิตต์ฟัง ยินดี	ยิ่งนา

† ที่นี้ต้องการเอก ประกติเป็น หยั่ว

* ที่นี้ต้องการเอก ประกติเป็น เหล้า

โคลง ๓

ล่วง ขอบปี หึ่ง ประมาณ ทรัพย์ ศฤงคาร พร่องแท้
 ขเกินเลย หน้อยแล้ว จัก สิ้น ทุน รอน แล้วหา
 เพื่อน คึก ถอน ตน ออก บอก ชุระป่วยข้าง
 ต่าง ต่าง แต่ คึก ข้าง บิด พลัวไปมา เยี่ยมเลย
 มิ ขำ สิ้น ทรัพย์ ตน เพื่อน ลัก คน หึ่ง ไซ้
 แล บ่ เห็น หน้า ได้ แต่ เพียง ปรีย ทุกข์ ฤา มี
 ยาม ความ สุข ไร ยรา กลับ คึก มา ยาก แท้
 ไข้ คึก ผิด แล้ว แก่ ยาก พัน ประมาณ กัง หึ
 หน้า เบิก ขาน กลับ สลด วัน ทศ จิตต์ เจ็บ ไหม้
 อกร ะบม บ่ม ไข้ แต่ ร้อน ฤา สะเบย หน้อยเลย
 ไป ควร เฉย แฉะ อยู่ สู้ มารดา จัก ได้
 พัง ทาน สัก สอน ให้ ปลด เปลื้อง กังวล ใจ หา

โคลง ๔

 แม่ ยล พักตร์ บุตร เคร้า เสียด ศีรี มา แส
 นาง เร่ง นึก ปราณี ไม่ ให้อย
 ตาม บุตร บอก คดี ไต หม่อม หมอง หา
 บุตร แล ดึง แฉลง ถ้อย ถี ถ้วน ทุก ประการ

แต่นามแม่เหล็กแล้ว

เห็น พ่อ ปลก ทรัพย์ ปลก

เสียง เพื่อน เพื่อน บ คิก

มี แต่ ส่อ ซ้ำ ให้

ฟัง ร่ำ ระลึกไว้

กาย น้า * ย่า เข็ม หา

บุญมี พระเณร มา

เป็น ส่วน เก็บ เชื้อ ช้อน

บุตร ยิน บัค ทอขบ ถ้อย

คิด จัก ไป สู่ หา

ยืม ทรัพย์ ซึ่ง จัก มา

คง จัก คิด คุณ ต้อง

ลูก เคย ยาม ยาก แล้ว

บรรพต เท้า ชูลี

สุภานิต พาที่

ทั้ง แม่ จัก ว่า ให้

ขนิค นึกเลย

จ่ายใช้

คุณ ขอบ เลย เฮย

สิ่งไร เรา ถึง

เป็น ตรา เดิกร

ที่ ร้อน

ข้น ทรัพย์ ไว้ พ่อ

แคะ ไค้ ไค้ กิน

มารคา

พวก พ้อง

จับจ่าย ใช้ เฮย

ออก ให้ ไป เฉย

ยาม มี

เปรียบไว้

ท่าน กล่าว

ลูกน้อย จง ยิน

* ที่นี้ ต้อง การเอก ประกติ เป็น หน้า

เพื่อนกิน สันทรรพย์แล้ว แหม่ง หิน

หาง่าย หลายหมื่นมี มากได้

เพื่อน คาย ถ่ายแทนชี วาอาตม์

หายาก ผากผีใช้ ยากแท้ จักหา

มารดา กล่าวหนัก ควรหนัก หนาเขย

แต่ลูกใคร่เห็น ประจักษ์ จิตต์แท้

จักไปเที่ยว สู้ทุกข์ ถามไถ่

เพื่อ จะ สม คิคแม่ ย้ไต้ ตาม กรรม

โคลง ๒

กล่าวถ้อยคำเสร็จแล้ว รีบออกจากบ้านแล้ว

คลาไคลเข้าเขตค้ำคาม เพื่อนหา

ถามหาเพื่อนทุกบ้าน ตามระเระโดยค้ำ

นำ*แล้วหลังเมือง

ร่าย

ป่วย การ เปลื้องแรงเรี่ยว เทียวทุกบ้านย่านทาง สาง
สับเสาะทุกซอก ทางจรัดจรอกจรดล วนเวียนเทียวทั่ว
จบ สยแต่คิณบิตพราง บางคนชวนนภายมิต บางมีกิจ

๘ หัตมาแต่โคลงสุภาษิตโลกนิตยบทที่ ๕๐๗ ซึ่งกรมหมื่นเจ้าพระยาศรีสุริยราชวร

* ที่นี้ต้องกรอกเอกร ปรกติเป็น หน้า

กั๊วล บาง คนว่า หน ยาก บาง คนยาก หน้า เบือน เชื้อน
ฉิ่น เช่น ขรู้ จัก ขถาม ทัก ปราไส่ บาง คนใจร้าย รอง ใ้
ทูป ดอง โขยที ล้างไมตรี กรุณา ฝ่าย อาบุญ เห็น วิกล ยล ฤจ
มารดา กล่าว อก ณะผ่า รำ ฟัง กระหนึ่ง นึก สัก เวช เหตุ สัน
ทรัพย์ อับ ภาค เพื่อน ชัก ฉาก ทันทา จึง กลับ มา บ้าน ตน
ทุก ขั ทับ ทน โศก เศร้า เข้า ห้อง หับ ตน หาย ใ้ว่าง วาย ทุก ขั ร้อน
เจ็บ ร่วง เจ็บ จิต ติ ชัชน อก ้อ อก ฏ อก อย

โคลง ๔

คิด ใค ฤ ฤ ฤ ฤ ฤ	ทุก อัม
จ่อม ง่าย ทรัพย์ ภิราม ควิน	แหล่ ลัน
คย เพื่อน บ่ มี วัณ	ว้าย ว้าง เลียง เลย
โผน บ่ มี ราคัน	คย ผู้ ติ เตียว

ร่าย

เหลียวหาใครบปะ เกิดมานะคำหนึ่ง จึง ตั้ง สัตย์สาบาน
สั้ไป กาล ภายหน้า* อัน ชื่อว่า มุญย์ ขุน ใน บุรี ศรี แยก แดก
นครา ไป คยหา เป็น มิตร มอบ ใจ สนิท ไกล เคียง เพียง แต่ เสพ
อาหาร ไป สมา นร่วม ภาชน เป็น อัน ชาติ คง คำ จำ เติม
แต่ นั้น ไป เขา ก็ ตั้ง ใจ ประหยัค ตัก การ จำ วาย ประโยชน
ชั่ว แต่ โภชนาหาร มี นาน ค่อย มี ทรัพย์ โดย ลำ ดับ เตือน มา

* ที่ นี้ ต้องการ เอก ปรก ติ เป็น หน้า

กลับ ปรารภนา อยากคย พบเพื่อนต่างเมือง จร สู้นคร มาแลก
 ข้าวคราวแปลก จงยิน รู้ระบิลหนักเบา เขา จึงตั้ง ปฏิญาณ
 สบายตนเป็นหลัก ว่า จะ ชัก ชวนไว้ บให้ถึง สอง นาย
 หึ่ง บ หมาย มุ่ง คย ครบ ถึง สอง ราตรี แม้นจรลี ตัวไท
 ไป ประสพ พบ พักตร์ จักไป พุดจา กัน ทำ เฉกฉันไซ้ มิตร
 ขชอบ จิต สืบไป เขา ก็ ตั้งใจ มั่นคง จำนง ตั้ง หัสสรพ จึ่ง ยับ
 ยั้ง ยัง สะพาน ทุก วันวาร ขชาต ผู้ ไท ผาต ผ่าน เทิน เขา ก็
 เชิญ มา สู่ เข้าย เลี้ยง เหล้า ข้าว นานา สิ้น เวลา เลี้ยง เสริจ
 เขา ก็ เผด็จ มิตร ขาต เติน ทาง มา ตร พานพบ แก้ง หลีก หลบ
 เลี้ยง ลี เขา กระทำ ตั้ง หี บ เว้น วัน วาย ว่าง นานา

โคลง ๔

หลายวันเยี่ยเยี่ยง หี	นิตย ภาด
เป็นที่เกษม คำนค	สร้าง เสร้า
นฤทุกข นฤภัย พาล	พูน สวัสดิ์
จวน จวบ ขวบ เคือน เข้า	เขตค ษิน คำ คง
ปาง องค์ ภาสลิบ ผู้	ภูมิ บาล
หวัง สอด สอง ภิการ	ทั่ว ตัว
กำหนค นัย ประมาณ	ขวย มาส ครบ แช
เสด็จ จาก นิเวศน์ ท้าว	สู่ ท้อง ถนน หลวง

โคลง ๓

ชน ปวงไป ทราบ ความ	ยาม พระ ลย ลับไม้
จึง อ่า องค์ ท่านไท่	แม่หมแม่หม ชน ร
พัศตรารภณ พาณิชน	สถิต มุศ สู้ สู้ แทน ท้าว
มีบุรุษ ตาม ท้าว	ท่าน ผู้ หึง นาย

โคลง ๒

กาย กำยำใหญ่แท้	คำ สนิท นิล แล
เล่ห์เพี่ยง ชุนมาร	
คือผู้หาญชกผู้	ร่วม คับ ร่วม แค้น สู้
ร่วม รุ น้า จิตต์	ท่าน แล
โดยเสด็จ ตาม คิตเจ้า	ไป ชั่ว เกือบ เข้า
เขตคบ้าน ขาบู	
หระชันกุ พ่อค้า	มา แต่ เมือง ไกล หน้า
แปลกแท้ ไป ลงน	
ยาทร บัศกุล เกือบ ไกล	ยก หัศถ์ สละมให้ว
โอย รุ เอื้อน ปราไส	

๙ เป็นชื่อเมืองซึ่งตั้งอยู่ปลายแม่น้ำฉะวาล แล ติดจุดเหนือ ๓๖ ดิถี ๑๑๖ ดิถี
๑๓ ดิถี ตะวันออกอย่างซังกฤษ

ยินทีใด ๆ ได้	เห็น ท่านมา แกล้งไถ่
เทศน์ไทยเกษม	
เปรมใจ จักใคร่เชอ	เชิญ ท่าน จริต เมื่อ
สู่บ้านเรือนเรา	น้อย เทอญ
ผ่อน ภายเขา เหนื่อยแล้ว	คืนหนึ่ง จึง ค่อยแคล้ว
คลาตเต้า ต่อไป	
โดย หน้าใจ ชื้อแท้	บอก ท่าน ตาม จริตแท้
บ่ได้มารษา	
อันเคหา ค่อย*ไซรั	รับ ท่าน คืบ เคียวได้
กว่า หีนไป ยอม	เลย น้า
จัก ถนอม ท่านไว้	ฉัน มิตร สนิทให้
อยู่ยัง ลำราญ	ใจ น้า

โคลง ๔

อุบาท พง กล้วย ชึ่ง	เชิญชวน
ดู ประหลาด ลำนวน	กิ่ง
จัก มี สิ่งใด ควร	ทราบ เหตุ
จึง คอบ รับ เชิญชึ่ง	ชอบแท้ ชอบใจ

* ที่นี้ต้องการเอก ประกटเป็น ช้อย

ครไล คลอไหล' ตั้ง	ทน เสมอ กัน นอ
ถึง คฤหาสน์' เชิญ เลอ	อาสน์' แผ้ว
สัง สันทนา' เสอ	กิจ' สุข ทุก' ช' แอ
จวน ย่ำ สันทนา' แล้ว	จึง' เลียง ภัณ' ภัณ' ทั
จัก' สรร กับ' ข้าว' แต่ง	นา นา
สาม' สิ่ง' รส' โอชา	เฉียบ' แท้
เนื้อ' ไก่' ฉีก' ปรง' ทา	เครื่อง' ทอ' ต' สุก' เซย
เนื้อ' ห่าน' พ่อง' พี' แต้	ภัต' ครัว' รว'ม' วา'ค' ๑๐
ดู' ของ' สาม' สิ่ง' แม่'	มาก' หลาย
ล้วน' ถูก' ปาก' เหมือน' หมา'ย	หมด' สิ้น
มาร' ทา' กอบ' ขวน' ขวาย	ตก' แต่ง
เสฟ' ซอย' ประ' กอบ' ลิ่น	เล' ๑๑' ๑๒' ๑๓' ๑๔' ๑๕' ๑๖' ๑๗' ๑๘' ๑๙' ๒๐' ๒๑' ๒๒' ๒๓' ๒๔' ๒๕' ๒๖' ๒๗' ๒๘' ๒๙' ๓๐' ๓๑' ๓๒' ๓๓' ๓๔' ๓๕' ๓๖' ๓๗' ๓๘' ๓๙' ๔๐' ๔๑' ๔๒' ๔๓' ๔๔' ๔๕' ๔๖' ๔๗' ๔๘' ๔๙' ๕๐' ๕๑' ๕๒' ๕๓' ๕๔' ๕๕' ๕๖' ๕๗' ๕๘' ๕๙' ๖๐' ๖๑' ๖๒' ๖๓' ๖๔' ๖๕' ๖๖' ๖๗' ๖๘' ๖๙' ๗๐' ๗๑' ๗๒' ๗๓' ๗๔' ๗๕' ๗๖' ๗๗' ๗๘' ๗๙' ๘๐' ๘๑' ๘๒' ๘๓' ๘๔' ๘๕' ๘๖' ๘๗' ๘๘' ๘๙' ๙๐' ๙๑' ๙๒' ๙๓' ๙๔' ๙๕' ๙๖' ๙๗' ๙๘' ๙๙' ๑๐๐'

โคลง ๒

ของ' คาว' พลัน' เสฟ' แล้ว	ยาม' สุริย' เคลื่อน' แคล้ว
ลับ' ไม้' หมก' ลี	
ของ' หวาน' มี' ลู' ไม้'	หลาย' สิ่ง' เสาะ' หา' ได้
แต่' ล้วน' อย่าง' ดี	นัก' นอ

๑๐ เป็นภาษาฝรั่งเศส ความว่า เนื้อสัตว์ฉีกประสมกันหลายอย่างคล้ายกับว่าญวน

อีก ขนมี เลิศล้ำ

อย่าง ละ อย่างไป ช้า

สิ่ง ล้วน หวาน มั่น

พลางชวนกันปอกปลั๊น ปลั๊นเมล็ดในหลั๊น*

ลูกไม้ ตระการ

ขนมหวาน นุ่มแท้

ที่ กรอบ ก็ กรอบแล้

เลิศด้วย กลิ่น จรุง

บารมี

ร่าย

คุง คำเข้า ราตรี ประเพณีในนิทรา ทวย ประชา
 ครัว คร้าม ห้ามบให้เสพสุรา ในเวลาทิวาวาร ยาม
 รัตติกาล จึงควร จวนคำ จึงหะชั้น จุกเทียน พลัน รุ่งโรจน์
 โชติช่วง แสง ชัชวาล เครื่อง สุราบานแต่ง ตก ยกตั้งโต๊ะ
 กลาง ตรง วาง ถ้วย ลง วิน สุรา กล่าว วาจา เพราะ พร้อง
 เชิญ ท่าน ผู้เพื่อน พ้อง จูงตั้งโต๊ะ สักขี เทอญนา

โคลง ๔

แบบ ละบับไก่ ผู้ผ่าว	กรรหาย ชลเชย
บ ท่วน คิม เคียวคาย	เรือก ร้อง
ภรรยา เพื่อน ผ่องหลาย	ตัว ค้อ พร้อมแซ
จึง เสพ สลิล ช้อง	ทั้ง น้เรา เชิญ

* คือผู้ตั้งฉัตรไทย ประกติเป็น ล่อน

พั่งเพลินไฟเราะแท้ วาจา ท่านนา
 มรยาท ยิ่ง อย่างหา ยากล้ำ
 เป็นที่ ถูก หฤทยา เรายิ่ง รัก แชะ
 เชิญท่าน ริน ส่อง ช้ำ ส่วนให้เรา กิน
 รินแล้ว ส่อง ด้วย ท่าน จงลอง ชิม เทอญ
 คง จะ สบ สัม ปอง เอกแท้
 กาหลิบ รับ ด้วย สมอง คำ ทอบ
 อย่าง ท่าน มี ของ แม่ ชั่วแล้ว มี ไย
 แม้นไหน เรือน ข้า จัก เจริญ ใต้ ฤา
 ยล ท่าน ประเวศ มา หยุตยิ่ง
 โดยเปรม กระมล ปรา โมทย์ ชื่น ชม แชะ
 จัก รรค เคียร ตั้ง ต่อ พิน อัญชลี
 ยินดี เพื่อ ด้วย ท่าน มา พัก
 มี โยชู จะ ทาย ทัก ท่าน จ้อ
 จัก ไตร่ แต่ง ตั้ง ตัก เคือน ท่าน เสพ นา
 เสมอ จิตต์ เรา ฤา ท้อ เทียบ ให้ เล็ง เห็น

โคลง ๒

พั่ง คำ เย็น เยือกแท้ กาหลิบ ท่าน ไพรคแล้
 ตลอด ถ้อย ทุก คำ

สำรวจชวนเสพ^๑ชา ชกสุราคือ^๒น้ำ
 พลอกเพื่อไป พลง แลนา
 พลอกบจ้าง^๓จัก ถ้อย ท่าน พลอกเขา พลอกผล้อย*
 พลอกได้^๔ต่อสนอง
 พลอกบ^๕ปองหยุด^๖ยั้ง พลอกต่อ^๗พลอกแต่^๘ตั้ง
 พลอก^๙ต้องใจตาม กันนา

ร้าย

ถามถึงทางค้าขาย ร้ายกิจการทุกสิ่ง ซึ่งเขาทำ
 เลียงกาย เขาบรรยายแต่^๑ต้น จนชอก^๒ชันคืบ^๓แค้น^๔ แม้
 ภายหลัง^๕ปฏิญาณ ถ้วนทุกประการ^๖บิณฑ^๗ครั้น^๘ยพิตร^๙อ^{๑๐}พัง^{๑๑}จบ
 เร่งปรารภ^{๑๒}รักใจ^{๑๓} อ^{๑๔}จึง^{๑๕}ปรา^{๑๖}ไส^{๑๗}ประ^{๑๘}ภา^{๑๙}ษ^{๒๐} ว่า^{๒๑}ท่าน^{๒๒}ฉลาด^{๒๓}ทำ^{๒๔}ริ
 ตรี^{๒๕}ครอง^{๒๖}ครอง^{๒๗}ชีพ^{๒๘}ตน^{๒๙} ผิด^{๓๐}กับ^{๓๑}คน^{๓๒}ทั้ง^{๓๓}หลาย^{๓๔} เมื่อ^{๓๕}ภาย^{๓๖}หุ่^{๓๗}ม^{๓๘}จัก
 นึก^{๓๙} เห็น^{๔๐}ต้น^{๔๑}ลึง^{๔๒}เขา^{๔๓}หนัก^{๔๔} รู้^{๔๕}คติ^{๔๖}ยัง^{๔๗}ทวี^{๔๘}พ^{๔๙}ไว้^{๕๐} ได้^{๕๑}คอก^{๕๒}เขีย^{๕๓}เลียง^{๕๔}
 ภาย^{๕๕} ห่อ^{๕๖}น^{๕๗}ฉิบ^{๕๘}หาย^{๕๙}หมด^{๖๐}ม^{๖๑}อก^{๖๒} จึง^{๖๓}รี^{๖๔}ร^{๖๕}ร^{๖๖}อก^{๖๗}ตน^{๖๘}ค^{๖๙}ิน^{๗๐} ฝ่าย^{๗๑}เรา
 ยืน^{๗๒}ยล^{๗๓}ช^{๗๔}อ^{๗๕}ย^{๗๖} ห^{๗๗}ึ่ง^{๗๘}ประ^{๗๙}ก^{๘๐}อ^{๘๑}บ^{๘๒}การ^{๘๓}เลียง^{๘๔} พว^{๘๕}ก^{๘๖}พ^{๘๗}้อง^{๘๘}เพ^{๘๙}ียง^{๙๐}พ^{๙๑}อ^{๙๒}ประ^{๙๓}มา^{๙๔}ณ
 หวัง^{๙๕}ทราบ^{๙๖}การ^{๙๗}นา^{๙๘}นา^{๙๙} ห^{๑๐๐}ึ่ง^{๑๐๑}ผู้^{๑๐๒}มา^{๑๐๓}พ^{๑๐๔}ึง^{๑๐๕}พ^{๑๐๖}ัก^{๑๐๗} พ^{๑๐๘}่าน^{๑๐๙}ัก^{๑๑๐}ท่าน^{๑๑๑}วั^{๑๑๒}ร^{๑๑๓}อง
 ต่าง^{๑๑๔}คน^{๑๑๕}ป^{๑๑๖}อง^{๑๑๗}สร^{๑๑๘}เส^{๑๑๙}ริ^{๑๒๐}ญ^{๑๒๑} ความ^{๑๒๒}เจ^{๑๒๓}ริ^{๑๒๔}ญ^{๑๒๕}ช^{๑๒๖}ู^{๑๒๗}เช^{๑๒๘}ิต^{๑๒๙} เล^{๑๓๐}ื่อง^{๑๓๑}ล^{๑๓๒}ือ^{๑๓๓}เล^{๑๓๔}ก^{๑๓๕}ิน^{๑๓๖}า^{๑๓๗}ม^{๑๓๘}กร
 จัก^{๑๓๙}ข^{๑๔๐}จร^{๑๔๑}ทั^{๑๔๒}ว^{๑๔๓}หล^{๑๔๔}้า^{๑๔๕} ช^{๑๔๖}น^{๑๔๗}จัก^{๑๔๘}ช^{๑๔๙}ม^{๑๕๐}ช^{๑๕๑}ื่อ^{๑๕๒}ช^{๑๕๓}้า^{๑๕๔} ไป^{๑๕๕}ส^{๑๕๖}ัน^{๑๕๗}สร^{๑๕๘}เส^{๑๕๙}ริ^{๑๖๐}ญ^{๑๖๑} ท่าน^{๑๖๒}นา

* ที่นี้คำควรไ้ ปรกติเป็น พล้อย

โคลง ๒

มา พุกเพลินเพิ่ม ข้า ทั้ง ท่านและ คน ข้า
 ยได้ คิมเลย
 ไป ควร เคย และ ค้าง เชิญ ท่าน คิม อีก บ้าง
 จักได้ สบาย ขาน

โคลง ๔

ข้า นานแต่ นั้ จ้อ เกรงา กันเฮย
 พลง เสพ ซึ่ง สุรา ฤทธิร้าย
 จน ล่วง เวลา กลตึก
 กาหลิบ แสร้ง แสทง คล้าย เห็น้อย แท้ ทำนอง
 เรา ปอง จักใคร่ เร้น ระวัง ภัย
 ท่าน ก็ เห็น้อย มาก มาย ก็กลแล้ว
 เพราะ เรา จึง ท่าน วาย นอน หลับ
 วัน พรุกเรา จักแคล้ว คลาด พ้น กันไป
 ขอบใจซึ่ง ท่านได้ วัชรอง เราเฮย
 คุณ คู้ คีขร ปอง เปரிய อ้าง
 ควร จักคึกคิก คุณ สมอง คุณ ขอบ คุณ เฮย
 เต็ม เรี่ยว เต็ม แรง ผ้าง* พี่ นควร ทำ

* ที่นี้ต้องการไท่ ปรกติเป็น พ่าง

ขอจงจำแนกข้อ
เราใช่ชาติเหลวไหล
แม้ทราบดีประสงค์ไหน
ไปขลิบคุณค้ำ

สุนทรมฤตม์ถ้อย
เราเชื่องเคยเคยแคลง
แต่สิ่งซึ่งจำแสวง
ทั่วพระเรียบร้อย

สิ่งใดควรควรใช้
คิดอยากเที่ยวยินดี
แต่เพียงท่านผู้ปรี
ไม่คิดรังเกียจซ้ำ

คะนึงใด ไตเฮย
พล่ามฟุ้ง
จักเสร็จ สมองเฮย
มอศม้วยเมื่อมรณ

ท่านแถลง
สักโทษ
เราไป มีเลย
ฤๅต้องกวณโกร
เรามี ครบหา

มากล้ำ
ซาซอบใจแ
สบน้ำใจจง

ร่าย

เราจำนงอย่างยิ่ง แต่ใช้สิ่งสำคัญ และเกียจกัน
ความสุข ให้เราทุกข์พ้องภัย แต่ใจเรารังเกียจ ให้หนัก
เกลียดชังนัก ท่านคงจักทราบบ้าง ช่างเมืองนี้แบบแผน
แย่งปั่นแทนหลายตำบล คนหนึ่งนั้นมิวัค อีแมน^{๑๑} จัดเป็น

๑๑ เป็นภาษาอาหรับแปลว่าพระแสงอย่างหนึ่ง แปลว่าเจ้าอย่างหนึ่ง แต่ใน
ที่นี้ใช้ว่าพระแสง

พระ เป็นพระเรียกประจำ มาประชุมหมัดการ ในสถาน
ส่วนเราสิ่ง อีแมนซึ่งขับเขี้ยว พักตร์บุคเขี้ยวเบรียว จัก
ใครบพิทเทียมทัน หน้าไหว้ปล้นหลังหลอก ความคิดนอก
วีตรอย คอยกบขี่ท่ายก ตกจะให้ประพฤติตาม ความ
ที่ตนเห็นผิด ยังมีศิษย์สี่นาย ล้วนเป็นชาย ปราศสติ
ไปครองทริอันไท เขาหนีไปประชุมกัน เทียรทุกวันบวญ
การทั้งหลายเขาปรึกษา ล้วนแต่ทำารุร้าย บ้ายความชั่ว
ผู้อื่น ชนนักหมิ่นบมิชอบ หวังให้มอดแก่เขา เขาเป็น
บ่าวบังคับ ให้เราับกรรมเนียมใหม่ ตามเขาใส่ใจเห็น
ฝ่ายเราเป็นจนจิตต์ เขาเห็นผิดเป็นชอบ ประกอบตนบได้
ต้อง ช้องชัคคำโกหร่าน^{๑๒} ไปคิดอ่านทำตาม จึงคุก
คามร้ายไป ผู้ใดในแขวงนี้ ถูกรู้จทุกคน จนบมีสุขได้
เพราะเหตุเขาชั่วโลว จักให้เราตาม คือนา

โคลง ๒

กาหลิบถาม ท่อถ้อย	ท่าน รุ่งบอกแต่ชั่วชย
จักแก้ฉันทิ	เล่าหา
เราหนีในจิตต์ไว้	ขอท่าน สงเคราะห์ให้
รุ่งได้ทันเห็น	เทอญนา

๑๒ เป็นภาษาอาหรับ แปลว่าหนังล่ออ่าน แต่มันนี้เขาใช้ว่า เป็นข้อคัมภีร์
เป็นธรรมคำสั่งสอนของมะหะหมัด

โคลง ๔

ขอเป็น ที่ท่านไท่	ทรงธรรม์
ผู้พิชิต เขตต์ฉันท์	ชีเกลา
แต่สัก ทิวาวัน	เดียวคง คิหนา
ครอง พิกพ ผ่าน เฝ้า	เศษเพียง ภูวไหย

โคลง ๒

จะทำไฉน หึ่ง นีน	จง แสวง กิจ หั้น
ออกให้เรา พัง	ก่อนเทอญ
ไต่ดังเรา นึกแล้ว	การใหญ่จักไม่แคล้ว
คลาต พันมือทำ	

ร่าย

จักให้น้ำ ที่ปรักษา ทั้งสี่มา ลงทัณฑ์ เขียนแข่ง
กันคนละ ร้อย ตัวพระ น้อยไปมี สี่ร้อยที่ควรโทษ เขียน
เพื่อไปรศสัง สอน ถอนทิวาฐิ เต็มค้ำน อย่าเขี่ยค เขี่ยพเพื่อน
บ้าน คงตั้งเต็มมา แลหา

โคลง ๒

ราชาเขื่อน คอย ถ้อย	ท่านคิตติไม่ น้อย
ถูกน้ำใจเรา	

อาบุญ คิด จะ ลงโทษ อีแมน และ กาหลิบ วางยาให้อาบุญ หลับ ๒๑

โดย คิคเทกา จิตต์แล้	กาหลิบ เป็นใหญ่แม่
ทรมาย แล้ว คง ทรง	โปรกนา
คิคโดย ตรง ซื่อแท้	คงโปรกต อัญญาตแล้
ท่านได้ ครอง เมือง	
ไผ่ปวย เป่ลื่อง กิ่ง กัชย	เรา ต่าง เทศ มา น้อย
หนึ่งให้ เห็น ก็	กัวย นา

โคลง ๔

วาที เหลว แผลก ฟุ้ง	ฟัง สรวล สันต์เฮย
ญาติ ท่าน พลอย เห็น ควร	คิคข้าง
กาหลิบ จัก ลำรวล	ความคิค เรา นา
ผิด ก็ ไต่ สวม ข้าง	พระแล้ว ลง ทัดท
ฉันทไค กาหลิบ เจ้า	จัก ลำ รวล เฮย
คงบ่ สรวล แม่ น้า	อย่าง นั้น
คิก นัก จัก ต้อง จำ	เลิก พุก กัณแซ
ไป สู่ ที่ นอน ครั้น	รุ่ง เข้า เวลา
อาลัย จำ หยุค ยั้ง	สนทนา ก่อนเฮย
เชิญ ท่าน เสพ สุรา	อีก น้อย
อหิง ยาม ท่าน จัก คลา	ไค จาก เรือนแซ
เชิญ ปิก ประดู ช้อย	อย่าได้ ลืม คำ

ร่าย

รับแม่หม่าเสร็จแล้ว หีบ จอกแก้วชวคมา วินสรา
 รือชอบ ยกขึ้นตอบ การุญ คุณท่านมีมากหลาย ที่ม่ม
 หมาย ความเจริญ อาบุนเพลินบระวัง อภิบั้งเอาแป้ง^๓ไว
 ไพรยลงไผด้วย สรรพ อาบุนรับด้วยไป บรู้ในกลอุบาย
 วินเหล่า หมายที่ม คอบ เต็มเปี่ยมชอบ ยกจรถ ปากที่ม
 หมคบ มีน่าน วางด้วย กรานพัคตรักกัม ชยสยบ เกศล้ม
 หลับ สันสมประที แลนา

โคลง ๓

ภูมีกลั่นสำรวล	เวลาจวนคึกแล้ว
ท่านจักคื่นวังแก้ว	จึงเชื้อนพมาสน์ส่งนา
ภาสผู้ชาญใช้ชิต	ให้วิจิตรถิ่นไว้
ผิวกลับมาส่งให้	ถูกต้องยังเรือนเชาหา

โคลง ๒

อย่าเฉยเชื่อนเห็นข้า	เร็วเร่งแบกตามข้า
จักเข้าสู่วัง	
เขาตามหลังท่านไท่	ออกจากรือนมาไล่
ไปได้หีบ ทวาร	

๑๓ แป้งนี้เขียนยาเบื่อเมฆอย่างหนึ่ง ซึ่งกาหลิบเคยใช้วางคนให้หลับตามพระทัยประสงค์

กาหลิบให้ หาม อาบ เข้าวัง แล้ว แต่ง เป็น เจ้า

๒๓

ท่าน ทริ การ เสร็จ แล้ว ทำ ให้ สอด แคล้ว
เมื่อ รู้ ภายหลัง
คลา ถึง วัง ยี่ ซ้า เข้า ทวาร ห้อย คล้า
คลาก ขึ้น มน เทียร ท่าน นา

ร้าย

ประหนึ่ง เนียนแน่น เฝ้า หมู่ ชาว เจ้า พระนิ้งงาน ธ กิ บรร
หาร กระทบ ใต้ ผลัด ผ้า อาบ แต่ง ภาย ทุ อะเคื่อ ให้ สอด
เสื่อ ทรง ประทม ของ บรม ญัตรา อุ่ม ภาย ขึ้น วาง กลาง
พระแท่น ทิพยอาสน์ ที่ ไสยาสน์ ทรงธรรม มาลา อัน ลอด กต
สำหรับ ยศ ชิตติเยศ วาง ประเทศ เบื้อง สูง แล้ว ระเบียบ ฝูง กำนิล
มา พร้อม กัน ขมิ ซ้า ตรวจ ถ้วน หน้า ฝา ใบ ธ กิ ตรี สไป กระทบ
จิต บรรดา พระนิ้งงาน ใคร มี การ ฉันท ไท ปาง สมัย สร้าง นิทรา
ให้ เข้า มา รับ การ ปาน คึง เคย แต่ ก่อน อย่า ลด หย่อน ทุก
อย่าง ปาง บัง คับ อัน ไท จง เร่ง ไป ทำ ตาม จง เกรง ขาม
นบ นอบ ทุ ประกอบ แก่ ทุ จง เจริญ ชุบ คัก กิ แม้ เขา ทัก
ทาย ใคร กราย ทุล ไป อย่า ขาม นาม พระ เจ้า ทรง ธรรม
พูด ทุก คำ อย่า ฟัง หนึ่ง รุ่ง ยัง คำ เคย เรียก เรา เลย เป็น ขาด
ว่า พระบาท ทรง ธรรม อย่า ทำ ฉันท เจ้า ซ้า แม้ ประ หน้า รุ่ง เฉย

เลยไป ถึงผู้อื่น อย่าตก คื่น หวากไหว หึ่ง การใด ขบ จัน
 สันทุกอัน จง ออก งก สำรวล หริกแล้ ทำ คึง กู สึง แล้ อย่า
 ให้เคลือนคลา สึงนี้

โคลง ๒

บรรดา มาเรียบเผ้า รัย รับ สึง พระเจ้า
 เกศ กัม พัง คำ
 ไป ประจำ ที่พร้อม ตรอง ตริ คำริช่อม
 สอข ถ้า* ธรรมเพียม

ร่าย

เตรียม การในที่เสด็จ ธกัเสด็จ สู่สภาสานนี้ จึง มี
 ราชบัญชา หาสเณนาผู้ใหญ่ ไปล่มา ยัง วัง ราช เข้าเผ้า
 บาทยุคน บัดกล ธกั คำรัส ตรัส บังคับ ข้อ อ้าง เร่งป่าว
 เร็วอย่า ร้าง คึง หิเสนา

โคลง ๔

เวลา พรุ้ง หิ จัก	จัก มา	นพเอย
สถิต อาสน์เอยกราชา	เมก ท้าว	
ประทับ สรรพ สรรพา	ภรณ์เครื่อง	ทรง แอ
อย่าหวาด กระทบล ร้าว	เรื่อง รุเรา ประสงค์	

* ที่นี้ต้องการให้ ปรกติเป็น ท้า

จง ประณต นบนอบ แม้น เราเอง
โชน อ่อน ห่อหุ้ม ยำเกรง กรายเกล้า
ขาน ทูล เยี่ยง อย่างเพรง พร้อมเสด็จ สรรพแฮ
แม่สั่ง สิ่งใดเจ้า รับ ถ้อย ทำตาม

หนึ่ง ยาม จักเรียกใช้ เงินทอง
รุ่ง จำ ตาม จิตต์ปอง อย่ายัง
มากมาย นัย ก่ายกอง อย่าเกียจ กันแฮ
ถึง จะหมดคลังทั้ง ถิ่นทั่วโดยมาน

หนึ่ง วาน ประภาศทิเธร ทวยชน นางเฮย
ทั่วทุกนาย ทุกมูล หมกถ้วน
อย่าทำ ถ้อย ทารุณ รู้เท่า ทั่นแฮ
เฝ้าฝ่าย ซ้าย ขวาล้วน อย่าให้ ใคร หลอ
พอเป็นที่ สุกหน้า ใจดู

ท่านช่วย ตรวจไตรศู รุ่งพร้อม
เราขาน เสด็จงาน สู่ แต่เท่า นั่นแฮ
จงเร่งไป สั่ง ช่อม อย่ายให้เสียการ

โคลง ๒

บ นาม สั่ง เสด็จแล้ว ข ก็เสด็จคลาตแคล้ว
สู่ห้อง บรรทม ท่านแล

สิ่ง งามวิจิตรใหญ่ไว้ จง ปลุกบรรทมให้
 ถูก ค่ำเวลา
 ก่อน อาบ ตื่นแล้ว ท้าว จะได้คู่แท้
 จัก เมื่อเห็นใจ
 ภู จักไป แอบ อ้อม มอง รุ่ง เห็นให้ พร้อม
 บ่ เว้น สัก อัน เลยนา
 กำชับ กัน ทัว หน้า ทำ รุ่ง ฤๅ ทุก ถ้า *
 อย่า พลัง ทุก งาน
 ครั้น สัก สาร์ เสร็จ แล้ว เสก ฐู ยี่ ภู แก้ว
 ท่วง ท้าว บรรทม หลับ นา

ร่าย

ดวง ดาว จม จ่อม พัว เขา ทูล อ้า บ พิตร อาทิตย์ ร่ม
 อุทัย ครั้น ภู ไนย สะดับ สาร์ เสก ฐู จาก สถาน แทน วัตร
 ผลัด ภูษา ทรง สุกนรี ท่วง จรกล โดย ฉับ ถึง ห้อง หับ อาบ
 ภู พร้อม พรัก พระ หักงาน ภูบาล แสร้ง แผง องค์ ใน ห้อง ทรง
 มุสลิ กัน แล นอก ขึ้น ไปยล หนใน เห็น นอก ฤๅ จิต ทุก
 สิ่ง เรียบ ร้อย อีก สัก ฐู หนึ่ง น้อย จัก ฝัน นิทรา แล นา

* ก็นี้ คือ การเท ประดิ เป็น ท้า

โคลง ๔

สุริยา เรือง เรือ ฟัน	อัมพร	แผ้วเชย
หวั่นหวุ่น หมู่ ภูมร	มั่วร้อง	
เชย กล้า กลีบ เกศร	เสาวรส	รวบนา
พรวรค์ พิศค เหิน ก้อง	เกริ่นเร้า	เสียง รวงม
ปางประถม นมาศ ^{๑๔} ได้	เวลา	ดูเชย
จึง พะนิกงาน คลา	คลาก	กลีบ
เข้าเคียง แท่น ไสยา	หยิบ	สระ ^{๑๕} บันช ^{๑๖} แอ
ชุ่ม ชุบน้ำ ชุ่ม ^{๑๗} น้อย	หนึ่ง	หรือ* นาสา
อาบุญ จาม สัน ^{๑๘} ฐ	สัก	สกน ^{๑๙}
ลิ้มเนตร บัตยนิย ыл	หลาก	แท้
ทักทัก หฤทัย ฌน	ฉาย	เหง่ อยู่
พิศยัง เพลิน เพลินแล	เลิกล้ำ	เหลือ ประมาณ

๑๔ นมาศนี้ แปลว่าไหว้พระอย่างแขก

๑๕ ละบันช^{๑๖} เป็นภาษาอังกฤษ แปลว่าฟองน้ำ

* ที่นี้ต้องการไท

ปรกติเป็น ร่อ

† ที่นี้ต้องการ เอก

ปรกติเป็น สัม

เพดาน ประคัษ ค้วย	เลขา
กรอบ ลวค ล้วน ทอง ทา	เถือกแพรว
เครื่อง ทอง ละครกล ตา	รางแต่เง คั้งเมอ
พรม ลาค พัน สร้อค แฉ้ว	ค่า พัน สมิน พัน
เรียง รัน วร แห่ง น้อย	นารี รุนฤ
งาม รูป งาม ราศี	สุค อาร
งาม ครบ เครื่อง คนตรี	งาม เครื่อง ทรงหา
งาม ระเบียบ บำเรอฉ้าง *	เทพไท้มา รัง
ยัง หมู่ ยุก ^{๑๖} ๖ เนื้อ	นิล สนิท
ตก แต่ง ตน ตร พิค	เพริศ พร้อม
ยื่น ราย เรียบ เรียง สลิต	ตาม ที่ ควร หนา
คอย สะทิบ รับ คำ น้อม	นอบใช้ ระไว ระวัง
แล ยัง ยิกู แก้ว	แกม มุก ตาเขย
กำมะหยี่ สี แดง สุก	ลาค ซ้า
เสื้อ ทรง หมวก ทอง ทุก	สิ่ง ทอศ เรียง แธ
ล้วน เครื่อง ภาหลิบ ล้า	เลิต ค้วย จินกา

๑๖ เป็นภาษากรีก แปลตามศัพท์ว่าผู้รักษาดำรัส แต่ใช้เป็นใจความว่า
เป็นพระนักร้อง กรมวัง ฤาชาเรที่
* ที่นี้ ต้อง การไท่ ปรกติ เป็น พ่าง

อาบู่ กุส บั ลัน
เห็นประหลาดเหลือประมาณ
เย็นใจเหตุดีดกตาล
ฝน บ่ ฝนใดอื่น

จากแม่ฉันใจดี
ขอพบกับเพื่อนคุณ
จึงเก็บมาฝาก

คิดเห็นเป็นแน่แล้ว
ตั้งจักรไครโยธา
พระนิกรงานเมื่อที่คณา
จึงค่อยเข้าเคียงใกล้ชิด

พระองค์ทรงภาพผู้
เรื่อง รุ่ง แสง หิรัญ
จิตต์ ธรรม พันธ์
เนา เนิน เกิน เกล็ดอก ข้า

อนุนถอพง เสวริ ตม
เรา คณฎา คลัป คัม
เรา คลัป มะเมอ ฝน
กลัป คลัป เนทร บล

ทุกสถาน
เหตุ^๕ หิน
ใด^๕ คง ฝัน
อก^๕ ใจพิศว
คือ^๕ อก แม่^๕ ญา

๒. ชัย
 ดง ห
 แต่ คึก คอกนา
 ก่อนไสร้ไปเ็น
 หลับตา เสียเฮย
 สิบไสร้
 นอนเ่ง ฉะเ็นฤา
 กล่าวเฮมฮัณเข็ณ

ทรงธรรม
เรือฟ้า
ทันหมาด พระเฮย
จักเรือง สร้อย
ฉัตรร้อย จิ้งเหลน
เช่นนี้
ไป กระ มังหา
ลาดขึ้น พงมาน

พระนิพนธ์เห็นไป ^{ผู้} ฟ้น
จึงว่า ข้าบรยาย
พระองค์ไป เคย วาย
ยาม พระอาทิตย์ยัง

คล้ายคลึงเรา ตื่นแท้
เขาพูดเรา ยิน ชัด
หลับ อยู่ จัก รู้ ธรรมดา
ลืมเนตร บด หมก ล้วน

ทัศนกิจ หงษ์ชน
 พักตร์ ผ่อง พ่าง เพ็ญจันทร์
 ยินดีภิรมย์ทรวง
 ภาพลิลิต มอญ เห็น หน้า

พลิก ภาย

๒๕
ชก ครุฑ

ว่าง นั้ส การ นว

ขอพบพี่ชายแสง

ပလ္လ ဝါး

ព័ត៌មាន

ใคร กล่าว แลหา

แต่แท้เถียงไฉน

กลาง มรร ทร ษา

แฉิมฟ้า

มหาสมบัติ ประสงค์

ชอบ หน้า หกท้าย

ราย

ในขณะจึงสุรางค์ นางนิกร กำเนิด ก็พร้อมกันโอน
ไมพิศ ชิตเทพ ฝันผลกา หักถั่ว ข่ายขวา ประจงจับ สัพพรรณ
เครื่องคนตรี ค่าง คีตลี ประโคมขาน บรรสานศัพท์วังเวง
บรรเลงบรรลอมสมร ปางภูธร สร้างนิทร ชาญ คิตรีพิง ตระ
ดิ่งแลลาญสวาท เอะ อ้าอาตม์ เบ้าไฉน ยังหลับไหล หรือตื่น
เห็นคายนกบิน วิจารณ์ ฝัน บกมือ ผันปีกเนตร ถ่มเกศ ลง ครีครของ

เหตุทั้งผองเป็นไหน มาเป็นไต่แก่งกู ทุประหลาดรีววัง ยัง
พะนันงานหลาย ล้วนแต่งกายโอโงง ไพรงพราย สาวสะคราญ
เสียงบรรดาหมโหรี ทุจนครีฑิพย์เสนาะ ไพราะพั้งพอกรรณ
อะภูณัฎมิใช่ ไร่รู้สีกเสีย สติ เป็ดพักรั้วสีเห็นถนัด
สุริยะ จรัสแจ่มจ้า สว่างแต่ขัณฐกร ชัก ออกไฉฉงนลงาย ใจหา

โคลง ๔

จึง นายเมศร ^{๑๗} ผู้	กรมวัง	ใหญ่เฮย
เยื้อง ยাত্রยังบัลลังก์	ลูปเกล้า	
กราบทูล ขุบลทั้ง	ไต่ฉิก	อภัยหา
แต่บพิตร พระเจ้า	ท่ามไท่ทรงธรรม	
ตระวันเกินเขตค้ำ้าว	หมัสการ	แล้วเฮย
ไป ชาคเคย สักวาร	ว่างแ้ว	
บพิตร บัสดาญ	รวมย์สนิท	นิทรวุ
จึง บัทรอง ระลึกแล	เลิกลีการบุญ	
ทวยชน มา พรังพร้อม	เพรียงพักรั้ว	
เชิญ พระผู้ ปิ่นปัก	แต่่นค้ำว	
เสด็จ ออก ณ รัตนคร	วรราช	อาสน์เฮย
ประกาศ ราชกิจ ท้าว	เยี่ยง กิเพรง กาล	

๑๗ เมศรฤาเมศรอนัน เป็นชื่อขุนนางผู้ใหญ่ในกรมวัง

ระดับ สาร เห็นเสร็จสิ้น	สำคัญ
ดู ดน บ ร้าง ผัน	แม่นแท้
สิ่งเล หฤทัย ฉิน	ใด กัง หนี
ไผ่ ทราบ ลัก สิ่ง แม่	จัก ต้อง ทำใจ
จงใจ เฟ่ง พักตร์ผู้	ทล สมอง
ใคร ซึ่ง ท่าน นึก ปอง	เรือก ร้อง
ทรงธรรม ผิด ทำนอง	เราใช่ ท่านหา
เราบ่เคย พบ พ้อง	พักตร์เจ้า ลักครว

ร่าย

หนาวจิตต์ใจเขียนมรณ ข้าภอรอยู่เกล้า ไผ่พระเจ้า
 แผลกแคลง แหนงข้าบาทบริรักษ์ ผู้สวามิภักดิ์สนิท
 รับราชกิจใกล้เคียง เพียงพระบาทยุคล เห็นนานจนบัดนี้
 ขานชื่อชีเมศ^{๑๗}เรอ ท้าวขมเยยขอศให้ ขอท่านให้ทรงระลึก
 นึกเมตตาข้าพระองค์ คงที่เดิมคงก่อน ผ่านความเศร้า
 เบาหาย คลายความ กุกซ์โถมหนัก หึง ซึ่งตรัสสัพยอก
 หยอกถามข้าบาทบงส์ ว่าพระองค์คือใคร ไฉนข้าจักลืม
 หลง พระองค์คือพระเจ้า ทรงธรรมแผ่แผ่นพระไท คือ
 องชัยฉัตรโลก เบื้องอุษายไคจวบจน หนประจิมทิศาภาค
 มาก-ขารมีแผ่ปก อุปถัมภกศาสนา ให้ถาวรดำรง ซึ่ง

พระองค์คำริ ตรีเห็น การไป ฉะนั้น ข้าบาทหมั้นหมาย คติ
 ชะรอย บพิตรไสยเศ จะมีเหตุสุบิน ให้ยล ยินพิศวง เคลิบ
 เคลิ้ม องค์ยัง บคลาญ จึง บรรยายผิดแท้ ข้าบาท บพิตร แล้
 บได้กลาง แคลง uly na

โคลง ๒

ฟังคำ แกลง หลาก น้อ	หัวเราะ เฮาะ เฮาะ ช้อ!
กลับ ล้ม หัวนอน	ซึก นา
หัวนอน หมอน นึง ยิ้ม	หัวเราะ ซึก ตั้ง ปุ่ม
เง้ง ร้อง ระวัง เลียง	
กาหลิบ เมียง ม่าน พ้อง	จักใคร่ ตำรวด ก้อง
จู่ได้แรงใจ	หน้อย รา
สรวด ตั้งไป เกลือก รู	จัก สุก การ เก้น สู้
ออกไว้ ก่อหตี	กว่า นา
อาบ มี จิตต์ ชน	นอน เหน่ หัว ครน ครน
อยู่ หน ข้า นาน	
นึก ตำราญ จิตต์ แล้ว	กลับ ลูก ชน นึง แล้ว
เรียก ร้อง บัศคล	
ยุหุก คน หมุ่ม น้อย	เฮ้ง บอก แต่ จริง ถ้อย
ที่แท้ ญใคร	แม่น ญา

กราบทูลไป บ่ช้า	ข้าแต่พระเจ้า ข้า
พระเจ้าทรงธรรม	ท่านแล
ผู้อุปถัมภ์ศาสน์ยัง	เจ้า อภัย โลก รัง
ศฤงฆ์ให้ ทรงนาม	ทั้งนี้
โกหกตามอีกแล	หน้า หมีก มีท มอมแม่
ทั้ง ก้นบ่อเหว	
เร็วแม่ มา หิม นื่อง	โคมเจ็ดแม่ มา ค้อง
ถึง ก้อย ที่รา	
เอา ทันทา ขบ คั้น	คุพี จัก คั้น หมิ่น†
และ รือ* ยัง นอน	หลับ นา

ร่าย

ทราบบังอรเข้าใจ ว่าท่านให้ชคอบ มอง ปอง จะให้
 ไปรดปราน ทำอาการแถมช้อย จับังก้อย อยา ชช้น
 กัดแต่เบา เพลาเพลาพอรู้สีก อยาละก็กโอยรู้อึง ถึงมีอ
 มาบช้า อักกูคั้นแท้เที่ยง เบียงอย่างใดคุอัครรย์ คั้น
 เทียวพลันกลายกลับ ภาหลิบ สรรพตัวกู คุคุงหนึ่ง นฤมิตร
 คิขเห็นเป็นไฉน พलगปราไสสาวสวางค์ นางทั้งผองเราตาม
 จงแจ้งความแต่สัคย์ ตัวเราชักแน่ฤา คือพระเจ้าทรงธรรม
 อยา บิณณพุดเพื่อ บอกแต่จริงใจเนื้อ อยาได้อำพรางเสียนา

* รือ คือ ฤ หรือ † ที่นี้ต้องการให้ ประคิเป็น มัน

โคลง ๔

หลวง นาง นบ นอบ น้อม	กาย ทล
ข้า แต่ เณร นทร ฐูร	ผ่าน เฝ้า
พระ เกียรติ จริต จรูญ	ไพโรจน์
นาม พระบาท พระเจ้า	ท่าน ใต้ ทรง ธรรม
อัน เป็น ขรม นาด ข้า	ทั้ง มวญ
ห่อน เสก สรร ลำนวน	กล่าว ข้าง
อาบ หะสัน สวณ	คำ คอบ
ปก ธิก ละ ปก ธิง	เยี่ยง ก็ ตาม กัน
ปาง นม ญนุ ก สัน	ทั้ง ผอง
ทราบ จิตต์ อาบ ปอง	จัก ฝ่าย
เคียง เข้า ค่อย ประคอง	จาก อาสน์
ยืน หยง พน ภาค ละม้าย	มาตร ท้าว ทรง ธรรม
พร้อม กัน ร้อง ประภาศ ก้อง	โกลา หลล เขย
ขอ พระ ทรง ธรรม มา	อีก ใต้
จง เสวย สุข หรรษา	สมัย เมื่อ เข้า แอ
ตั้ง พระ เป็น เจ้า ๑๘ ให้	* ค่อย น้อย ถวาย พร

๑๘ พระเป็นเจ้านี้ ใช้ตามลำนวนแขก ที่มีอักษรต่ออาทลว่า ซึ่งเป็นผู้สร้างของ
เขาบ่อย ๆ

* ที่นี้ ต้องการ เอก ประกิติ เป็น ข้อย

ไอ้เฮอ อนิจ น้อ	นำ ชัน	จริง นอ
เมื่อคำ คือหระชัน	พ่อ คำ	
กลับ เป็น พระ ทรงธรรม	ทัน ท่วง	ที่ เชย
สะทก สะเทิน ออก อ้า	หลาก ล้า	เหลือ คะนึ่ง

ร่าย

จึงชาวเจ้า พระ กำเนิด ชวน กันแต่ง วรองค์ ทรงสนอบ
 ฟู กำมะหยี่ ภาพลาย ถิ่นทอง ปรุ ธุลแก้วแกมสุวรรณ
 คุ้เคิก ฉิ่น พรายแพรว มาลาแก้ว กนก รัตน ทรงรัตพัศตร์
 พรณราย ถวายพระแสง เห็นแนบ กันหยัน แอบปิ่น ประจำ
 กระบี่คำ เพื่อเก้า งามเงื่อนเจ้า จอมภพ ครอบราช ปโยค
 โดยขัดคิโยค มหิมา ส่วนกัญญา และยุพก ร่ายเรียบ मुख
 แลสล้าง ทรายสองข้างทาง จรัล งามพลัน คลาไคล ไป
 ตามหว่างคน ประจักษ์ เมศเรอหน้าเขื่องหน้า ชาวที่รำ เป็ดทวาร
 สูโรงอาร ที่ประทับ เมศเรอรับ กรประคอง ชักนาย ปองช่วย
 พระขง ผนุง องค์ ชื่นเห็นโอ อาสน์ ราชาธิราช บัลลังก์ ต่าง
 ประหัง กันซ้อง ร้องถวายพร ชัย คุงหนึ่ง ในหมหลัง แถบ
 ผนังใน พระโรง คุโอโดง งาม สะอาด ราชวัลลภ ยืนสลัย
 ใต้ อันคิย เรียบเรียง เพียงจักไผ่ สู้ศึก คุออีก ทัวแท้ งาม
 สง่า นึกแล้ เกิดล้นควรร สยออง ใจนา

โคลง ๔

วาง รอง รุจิเรข เรือง	ราชฤทธิ
งาม อาสน์ อดบุ สติ	เทียบ ท้าว
คล้าย องค์ ไอก อติศ	วรราช เอง นา
ยาม ออก อำมาตย์ ท้าว	คุงไค้ เคย เป็น
กาหลิบ เห็น สบ สัน	ทุก สถาน
ท่า น ยิง คิตโปรต ปราณ	เพิ่ม พ้อง
สติบ บัง อยู่ หลัง ทวาร	คอย ตรว ไรรหา
เป็นที่ ยำ เกรง ต้อง	แต่งให้ สม ประสงค์
จึง องค์ มุข มาคย ญ	เสนา บคิเอย
ปรากฏ นามไทยฟา ^{๑๙}	เอกอ้าง
คือ แครนค์ วิเชีย ^{๒๐} ฐา	นา คักคิ
สำเร็จ ราชกิจ ช้าง	ฝ่าย หน้า การ นคร
บพจร สู้ ที่ เฝ้า	ทิน ทิ
คำนิบ โอน เกศิ	นอช ไร่
ไอยฐ์ อวย วรวิ	เจริญ สวัสดิ์
โคย แบบะ กระบับ ไค้	ประพฤติ ถึง เติม มา

- ๑๙ เป็นชื่อเสนาบดีตัวโปรดของกาหลิบ นัยหนึ่งว่าเป็นโอรสของกาหลิบด้วย
 ๒๐ แครนค์ เป็นภาษาอังกฤษ แปลว่าใหญ่ วิเชียนั้นเป็นภาษาอาหรับ
 แปลตามศัพท์ว่าผู้แบกและตรงกับจัตุสดมภ์

อ้า องค์อิศเรศวร ^๕ ไท่	ทรง ธรรม	เทียงเฮย
ขอ พระเป็นใหญ่ ^๖ นำ	สุขให้	
แต่ใน บั้ ^๗ จุน ^๘ ล้ำ	เรี ^๙ สบ	ประสงค ^{๑๐} นา
โลกน่า* พระ รุ่ง ^{๑๑} ไ้	สู่ ^{๑๒} ฟ้า ^{๑๓} เสวย สวรรค ^{๑๔}	
หะ ^{๑๕} ชั้น ^{๑๖} พัง ^{๑๗} เสรี ^{๑๘} ง ^{๑๙} ล้ำ	สาร แสง ^{๒๐} คง	นีน ^{๒๑} หอ
คล้าย คลี ^{๒๒} ความเคลือบ ^{๒๓} แคลง	คา ^{๒๔} ท ^{๒๕} มี ^{๒๖} ห	
สมจิต ^{๒๗} ที่ ^{๒๘} ซึ่ง ^{๒๙} คึก ^{๓๐} แส ^{๓๑} ว	หา ^{๓๒} อย ^{๓๓} าก	เป็น ^{๓๔} นา
ไ้ ^{๓๕} นึก ^{๓๖} ยค ^{๓๗} คัก ^{๓๘} ค ^{๓๙} นี้ ^{๔๐}	เกิด ^{๔๑} ด้วย ^{๔๒} ชัน ^{๔๓} ไค	
ถื่อ ^{๔๔} ใจ ^{๔๕} เป็น ^{๔๖} หึ่ง ^{๔๗} คัว ^{๔๘} ย	ย ^{๔๙} คิ ^{๕๐} ค	ตรอง ^{๕๑} เฮย
บัค ^{๕๒} แสง ^{๕๓} คง ^{๕๔} ราช ^{๕๕} ฤ ^{๕๖} ทธิ	เรี ^{๕๗} ภ ^{๕๘} ร้อง	
วิ ^{๕๙} เชีย ^{๖๐} ๒๐ ^{๖๑} ท่าน ^{๖๒} มี ^{๖๓} ภิ ^{๖๔} จ	การ ^{๖๕} ลี ^{๖๖} ง	ไค ^{๖๗} นา
จง ^{๖๘} บอก ^{๖๙} อย ^{๗๐} ่า ^{๗๑} เกร ^{๗๒} ง ^{๗๓} ค้อง	ซัก ^{๗๔} ซ้อ ^{๗๕} เค็ ^{๗๖} ง ^{๗๗} ขาม	
ทุ ^{๗๘} ล ^{๗๙} ความ ^{๘๐} แก่ ^{๘๑} ท่าน ^{๘๒} ไ้	ทัน ^{๘๓} ที ^{๘๔}	
ปวง ^{๘๕} หมู ^{๘๖} มา ^{๘๗} ต ^{๘๘} ย ^{๘๙} ม ^{๙๐} น ^{๙๑} ท ^{๙๒} รี	พริ้ง ^{๙๓} พร ^{๙๔} ้อม	
คอย ^{๙๕} พัง ^{๙๖} พระ ^{๙๗} สุ ^{๙๘} รี	หนา ^{๙๙} ท ^{๑๐๐} ลัง ^{๑๐๑}	หา ^{๑๐๒} เฮย
จัก ^{๑๐๓} สู่ ^{๑๐๔} พระ ^{๑๐๕} บาท ^{๑๐๖} น้อม	นอบ ^{๑๐๗} เกล ^{๑๐๘} ้า ^{๑๐๙} เคียม ^{๑๑๐} คัล	

* ที่^๑นี้^๒ ต้อง^๓ การ^๔ เอก^๕ ป^๖ร^๗ก^๘คิ^๙ เป็น^{๑๐} หนั^{๑๑}

ไถยฟา หล เบิกขุนนาง เข้าเฝ้า

๓๘

พลัน พลัน รุ่ง บอกรู้	เขามา เกอญูรา
อำมาตย์รับบัญชา	สั่ง ซ่า
เร่งเบิก ทวาร	เรียกหมู่ มาตย์เฮย
ต่าง ต่าง มา แกล่กลั้ว	เกลื่อน กลุ้ม ทวารใน
ครวโล ที่ละ คู่ เข้า	บังคม
แทบ แท่น สถิตบรม	ราชเจ้า
เนื่อง นอง ถ้อง ตาม กรม	หมู่ใหญ่ น้อย นา
ยืน อยู่ ยั้ง ที่ เฝ้า	ฝ่าย ซ้าย แฉวง ขวา
อาบู่ คุ ทัว หน้า	เสนี้
ล้วน สะอาด ข้า อินทรี	เพริศ พร้อม
ตาม ยศ อย่าง มนตรี	ลำดับ ยศเฮย
เล็ง เล่ห์ ทวง ทาว ห้อม	รอบ ล้อม จันทรา
ไถยฟา อำมาตย์ผู้	มนตรี ใหญ่เฮย
ยืน หน้า*หมู่ เสนี้	เกือบใกล้
อ่าน ถวาย เรื่อง ราย คติ	ไทเกิด มีเฮย
ทุก สิ่ง รุ่ง ทราบได้	บาท เบื้อง เรณู

* ที่นี้ ต้องการ เอก ประกิติ เป็น หน้า

อายุ ภาสลิบไ้
เขื่อน อรรถ ตรีศ บังคับ

ข แผล ผิดบุรพ ณะบับ
เพราะ กิจ เล็ก น้อย น้อ

บัตใจ ท่าน จุง ยั้ง
เรา จัก สั่ง นคร บาล

เขา ยิน ซึ่ง บริหาร
คำนัย สะทัก ถ้อย

อย่า สูญเสีย เปล่า สิ้น
เร็ว ท่าน เร่งไปหา

ชาย แก่ สี่ คน อา
อยู่ วัด ซึ่ง เรา ชี

นำ เขา ทั้ง ห้า ผูก
คิษย์ สี่ ต่ แต่ ตน

อาจารย์ คอก สัปคน
เมียน สี่ เท่า อย่า น้อย

ทดแทน ที่ หยาบ ช้า
กวน รวงฏฐาติ สามานย์
แล้วเขาชี อุณฏฐาประจาน
ให้ชี ห้า คน แล้

ทรง สะทัก

ชอก ช้อ

โดย ยุติ ธรรม เหย
หนึ่ง นั้น เขาหนี ไว

แถลง การ ก่อเน เหย
ลัก น้อย

เร็ว รีบ มา หา
ท่านให้ บัณฑูร

เวลา
บัค หี
จารย์ สิก คนหา
บอกให้ จง จำ

กลาง ถนน
ละ ร้อย
ตัวเอก
หนีไว้ใส่ กระแนม

สาธารณ
ชั่ว แท้
ตัว หนึ่ง
กลับ หน้า มา หลัง

สั่งให้ เพ็ชฌามาต แล้ว

พระทำมรวง

นำ ทะเวน เวียน วง

รอบ ค้าว

เกร็นโทษ เกริก ทัว จง

อย่า เบียง มีน แะ

แล้ว ชัย อย่าให้ ก้าว

เหยียบ พิน คิน ภู

แล้ว สู อย่า ค้อง คิก

ตามไป เลย นา

เร็ว เร่ง กลับ คีน ไคล

สู้ ข้า

จัก ทราบ เสรี การ โฉน

ใน กิจ ทำ เฮย

ไป เด็ด ไป อย่า ข้า

รีบ ร้อน เร็ว มา

เสนา รับ ถ้อย ทำน

คำ นิย

จาก พระโรง เฉียว นิย

ผาต ผ้าย

จึง สฤษฏ์ โทษ ปวง สรรพ

ดง ทำน สึง นา

แล้ว ก็ กลับ คีน ย้าย

ย่าง เบียง ยิง วัง

หนหลัง อำน บอก เบื่อง

ราชกิจ

พอ เสรี นาย โปลิศ

สู้ ทั

ถวาย ราย เรือง สฤษฏ์

โทษ เสรี แล้ว แอ

ลง ชื่อ ชาวบ้าน ได้

อยู่ ฐ เบ็น พระยาน

รับ สาร อำน ชื่อ ผู้

สำก ษี หลาย นอ

ล้วน แต่ อยู่ ดิน วิถี

แถบ ฝั่ง

รู้ จัก ทุก คน มี

แวม ออก อ้าง เฮย

จึง ออก วา จก ชิน

ชอย แล้ว การ ควร

.....

แหม่ สรวล สมนึกแก่	ได้ทำ มั่นเฮย
คน ชั่วชาติ ระวัง	ยับแล้ว
กาหลิบ ลอยแลล่ำ	คัญพิทท์ สบายแฮ
เห็น พระชนม์ ผ่องแผ้ว	ท่าม ยัม ยินที
บัคมี คำสั่งให้	ไทย ฟา
ไป เบิก ทองคำ มา	เมื่อนี้
พิน ลืม นัย ไตร ทรา	จง แน่ นอน เฮย
แล้ว จุ่งไป ที่ ชี	ชื้อบ้าน ฮาญ
ถาม กุ หลึง หึง นั	มารดา เขา นา
ตาม ชื้อ เรือก ฉายา	จอบ แก้ว
ถิ่น เตียว กับ ที่ มา	ทำโทษ ทัดแฮ
สุ่ สั่ง สุ่ วรรณ แล้ว	ريب ฝ่าย คิน วัง
รับสั่งไป เบิกไค้	โดย พลัน นั นอ
จิ่ง วิเชียร ผายผัน	สู่ บ้าน
ฮาญ พระชนม์ ทัน	ไค่ สั่ง ทริพย์แฮ
กาหลิบ ไปรด ปราน จ้าน	จิ่งให้ คู มา

๒๒ จอบ คำนี้ แปล ออก จาก คำที่ ว่า เรก เป็น ชื่อ ของ มารดา ฮาญ พระชน

กาญจนา กองใหญ่	ของประทาน ท่านเฮย
ให้จอมท้าย การงาน	ชอบใช้
นาง พัง ยิ่ง มีกตล	ใจ อด จรรยนา
เพราะ จะรู้เหตุไสร	สัก น้อยๆ มี
มนตรี ขานเท่า นิน	คืน กลับ มาหา
พออ่าน ถึง การ สรรพ	เสร็จแล้ว
วิเชียร สู้ คำนับ	ทูลเหตุ
ตาม ซึ่ง คน คลาดแคล้ว	เสร็จ ขั้วราชการ

ร้าย

ฝ่ายพระนิ้งงานทั้งหลาย นายใหญ่คือเมศเรอ ไปเพลิม
 เผลอราชกิจ คำนวณ คึกษาพิภา เห็นเวลาขังควร ชวน
 พระนิ้งงานพร้อมกัน ให้สำคัญเสนา ต่างคนมานอบน้อม ลา
 หลีกออกมาออกไป อยู่ในแต่พระนิ้งงาน ประจําการ รักษา องค์
 อาบ ลงจากแท่น เมศเรอแล่นเคียง ประคอง อีกนายสนของ
 เปื่องซ้าย ย้ายจาก พระโรงรจนา ไกยฟานำคําเนิน เชอญ
 สู้ ห้องในแคล้ว เป็ดทวาร พรางแพรว ย่างเยื้องคําเนิน ไปนา

โคลง ๓

เพลง สรรเสริญ พระยศ	ปรากฏเสียง ก็กักอง
พัง เสนาะเพราะ พริอง	ยิ่ง ล้าคนตรี ทิพย์นา

ยินทีใด ทงหะซัน
 ลืม คิถ ตม คำ ต้อย
 เดิมได้ คิถ แล้วลี
 ฝน ก็ ฝน บาวแล้ว
 จะ ว่า ฝน อย่าง คิถ
 รู้ ลึก ทั่ว ฤา ช้อง
 พุด เข้าใจ ทุกอย่าง
 เกิน ก็ เกิน ได้ แซง
 กรรณ พัง ใต้ ยิน ถนัด
 แต่ พุด มา มาก แล้ว

คิถ ฉันทใด ทั้ง น
 พระเจ้า ทรงธรรม
 สิ่ง สำคัญ แต่ ห้อม
 ทั้ง นีใคร มี
 ผิด ที่ ภาหลิบ แท้
 ลีบ หล้า แต่ เพรง
 คน กลัว เกรง อ่อน น้อม
 แ่นรู้ ประจักษ์ ตา

ชื่นใจ ครั้น ไม่น้อย
 แต่ ตั้ง ตื่น เดิม ใจ แล
 ทริ ว่า ฝน แม่น แท้
 หลวก ด้วย ตรง กัน ที่นา
 ก็ เห็น ผิด ไป ต้อง
 ชัด ด้วย อันใด หน้อย เลย
 ตา สว่าง แจ่มแจ้ง
 เข้า ข้อ แซง ชัน ที่นา
 เรา พุด ชัด แจ่ม แจ้ว
 ก็ รู้ เข้าใจ กัน นา

โคลง ๒

เรา ขี่ ไซ่ ซื่อ ซื่อ
 จริง ฤา
 คน ใฝ่ ใฝ่ พรัก พร้อม
 ย่าง ฤา
 เคย ขี่ มี สอง แล
 กาล นา
 ทุกสิ่ง บคัก ก็ พร้อม
 ทั้ง นี

เรา รวชา แม่นแท้ ไป เคลือบ แคลง เลยแล้
 แทน ห่อไป อีกนา

ร่าย

คึกคะนึงในใจเพลิง ทางบุรยาตร คำเนนิ พิศพิศพิศพิศ
 เชยชม พรหมราชคฤงคาร ห้อง พินาม นนทีเยร สถิตเสถียร
 ใหญ่กว้าง ข้างผนังและเพดาน โอฬารเลิศทองแถม สอดสี
 แฉม ประสาณ สลัษย์ แสง สุริยะ จัปแจ่ม จรัส มีระย้า รัตน์เรือน
 สุวรรณ เจ็ดชั้น แฉวน เรียงราย ลวดลาย เลิศไพจิตร
 ประทิมฐ้อยอย่างเอกอุคม กลางใต้ร่มถ่มตั้ง ประจำ พานทองคำ
 จำหลัก ปักขุบผชาติ หอมหวาน กลิ่นอาย อวลเอิบ ทรพิษลบ
 ครบเจ็ดใบไผบุลย์ ตั้งใต้พุ่ม จิงหระ เป็น ระย้าไว้วาง
 จักคณะนาง สำหรับ ประสาณ ศัพท์ตนตรี มีเจ็ดวง รายเรียง
 วงหนึ่งเพียงเจ็ดนาง มีทริยางค์ประจำหัตถ์ ล้วนสันทิตชำนาญ
 การบำเรอบรมไท ยังนางในเจ็ด องคค์ ทรงคุภลักษณะล้ำฉฉัย
 โฉมเลิศฉฉัยฉฉัย ประทับ สร้อย สุวรรณรัตน์ พัสตราภรณ์
 พวรรณราย สีสลัษย์หลาย อย่างยง ทุก องคค์ถือพัชนี คอย
 ภูมีเมื่อเสวย จักจำเพย ลมพาน อยู่ ประจางาน พร้อมเสด็จ
 คอยเสด็จผ่านฟ้า องค์กระหลิบเจ้าหล้า จักเฝ้า ยatra มาหา

โคลง ๔

บรรดา มนุษย์ไค้

ซึ่ง สุกโสมนัส

ไปเทียบเปรียบ จิตต์หา

ทั้ง เนตร สอกล่่าย คั่น

ผาดผัน พิเคราะห์ยัง

เหลียวเหลือบ ช้าย ขวา สอง

วนเวียนไป วาย ตรอง

บัต เชื้อบัต แคลง ข้าง

เดินไป หึ่ง อาสน์แก้ว

จึง เจ็ด สเว สุรางค์

ราเพย พัดนิ พलग

ราย รอบ ประอบ เกื้อ

พิศวง วงพักตร์ห้อย

จับ จิตต์จัก เจียน หลง

พัด พัด เจ็ด องค์

เพียง อนุช นิ่งใกล้

นภา ทลเซย

ยิ่ง ล้น

บุเมื่อ นีเลย

รอบ ข้าง ทาง จรัล

เย็น มอง

ฝ่าย ข้าง

คำริ

อย่างแท้ เขียวไหน

เบญจางค์

หนุ่ม เนื้อ

เมียง ม่าย อยู่มา

เกียง ร้อน บำรุง องค์

นวล กระจง จิ่งหอ

คลังไคล

จัก เห็นขอ ถมแม่

พี่แล้วเย็นเหลือ

เชิญเมื่อมานี่เทอญ*	หกนาง พี่เขย
พักแต่เคียวพอจาง	จิก ร้อน
มาเคียงพี่พี่พลาง	เสวย ร่ม ราแม่
จิก อร่อยรสข้าว	คู่แม่แม่ผาง
คณานงค์ทั้งหกเฮื่อน	เฮียง ขาย ขยู่แซ
เคื่อน อิก จัง จำ คลาย	เคลื่อรเคลื่อ
สู้ที่หนึ่งเรียงราย	สองฝ่าย ฟากนา
ข้างละสาม ส้มร ชะม้อย	ม่ายต้องตาเมิน
สะทก สะเทิงโย นิมมือ	หง ลักษณ พี่เขย
เชิญแม่เสพ สรรพภักษ	พี่ข้อน
หนึ่งแอบแอบ ทรามรัก	เสวย คัง พี่ญา
ข้าวเมล็ดหนึ่งคือข้าว	หนึ่ง อัง อิมเสมบ
เขอตามวรุษหนึ่ง	เยื่อโรน แม่ฮา
ถามเพื่อพี่ชายใจ	จอก น้อย
จิก จำใส่จิตไป	ถาหน้า
ฉิบพบพักตร์พี่	พี่ได้ คะนิง ตาง

* เทอญ คือ เทอญ เพราะต้องการโท

† ที่นี้ต้องการ เอก ประกติเป็น หน้า

หวล นาง นบ นอบ น้อม

ฉิม ชื่อโฉม จันทรงาม

นี่ ชื่อ สิริเยศ ยาม

นี่ ชื่อ ชนจิตต์ แคล้ว

คน นน พง เนตร น้า

นี่ ชื่อ ช่อ ประการัง

คนไหม ชื่อ คีลา ตัง

อ่อน ชื่อ อ้อย นน ผู้

พง สาร์ เสนาะ ล้า

สมรูป ทราม บังอร

เพราะ นาม รูปงามอน

สาม ภาพ สอปร รูป ผ้าง *

เสื่อนาม ถวาย แอ

ผ่องแผ้ว

ปลาย เปล่ง แสง น้า

คลาด หน้า คะนิง ผย

ใจ หวัง นาม น้า

เรียก รู้

ดวง หยก ขาว น้า

ที่ ยง อยู่ งาน

นามกร หล่อน นอ

ออก อ้าง

เสียงมเงื่อน งาม น้า

พ่าย น้อย เจ็ด นาง

* ที่นี้ ต้องการให้ ประกติ เป้น พ้าง

๒๓ คำนี้ แปลจากคำอังกฤษที่ว่า มูนไลท์ เป็นชื่อนางใน เพราะฉะนั้น
อังกฤษไม่ออกชื่อ แฉก เหมือน อย่าง อย่าง

๒๔ แปลจาก ชันไชย์ เป็นชื่อนางใน เหมือนกัน

๒๕ แปลจาก หาดดีไลต์ ,, ,, ,,

๒๖ แปลจาก ไอยดีไลต์ ,, ,, ,,

๒๗ แปลจาก คอรัลลิฟต์ ,, ,, ,,

๒๘ แปลจาก ฮาล บาลเตเนก ,, ,, ,,

๒๙ แปลจาก ชู คาเคน ,, ,, ,,

อาบุญกินเลี้ยง แล้ว ออก จาก ห้อง ที่หนึ่งไป ห้อง ที่สอง ๔๘

บ จาง บ จัก ถ้อย	ท้อสนอง ถิ่นเลย
พลางเสพพลาง ปาก ปอง	พูด พ้อ
อ้อมโอบรู้ อ้อมใจ พอง	ใจเหิน เหมเขย
กล ทั้งไก่อ่ แก้ว ก้อ	กริต ข้อ ปีกทาง

โคลง ๓

ส่วนเจ็กนาง เห็น พระชัน	เสพเสริจรรพ์ โภชน์แล้ว
ควรว จะ คลา คลาค แคล้ว	สู่ห้องเสวย ผล ไม้มา
เรียกบัณฑคน อ่าง รอง	คนที ทอง คั่ง หน้า
กุหลาย พิมพ์เส้น ช้า	กระยี้ แล้วผะเงงโรย

โคลง ๒

สองนางไซย เขียวเข้า	ถวายเป็นเครื่อง สรรพศักดิ์เจ้า
แผ่น สล้า ทรงธรรม	
ผ้าอ่อน พรรณ ผ่องแผ้ว	ถวายเป็นเครื่อง พระศักดิ์แล้ว
ท่าน คล้อย ลีลา	

ร่าย

เมศเรอ พา คำเนิน เคนนำหน้า คลาไคล ชักใบยานทวาร
เปิด เทลิดโล่งแลพิลึก เสียง ครื้นครึก คนศรี จวลียัง

† คือ ขี้ เพราะ ค้อง การ เอก

ห้องใหม่ ใหญ่ปานกันเยี่ยงก่อน เครื่องแต่งห้องนอนเพรง
 เต็มรูปชะเลงเลขา มีนาหาเขาไม้ รูปสัตว์ไสร้อย่างเป็น
 เห็นตุ๊กโผนแผ่นผก รูปคนานกอกเนกนิมิต รูปคนสรรพ
 ภาษา สีน้ายาสดสร้าง ตุ๊กกระจำงเจิญเนตร ม่านไหมค
 เทศเลือกทอง รองพื้นเขียวพู่คำ ประจำพระแกลแล สะอาค
 พื้นล่างคาน ประคัษ ประคา ถ้วยเสลาลายขาบ ขนขาเขียว
 สดแซม แปมใบโคกนากสวาท ประหลาดล้วนหลากหลายเนตร
 แม้สุริเยศแผกเผา เนาหิราศร้อนแรง แสงพระยับหย่อนเย็น
 เบินที่สถิตเที่ยงวัน สรรพพิเศษสิริวิถดา คำเคลือบยาแล
 ระบาย สดขี้เขียวเหลือง เรืองเรื่อรัตนรางชาง ลางฉลุปรุ
 ลาย ระบายยาประยับพรรณ สรรเป็น พานพระโองเอก ทิเรก
 ขวดเขียนขึ้น ทุกสิ่งสรรพสักอร่าม ท่ามกลางวางโต๊ะ
 กลม หน้าชมถาดผลาผล ยลແຫ່หลายอย่างยับ เรียบ
 ระวังตุ๊กเจดีย์ เจ็ดที่มีตั้งกลาง มีอนงค์นางกล่อมขับ
 คอยบ่าเรอรับ นรินทร์ราช พิณพาทย์ยับเจ็ดวง ครเจ็ดคน
 เป็นสำรับ นัยสีสียเก๋าร้างนาง ล้วนสำอองระอโฉม
 นาง ประโลมเลิกลักณณ์ พักตร์ผ่องเพียงไขไซ กำหนดใน
 เจ็ดอนงค์ ทรงเครื่อง สรรพมรกด หน้าใสสดเขียวขจี ไร่

มณีอื่น ป่น ระคนแต่เพ็ชรเม็ดเล็ก ย่อม ครอบมทองรับเป็นเรือน
 เตือนตาชมใช้ห้อย ล้วนเรียบร้อย กิริยา ยลไสกา กว่าเพรง
 ละเวง นม คณอการ กร กุมวาพิวชิณี คอย ภูมิ พรั่ง พร้อม
 เห็น พระชน ต่าง น้อม นอบเกล้าวันทา ชุ่ม แล

โคลง ๒

อาบุญ หยุคเพ่ง ยิง	งามยิ่ง งาม นก คัง
แต่หน้า ตา ดู	
ชมบุญ ภู มากแท้	จึง พย ประสพ แม่
ทั้งไถ่ วิมาน อินทร์	แลหา
ยืน ยล ยิน ย่าง ช้า	จึง ค่อย ค่อย คล้อย คล้า
แทบ ทั้งไต่ กลาง	
นั่ง ลง พลง เรียบ ร้อง	เชิญแม่ มา เทอญ นื่อง
อย่า ต้อง พักวิ	พี่ เลย

โคลง ๔

นาวิ เรียง เรียบ ล้อม	เป็น วง ก้นหา
ผาด เพ่ง ควร พิศวง	สวาท ล้า
ตระ นาง สะอาน องค์	เยี่ยม สะอาด
มารยาท ยิ่ง นาง ก้า	ถึง ฟ้า มา สมาส

แย้ม สรวล สมนึก แก่	ไ้ทำ มั่นเฮย
คน ชั่วชาติ ระวัง	ยับแล้ว
กาหลิบ ลอยแล ลำ	คัญจิต สบายแฮ
เห็น พระชัน ผ่องแผ้ว	ท่าน ยิ้ม ยินดี
บัคมี คำสั่งให้	ไ้ฟา
ไป เบิก ทองคำ มา	เมื่อสี
พัน ลืม นัย ไตร ตรา	จง แน่ นอนเฮย
แล้ว จูงไป ที่ชี	ชื่อบ้าน ขาญ
ถาม คุณหญิง หึง นี	มารดา เขาหา
ตาม ชื่อเรียก ฉายา	จอบ แก้ว
ถิ่นเดียว กับ ที่มา	ทำโทษ ทัดที่เฮย
สู่ ส่ง สุวรรณ แล้ว	รีบ ฝ่าย คื่นวัง
รับสั่งไป เบิกไ้	โดย พลัน นั้นขอ
จึง วิเชียร ผายผัน	สู่บ้าน
อาบ พระชัน ทัน	ไ้ส่ง ทวพยไ้แฮ
กาหลิบ ไปรค ปราน จ้าน	จึงให้ คุณมา

๒๒“ จอคำนี้ แปลออกจาก คำที่ว่าเรก เป็น ชื่อ ของมารดา ขาญพระชัน

พลาง หียบ มะเคื้อ น้อย	นำ รัก
สรว้อย จิตต์ นาม นงลักษณ์	ล็ก ลา
สรว้อย จิตต์ ตัก ออก หัก	ใจ พี่ อยู่แม่
รัก ยิ่ง รัก สุกปล้ำ	ปลก สรว้อย จาก ทรวง
ทวง ส้มร จง รับ ข้อย	หน้อยนาง นื่องเอย
พอ พี่ ผ่อนใจ จาง	สวาทใหม่
สรว้อย หนัก จัก แบ่ง บาง	เขา ออก พี่ญา
เพราะ ว่า นื่อง รับไว้	ทั้ง เจ้า เอ็นค
พวง พู่ อก น้ เพียง	ประพาลรัตน์ พี่เอย
เค็รว่า จิตต์ พี่ เค็รว่า จัก	จอก นื่อง
ไป แ่ยนไป แ่ยน อรรถ	ออกโอยจู้ เลบนา
เข็ลเหตุ จำ เวียม ค้อง	จิตต์ เค็รว่า เสมอ นาม
ทราวม รัก รับ พี่ให้	โฉมเฉลา นี เทอญ
พอ สะสร้าง บาง เขา	โคก สรว้อย
พี่ จัก อยู่ ยืน เนา	นาน ชีพ
เพราะ สวาท นื่อง น้อย	สร้าง เค็รว่า บรรเทา คลาย

๓๐ แปลมาจาก หาดเซน เป็น ชื่อ นางใน เหมือนกัน

๓๑ แปลมาจาก โชลตอเมนต์ เป็น ชื่อ นางใน เหมือนกัน

ร่าย นาม ตาม ถี ถ้อย	ทุก นวล นาง เขย
ทราบ ส่ง ผลไม้ ยวน	หยอก เย้า
เปรม ปรีม กระหิม สรวล	ระริก ชิก ชี น้า
ต่อ ทอข ประกอบ เค้า	แคะ ไค้ พิไร ถาม

โคลง ๒

ยาม ทิณกร ก่ายไม้	ถู ล่วง เวลา ใต้
ชนาค แล้ว เมศ เรอ	
ทูล เสนอ เสนาะ ข้าง	เชิญ บพิตร เสด็จ ข้าง
ฝ่าย ไหล ห้อง ใน	นั้น เทอญ
พระ ชัน ไคล บ่ ซ้ำ	จึง เมศ เรอ นำ หน้า
สู่ ห้อง ครอบ สาม	
ปลด ยิ่ง งาม เลิศ ถิ่น	ดีกว่า สอง ห้อง พัน
ที่ แล้ว เลย มา	บารมี

ร่าย

งาม รรนา อย่าง ยิ่ง สิ้น ทุก สิ่ง ควร แล แปร เนตร ชาย ชำ
 เลื่อง พิศ ฝา เมลือง ลาย วิจิตร ประคิย จู โมราร ะคัย สรรพ
 สี แดง แสง พราย ผั่ง ลวด ลาย แล เห็น เป็น ลดา เครือ วลัย
 เลอ ย เลียว พิน เสา ผนัง รัง เป็น ต้น เป็น คอก ออก ช่อ แขนม
 แนม ผล ไป ถับ สน สี สลับ ประคิย เป็น ลาย หลาย อย่าง

สีต่างต่าง เขียวขาว แดง คราวที่ขี้มิม ชมพู ริมเชิงผนัง
ผนัง สลับกับ ม่วง ท่วง ที่คืบๆ เกิน เล่น สี สดกลาย ชัก
บ้าง จำรัส เรือ เรือง แดง แก่ เหลือง แก่ หลาก มาก สี สลับ
ผ่านลาย กุระบาย ซาก คราม งาม พึง คา พึงใจ สิ้น ภาย
ใน เลียน ลาด ทาษ คีลา โลหิต บรรสาน สนิท เนียน แนบ
แอบกัน กลแผ่น เกี้ยว เหลียว แล แล่ง บน ล่าง พ่าง ผนัง
รุ่ง แวง ส่อง สี แดง ตู ฉลาด เมื่อ ยวร ยาศร ยาม เย็น เห็น
ประจักษ์ กลางวัน เพื่อ แสง พรพรณ ส่อง รัย จับ แสง สุรย์ ส่อง
สว่าง เครื่องใช้ ต่าง ต่าง มี ล้วน สด สี สุก สด หอม ทุก
สิ่ง พึงใจ ชาว นาง ใน หมอ หรี เจ็ด วง มี เรียง ระเบียบ ล้วน
ล้ารับ ดัง ก่อน วง หึ่ง ห่อน ถอย ถก เจ็ด คน หอม มี ประมาณ
ล้วน ชับ ขาน ไฟ ไระ เสนาะ ฝีมือ คน ครี มี ไตร่ กลาง วาง จัด
พวง ของ รัตน เรือน กุทัน แกล้ง เกลา กลิ่น สรรเสก ชนม
อร เอก นานา รส โอชา หวาน มัน ต่าง สี สรรไป ต้อง รส
ข พ้อง พาน กัน เจ็ด ที่ บัน เป็น ระเบียบ ได้ จังหวะ วาง ราย
ยัง โคม ฉาย น้อย แฉ่ง เจ็ด นาง แต่ง คน ประทับ สรรพ สิ่ง
สรรพ พารณ์ อลงกรณ งาม ตระการ ล้วน ประพาล แกม
เพ็ชร รัตน์ แสง สี จรัส โอภาส บัณฑิต วาธ เรือน สุวรรณ

แดงดูฉันทวงอาทิตย์ แสงรังฤมิตเป็นฤมล ยลพิศวง
 ยิ่งพิศวาส ชาญผากผ่านมา เล็งซ้ายขวาบัสันสท บัด
 ยิงหยดชมเชย เลยไปนั่งโตะกลาง ชวนอนงค์นางนงสลับ
 เป็นอันคืบคืบเพรง พิณพาทย์ละเวงแจ่มแจ้ว ปางกระชั้นนั่ง
 แล้ว สงบยังสังคิต แลหา

โคลง ๒

ครั้นสถิตเหนืออาสน์พร้อม ผูกอนงค์แวตล้อม
 เรียบหน้าเรียงราย
 ภิปรายเปรยหยอกเย้า ออกปากฝากเนตรเคล้า
 นม้น้องนางงาม พี่ชา
 ไต่ถามนามทราบแล้ว ชมชื่อเสียงนางแก้ว
 เสนาะแท้ไต่ปาน
 ขนมหวานยิ่งอ้อย เชิญแม่รับกินนอย
 หิ่งให้เห็นรัก พี่นา
 รับประจักษ์จิตต์แท้ ใจพี่ปางนี้แล
 คังไม้เบิกบาน ยิ่งหา
 หวานตาหวานโสศรั้า เอิบอาบอกปมป่า
 พี่ไต่สวสรวค์ บัดนี้

โคลง ๔

ทรง ธรรม์ ภาหลิบ ทัช	คิด ตาม คุชเชย
เห็น อยู่ ทุก อย่าง ยาม	หยอก เข้า
ยิ่ง ไป รศ ษัณ คราม	ครัน กว่า ก้อน นา
เห็น ชัก ถนัด เค้า	เงื่อน น้ำใจ เขา

ร่าย

เนา ห้องนี้ เน้นนาน จน ทราย กาล เวลา อาทิตย์ อัสทง คด
ถึง กำหนด นาที จักรลี ห้องใหม่ กรมวังใหญ่ เมศ เรอ
ทูล เสนอ นำ มรคา เสก ษยatra ตาม เณลียง บรรลุ เพียง ริม
ทวาร พระนิ้งงาน แล่น เป็ด รับ แซ่ เซ้ง คัพพัทน์ ตรี มโหรี
ประโคน ขาน ประสาน เสียง โศก พัน พัง จัป กรรณ จัป จิกค์
พิศ ธิว พรรณ อนงค์ นาง สรวย ลำอาง ขาว สะอาท มี มารยาท
เยื้อง กราย ทาย ครอบ เครื่อง คุริ ยางค์ ลาง มะลัก มะลอบ แล
แปรร พักตร์ สบ สยบ เนตร หลาย เล่ห์ โลก โลม จิตต์ เบียง เบือน
บิค เป็น กระบวน ให้ ยั่ว ยวน หฤทัย คุง นาง ใน พินาม อินทร์
บรรสาน พิณ ทิพย์ ฝัอง กล้วย แก่ องค์ เทพ ไท้ สม เต็ม วัฒน
ให้ ท่าน ท้าว สราญรมย์ แล นา

โคลง ๔

นำชมโฉมแห่ง น้อย
วงหนึ่ง เจ็ด มารศรี
เจ็ด พวก คณะ คนศรี
วง ละวง ฝัก ช่อม

ตรึง
มัว ห้อม
ขาม ขยับ
สะกิบ เคลิ้ม ลืม สกนธ์

ร่าย

พลาง จรกลโดย ลำดับ เห็น ห้อง หับ อัครวรย์ ล้วน
สุวรรณ์แกมรัตนา แผล่คำ คาทายฉนึ่ง เงามาม ถึง ระจก ทาย
ค แผลย ปลาย ปลั่ง ละออ ลาย ช่อน พอ พึง ตา รงนา เป็น
ก้านชก ไท้วงชก เชิดชู คุบรจจ บรรเจิด เลือกรัตน
เลิศ สีสลับ ประดับ ประคิษฐ์กัน เป็น กุณฑน เก้นนูน พิศ
จำรูญจำรัส ฉายเพ็ชรรัตน์ ร่วง รุ่ง แสง พวย พุ่งไฟโรจน์
ทับทิมโชติแสง ฉาด มรกตผาด พรรณ ขะจี นิล มณี ม่วงเมฆ
ทิเรกบุษราคัม วาง ประจำคอกกราย โอปอล์หลาย สีสลับ
โกเมนกับเพทาย สีสรรคลายคละข้าง ไพโรหุริย อ่างเอกสมาน
มีสังวาลผ่านพาด งาม ประหลาดแหล่หลาย ฉายแสง ต่อ
ทอ กัน บรรจบ ถ้วนนพรัตน์ เป็น ศรีสวัสดิ์ มงคล แต่ผู้ยล
ผู้ยัง เพศาน กิ่ง รงนา เป็น คาราวงจันทรี พลอย ต่าง

พรรณ เบียง ก้อน ห่อน สลัย สี่หลาย เป็นลาย ราย สี่ละ คอก
 รัศมี ออก ขวาม เรือง ประเทือง กง ทารา ทวง จันทรา ปลต
 ปลติ คติ ไฉม ชื่นชู พ่าง พัน ปุ พรหมทอง ทอใหม่ กรอง
 ประกอบ แกม แซม เป็นลาย ลอย เลิก เชิดคอก เต็ม ชิง
 ทวง มั่นมือ สรวง มาสร้าง ม่านทอง ข้าง สองไข ระเบียบ
 ระเบียบ บรรจง คง ประจำ บัญชร บวร วิสุทธิ โขมพัศตร์ พู
 ราย รัตน์ เรือนคำ ประจำ พระสูตร สบคา งาม พันหา
 งาม เลิก งาม ประเสริฐ เปริดแพรว ระบาย แก้วแกม อุไร
 ปักเทียนใส แสงสว่าง กระจำ จับ พัน สะบู่ ตุ แปลยปลา
 วาย วัย จับ นัยนา พราย พราง ไตร่ ตั้ง หว่าง กลาง วิจิตร
 ผ้า ปัก พันทอง พาน คำ สอง ชื่นใช้ พาน ล่าง ไสร์ใหญ่ ยง
 พาน บน ทรง สูง ย่อม มี นาค ค่อม ประคอง ยัน สี่ คีระ ผัน สี่ ทิศ
 วิจิตร จำหลัก ลาย ราย จินดา ประทับ งาม สรรพ ไสภณ
 ขนหม ปนผลไม้ แท่ง แสรง บรรจง จัดสรร ตั้ง ครอบ ครัน เจ็ด
 เครื่อง หอม พุ้ง เฟื่อง ขวล ขอบ กลิ่น ตระหลบ เลิก หลาย
 ชมไป วาย สัน เสร็จ ยัง เบิกเตล็ด เล็งแล แปร ตาย ลลิม ผนัง
 เห็น ไตร่ รัง คติ ฝา ขวด สุรา องุ่น แท้ แม่ ห้อง ก้อน กิ บมี
 แบบ ธานี ห้าม ปราม ขาม เข้า บั ให้ กิน จอม ธานี นทร์ เป็น
 บรรทัด คำ แล้ว จัด พร้อม เสร็จ ขวด กัล เม็ด มี ฝา พัน
 คีลา ของ พราย ราย ประทับ ทวง จินดา ด้วย โมรา เรือง รอง

เชิงทอง ประดับเพชร ทั้งเตรียมเสร็จ สำหรับ สรรพทุกสิ่ง
ไปจาก มีในราชมนเทียร งามแม่นยำเห็นคะเนนึก ทุพริต
หลายหลาก ถึงงามมากเหลือหยับ ประดับประคองรูพรรณ
ราย พิศพิศพราวทั้งห้อง ใครเห็นต้องตกตะลึง วายรำ
พึงอื่นแท้ ชมเพลิดชมเนลีนมัว หลับแล้วมะเมอฝัน ฝันหา

โคลง ๔

วังสวรรค์สืบสิ่งสิ้น	สุกพรรณ นานา
แก้วประภิงแถมสุวรรณ	แว่นฟ้า
จับแสง อักนิศรว	สุกส่อง แสงแสง
งามประเสริฐเลิศแหล่งหล้า	โลกถ้วนสรรพวิญ

ร่าย

แลเพลิดเพลิดนบมิวาย กรายกรเฝ้าอยู่ยงยาดร มาถึง
อาสน์อิงองค์ ส่วนอนงค์เฝ้านาง โคมล้ำางเชื่อมสระขาด
ขามยลผาตโสภา งามเคือนตาเมื่อพิศ สิวสนิท นวลละของ
สขัง กำไชลบริวารณ์ อดขามสรวลขามเยื่อน เชื้อนโชนรู
ยัมยวนใจ พักตร์พิไล เล่ห์ศศิธร ทรงขับสร อ่อนแอ้น
งามเนตรแม่นยำ ครึง ครึง ชูระ รุมรัก งามเลิศ ลักษณะ
ละออตา แต่ยาทาถึงเกศ พิเศษสรรพพารณ์ ถ้วนบวร
พิศศรา ถวงดัดดาเครือกรรณนภ เป็นสนอย ปกบาทมิก คิณวัน

ว่างหว่างอุรา ยล ภาษา วรรณฉวี งามรังสีผ่องแผ้ว เห็น
 พรายแพรว อดนิต ขจิตร์คั่นเรือนหิรัญ กรรณ กุณฑล
 พรางพร้อย สอ สรวมสร้อย สายสะอึง พริ้งเพริศ แก้วทองกร
 นัวบงอร สอศทรวง จำรงค์เรือนเพชรรัตน์ คุปภัตสร
 โอภาส งามประหลาดเลกแล้ว แก้วอื่นไป ปลอมปน
 ยลแต่เพชรแผ้วผ่อง แสงเพลิงส่อง สยภาย คุทั้งสาย
 รุ่งเรือง แลไปเปลืองตาชม มารยาทสมทรงสมร จิต
 งอนงาม กิริยา เชื่อนวหาไพเราะ ละเอียดลออ หฤหัย
 ยามปราศ สมองคำ ล้วนคมชำเลี้ยวฉลากล สมเป็นนาง
 นางกำนัล ยืนเรียงวันเรียงพร้อม ล้อมที่เสวยเจ้าหล้า
 คุทั้งนางเมืองฟ้า ฝ่ายท้าวแทนสรวง มาแล

โคลง ๔

งาม ปวงเสาวลักษณ์ล้ำ	นารี ทิพย์ฤา
งาม สะอาดอำ อินทรีย์	เพชรพร้อย
งาม จิต กิริยา มี	มารยาท งามนา
งาม เพราะเสนาะ ถ้อย	ถึ ถ้วน ล้วนงาม

โคลง ๒

สามแห่ง มา จากห้อง	จักเสาะ นางเปรี้ยวห้อง
หนึ่ง ฉะนีฤา มี	

หามณีใหญ่ไ้	หา อมุธงามไ้
ยาก ล้าเหลือหา	แล้วขอ
งาม กัลยา ยิ่ง ล้า	เรียน รัก ทั้ง จัก กล้า
แก้ไ้กลาง ทรวง	พี่
เอา นาง สรวง แลกลั่น	สองเท่า นางไป พ้อง
จิตต์กล้า เปลี่ยนนาง	หนึ่งหา

ร่าย

ชวนนาง พลังโยกคัตถ์ ให้สังกตดนตรี จึงพาที่ปราไส
 ให้นางในวางพัก กร กุมคัตถ์นารี ชวน มารศรีหนึ่งใกล้
 มาแม่มาเคียงไ้ พี่นี้เห็นเห็น หน้อยรา

โคลง ๔

มารศรีคำนิบ น้อม	ยัง พลัน
จึง อระบ ะชัน	หิย ข้ำ
ขนม ที่ ที่รส อัน	อรเอก ให้นา
ถาม ชื่อจิตต์พี่ ข้ำ	ทราบแล้ว พลันหาย
เหลือช าย หนัก ออก ค้อง	จำ ทูล ท่านแ
ข้ำ แต่ บดินทร สุริย์	ผ่าน หล้า
พระเกียรติ จรัส จรูญ	ไฟโรจน์
พวงไข่มุกที่ นาน ข้ำ	บาท เบื้อง บทมาลัย

๓๒ แปลมาจาก คลังเตอ ออฟเฟดล เป็นชื่อ นางใน เหมือนกัน

พั่ง หวานไพละ ล้า
 อิกเสนาะ นามเพ็ญ
 จักหา ชื่ออื่นเคียง
 นามเสนาะเพราะ สัม พ้อง
 จั้จรร นามหล่อนแท้
 แท้ ระเบียบ ทนตา
 งามกว่าไข่มุกต์หา
 ในโลกนี้ ถนอมเจ้า
 บัดเดี๋ยวนี้ นอน้อง
 พี่ จะ วานเจ้า ลัก
 ช่วย ริน ของนักรัก
 จักดื่ม จาก มือ สร้อย

สุรเสียง ช่อนเอย
 ชื่อ น้อย
 เป็น คู่ ยากหา
 รูปเจ้า เขียนกัน
 เมษา วิเอย
 ห่มหน้า
 ไหมเปรียบ เสมอๆ
 เอกแท้ นางเดียว
 ทรงลักษณ พื่อเอย
 ห่ม น้อย
 ส่ง พี่ น้อยแม่
 สวาทได้รวม วรรณ

โคลง ๒

พั่ง ยบุลยัว แยม
 ค่อย เยี่ยง กรายไป
 เช็ก ถ้วยใส สุทธิแล้ว
 เคลื่อน คล้อย คลา มา
 ทำ กิริยา เรียบ ร้อย
 เนตร ต้อง รัย ตา

งาม ยัก ยัม ริม แก้ม
 ริน ของนักรัก แล้ว
 ส่ง พระชัน ซาย ชะม้อย
 เขา นา

รีย ด้วย มา จึง พวียง	พี่ จะ ทิ่มได้ น้อย
พระเจ้า รุง เจริญ	สุข นา
เชิญเจ้า จง ทิ่มข้าง	นาง รียไป ริน ช้าง
ไต่แล้ว จึง มา	
ก่อน ถัดยา ทิ่มไสร	จึง กล่าวโคลง ถวายไท
เสนาะแท้ ไท ทาน	เทียบ นา

โคลง ๔

บุษบา บานเบิก สร้อย	เสาวคนธ์
ฝูง ภมร ม้วน	หิว ร้อง
นาวิ แรก รุ่งยล	กำกัศ สวาท นา
ชายแต่ ตอม จัก ต้อง	ไต่เท้า ตามหา
บุษบา บเลื้อยเคล้า	หมู่ ภมร
แต่ สตรีงามงอน	ห่อน หงาย*
ต่อ องค์เอก อติศร	จึง สบ สมร นา
ผิวดำ จำ จิตต์หม้าย*	อยู่แล้ว ไหย หา

โคลง ๒

ธาดา ช่าง เพราะ พรัง	เพราะ ทั้ง พี่ จัก กลัง
หลับแล้ว นงคราญ	พี่ เอย

* ที่นี้ต้องการให้ ประกटเป็น จำ และ ม่าย

อาบุม นาง พวงไข่มุกต์ว่างาม กว่านางอื่น

๖๕

คำ ข่อนหวาน ลึกซึ้ง
จิตต์เพียง ทา คัง

เสียง เสนาะ นึก ตรึง†
ติดนา

โคลง ๔

พั่ง อนุช กล่าวเกลี้ยง
เพราะ จะเทียบใดเลย
ในโลกแหละ ทรามเซอ
พระโปรต ประทานให้

โคลง เปรย เปรียนา
ไปได้
เป็นเอก นางนา
พีสี ถนอม นาง

โคลง ๒

เชย ชม พราง เวียกร้อง
* ค่างให้ นงมา
กุม กร พา นัง แล้ว
เนตร นื่อง นามใด

เชิญ อนุช นิม นื่อง
มี แฉ
จึง ปลอบ ถาม นามแก้ว
แม่ เขย

โคลง ๔

จำใจ นย นอบ ท้าว
ซึ่ง พระองค์ ตรีศ ถาม
ชื่อ ดาว พระศุกร ตาม
ไป เสนาะ เพราะ พร้อง

ทูล นาม ถวาย เขย
ชื่อ นื่อง
ท่าน เวียก มา นา
ชั่ว พร้อม โคม พรณ

๓๓ แปลมาจากวินัส เป็น ชื่อ นางใน เหมือนกัน

* ที่นี้ ต้องการ เอก ปกติ เป็น ช้าง

† คือ ตรึง เพราะ ต้องการ ไท

ฉันทิตัง นิน นิน	วาจา แม่ฮา
พี่เพ่ง พิศ นัยนา	หิม น้อง
งาม ยิ่ง กว่า ทารา	ซึ่ง เรียบ นาม นา
เหลือย ปลาย วาย ต่อ ค้อง	จิตต์ แหม่น เสมอ คร
เชิญ สมร แม่ รุ่งไต้	เมตตา พี่รา
ริน ซึ่ง สุรา มา	ลัก ด้วย
พี่ ทิม ทัง ยาฮา	ยวัญ นะเขย
ไม่ แก่ ไม่ เจ็บ ม้วย	เหตุ หน้า มือ นาง

ร่าย

บัดเคี้ยว พलग นาง ริน อาบู กิณมิ หลอ ไป ฟัง พอ
 อิมเอิบ ถ้า เรียบ ฤทธิ แรง ราค อยาก ยวน ยั่ว ทวนาง พलग
 ก็ เรียบ ผู้อื่นเล่า พุดเท่าเท่า ทุกคน จน ครบ เสรี เจ็ด นาง
 ปาง นั้น ถึง สุกา ทวง พวง ไช้ มุกต์ มี ศรี หะชัน มี วาจา ทรา
 แม่ ไช้ มุกต์ แสง สี สุก มลึง มเลื่อง ขวัญ เมือง แม่ รุ่ง ริน
 สุรา กิณ อีก ครั้ง พี่ หัก ใจ ให้ พร ทวง สมร รุ่ง ศรี สวัสดิ์
 นาง สะดับ อรรถ เร็ว มา จึง เอา ยา แห้ง ผง ไป รย ลง ด้วย เร็ว
 พลัน หะชัน บั ทิ ทราบ อาบ เอิบ จิตต์ มัวเมา รับ เอา
 ด้วย สุรา จึง ถลึง ยาก กล่าว คำ ให้ ทรง ธรรม จง เสวย ให้
 สะบาย เน่า ทุกข์ ขอ ความ สุข จง มี แต่ พหุ ปี ปีน เกด ล้า ข้าพ เจ้า

ขอ สอนของ จำนองโคลง ถวาย พร องค์อติศร ท่านไท่ ก่อน
พระเสวยไต้ สะดัย ด้วย บินที คิมนา

โคลง ๔

ขารมี พระ มาก พัน	รำพรรณ
พระ พิทักษ์ ยุคดิศรม	ด่องแท
บริสุทธ กุญ ทวง ครอบ	ส่องโลก ไชร์แซ
ทวย ราชภูรี รัก ยาท แม่	ยิ่ง ด้วย บิคุรงค์
ยืน บง ึง รัก เบือง	บาท มล ท่านเฮย
ข้า ยาท ราชนิกุล	ใหญ่ น้อย
พระ สนม สนิท ภูล	พิศวาส ท่านนา
ความ เคียด เกียจ คร้าน ก้อย	กึ่ง ้น ฤมี
เจริญ ศรี ชนม ชีพ ยิ่ง	ยืน นาน ยิ่ง เทอญ
พระ พลธ ฎีกาณ	รุ่ง แฉ้ว
ตำรง สิริราช ชูาน	สมบัติ
ทอน ทุกข์ สุข สวัสดิ์ คัลแล้ว	คลาด พัน พรค์ ภัย

โคลง ๓

อาบ ใจ เบิก ยาน	พัง ขัป ขาน เพราะ พ้อง
ยก ยศ ยิ่ง ใหญ่ ต้อง	จิตต์ เพียง ของ หวาน
เสียง บรรสาน จับปี	เรื้อย วรรี วัป ร้อง
กลม กล่อม ซ้อม เสียง ซ้อง	ซาบ ชัง ช่มใจ ฝั่ง นา

ร่าย

ณ ทันใดอาบ แลนา ยกถ้วยชুমมิซ่า แลนา อ้าปาก
 กินสิ้นหมด แลนา ไปปรากฏ อันใด แลนา ผินหน้าไป
 หาน้อง แลนา คึกจักพร้อม พนา แลนา วาจาบทันไช
 แลนา ณ บัดใจตาหลับ แลนา คีร์ยะพิสัยบ แลนา ชบ
 ไต่ไป ตึงกาย แลนา กูทั้งววยชีพมรณ แลนา เว้นภอร
 ทำแต่ปาง แลนา จึงอนงค์นางเข้ารับ แลนา จับด้วย
 มาจากมือ แลนา ซึ่งยังถือบั้นวาง แลนา ปางภูบาล
 เห็นเสร็จ แลนา อภิเสกทั้งไคลคลา แลนา ออกมาที่
 หะชัน แลนา อภิสรवल สัน กัก ก้อง เสร็จกิจ สัมฤทธิ์ต้อง
 จิตต์ให้ปองประสงค์ แลนา

โคลง ๒

ความจำนง ลุแล้ว	แต่แรกเริ่มมา แม้
ทราบสิ้นเสร็จการ	
สำราญจิตต์ท่านไสร	เพราะพระองค์ท่านไกร
คิดน้อย ตามดู	
เห็นอาบ บ่เว้น	ว่ากิจ และการเห่เล่น*
ถูกต้อง พระทัย	ท่านนา
ถวไนย สัก บ่ช้า	เร็วเร่ง ผลักเสื่อผ้า
เปลี่ยนให้ทั้งบรรพ	เขาเทอญ

* ที่นี้ต้องการให้ ประกटเป็น เล่น

ช่วย กันแต่งใหม่แล้ว ผู้อื่นไป จักแคล้ว
 คลาก รวเรือน มั่น
 ทนใด จ ะเรียก ร้อง ทาส ซึ่งเคยเห็น ห้อง
 หับ บ้าน อาบ

ร้าย

ส่งแยกเขาไป วางไว้ในเรือนเย่า เท่านั้นแล้วเร่งกลับ
 แต่อย่าหับ ทวาร ทำอากร จงเจียบ อย่ากรอเบรียบ ชื้อชิง
 ทาสทำนึ่ง ทำตาม ชื้อห้ามปรามเขาบละ เสรีจตุระ
 กลับมา เข้าหา องค์ท่านไท้ แดลง กิจ ทั้งยวงให้ ทราบ
 สิ้นทุกประการ

โคลง ๔

ภูบาล สมจิตต์ ยม	ยิมที อยู่นา
โดย พระทัย ปราณี	ยิ่ง หน้า
อาบ หะชันมี	ใจใคร่ เป็นนา
กาหลิบ ที่ เลิก ล้า	หลับไ้ดัง ประสงค์
คง ยี่สิบ สี่ สัน	โมง ประมาณ
ตาม ซึ่ง ขอ วัน วาร	หนึ่ง นั้น
ทำโทษ พวก สาธารณ์	ที่เกลียดค ชังนา
สม คิต จิตต์ หมาย หมั่น*	หมก ชื้อ คะนึ่ง หา

* ที่นี้ต้องการไท้ ประกิติ เป็น มั่น

เวลา ก็กล่วงแล้ว	หลายนา พิกายเขย
จึงทำนเสด็จ มา	สู่ห้อง
บรรทมภิรมย์ผา	สุกสวัสดิ์
ไสยาสน์นาฏนางช้อง	สำเฝ้าอยู่งาน

ร่าย

ล่องรัตติกาล เวลา พระสุริยาเยื้องรถ อรคตพิศอุทัย
 ดวงไถ่ส่องแสงสาย นายอาบยั้งขันธ์ ผู้คนตื่นเตียงนอน บิรม
 ยลเรืองรัศมี ความสวัสดีสมิต เพราะท่านคิปปิชอบ ผู้ทราบ
 พร้องไปได้ ให้ผู้ใดรู้ตระหนัก ได้ตัวจักลงทัณฑ์ ความเกียจ
 กันกลฉิบ ปิตบให้แพร่หลาย จักบรรยายพระชน พินยาพลัน
 เฝ้ามคลาญ จนบ่ายควายรู้สีก นึกว่าตนหลับไหล อยู่ใน
 รัตนพิมาน หลับตาขานคำเรือก เฝ้ายพร้องเพรียก อังคระ
 ถึงนางในทั้งปวง โอแม่พวงไข่มุกต์^{๓๒} แม่พระศุกรตารา จ
 มาหาพี่พลัน แม่แสง^{๒๓} จันทร์แจ่มฟ้า ขอเห็นหน้าหน้อยอนงค์
 จงอรุณ*ร่วมชีพ รีบเร็วมาอย่าช้า พี่ร่อนกล้ากลุ้มกลัด
 วานช่วยพิชิตพี่บ้าง จงอนุชอย่าร้าง เวทีไรไมตรี พี่เลย

โคลง ๒

เป็นโกลีหลากแท้	ยินตระหนักหูแล้ว
กระทั้งห้องมารดา	เขาหา

* แปลมาจากเตไร เป็นชื่อ นางใน เหมือนกัน

รีบเร็ว มา ข้ำ	ถึง จึง ร้องถามอ้า
ลูกแก้วเป็นไร	พ่อเฮย
อันใด พานพาต้อง	เสียงโห่งดัง รำ ร้อง
กึ่งนี้ ลูกเฮย	
อายุ เกย พิศตร้อง	โดยจิตต์กำเริบ ร้อง
เรียก อ้า ออกสุ	

โคลง ๔

ผู้ใดซึ่งเจ้าเรียก	ลูกชาย เจ้าหา
รีบบอก รุ่งเร็วยาย	ชยากแจ้ง
เจ้าและ บัดนี้หมาย	ยไช่ ลูกฤา
จักประหลาดโลกแหล้ง*	เพื่อ ล้าง ลืมเร็ว
หญิงเลว ลูกเจ้าแน่	นอนฤา เจ้าเฮย
พูด มะเมอเพื่อคือ	ปดแท้
กูไช่หะชั้นถือ	เป็นลูก แก่เลย
คือว่า กา หลิบแล้	พระเจ้า ทรงธรรม
นี้ พลับ ยอ้าพูดเขื่อม	ออกวา จาเฮย
ใครทราบ จักนิทา	ว่าบ้า
แกเองแหละเสียอา	รวมณ์แน่ ยายเฮย
เราบอกอีกครั้งซ้ำ	แน่แท้ ทรงธรรม

* ที่นี้ต้องการไต่ ประกติเป็น แล้ว

กรรม กรรม ลูกน้อยแม่	เป็นไหน	ให้เฮย
ไต่ไขว่ซัดทวงใจ	จึง	คลุ้ม
เป็นไต่ พ่อกล่าวไต่	ตุนิด	ไปนา
หัวอกแม่กลัดกลุ้ม	พ่าง	เพียง พังแตก

ร่าย

แปรหุพังแม่ก่อน จงฝันผ่อนรำพึง คะหนึ่งเบื้องบรรพ
แต่เกิดมาแม่ขำรุง กระจุกเจ้าจนคุณใหญ่ ใส่ใจตุน้ำเข้า ขี้ได้
เจ้าอนาทร จนนิตรวาย ชนม์ ยังสองคนลูกแม่ แต่พอเห็น
หน้ากัน สารพันแม่ตามจิตต์ ขี้ได้คิดซัดแตก แปรตามเจ้า
จวบจน เจ้าคยคนชั่วช้า ผลั*เงินทองแทบหมด แม่สู้อต
ใจออม ถนอมน้ำใจบสเทือน เคือนแต่พอรู้สึก เจ้ากลับ
นึกเห็นชอบ ประกอบตนเป็นที แม่ปราณียิ่งนัก บัดนี้จัก
คลั่งไคล้ ให้แม่นี้ตรอมตาย พ่อโฉมฉายสุกสวาท อย่า
ประมาท จงครอง มองดูอย่าเรื้อนเรา เคยนอนเฝ้าแต่หน้า
ไม่เคยคล้อยคลาจาก ผิดกัน มากกับวัง ไปด้วยหวังใจคิด
ซึ่ง การผิดไปมี เลยสักทีใครจะได้ ขอพ่อตรีตรองให้
ดองแท้แก่ใจ พ่อเทอญ

* ที่นี้คือการโท ปรกติเป็น พล่า

โคลง ๓

อาบ ไหว จิต ระวัง	นึก ก็ ชอบ เช่น แล
ภู ก็ ระวัง หิน แท้	เรื่อง นี้ มา นาน
ตั้ง คอก กราน คาง นึก	กัม พักตร์ ตรึก จิต ค่ ลึง
ค่อย เชือด หาย คลาย พุ่ง	กลับ ได้ สม ประที มา นาน

โคลง ๔

เรื่อง นี้ จริง แน่ แล	มารดา ลูก เคย
ข้า อยู่ใน คฤหา	เก่า แท้
นั้น แม่ ลูก คือ อา	บุหระ ชั่ม เขย
แต่ ชึ่ง คิด เพื่อน แม่	เกิด ด้วย เหตุ ใด

โคลง ๒

แม่ ตี ใจ ไซ้ น้อย	ทุ กัง ทวง จันทร ย้อย
หยิบ ได้ ถึง มือ	แม่ ภา
คือ เขา หลับ คอก ไสร์	จึง เกิด สุบิน ใต้
เคลิบ เคลิ้ม ใจ เพื่อน	ไป นาน

โคลง ๓

เพื่อน หน้า มา จะ ถาม	ความ นิมิตร ลูก แก้ว
ทราบ เรื่อง สั้น เสรี แล้ว	จัก ต้อง เตรียม หัว ทยีน ภา
ไป รู้ ตัว ว่า ไหล	ใน ทันใด บ่ ข้ำ
ยัง บ่ ทน ปาก อ้า	โอย จู๋ เชื้อ น สัก คำ ทยีน ภา

โคลง ๔

พระชน ลำทัย ร้อง	หญิง ส่า มานย์เฮย
เอ็ง บ่รู้ วาจา	กล่าว ถ้อย
จักโลม จิตต์ กุ พา	พลอย พัน เฟือน แอ
ญ บ่เชื่อ สัก น้อย	อย่า แก่ถึง ชัก แช
แน แช ญ ใช้ อ้าย	อาญ
มึง อยาก เป็น แม่ ญ	กล่าว อ้าง
ญ รู้ ว่า ญ ญ	อเรศร์ ไชร์ เฮย
เป็น ที่ กาหลิบ ร้าง	ยศไว้ โฉน ดี
บารมี พระเจ้า ไพรศ	บำรุง พ่อ เทอญ
คำหยาย อย่า พุก จุ	หยุก ยั้ง
ไป นาน นึก จัก คง	คุมไทย ทำ แอ
แม่ จะ เล่า เมื่อ ครั้ง	กอล นัน วัน วาน
นครบาล บด บัง พักตร	พา มา
องค์ อีแมน คิษย หา	หมต สัน
เขา เข้ายน แทบ มรณา	พลัน ชับ เสี้ย เฮย
เพรวะ พุก บ รูลิน	ฆ่า ใต้ กุ มีอ

นี่คือตัว อย่างให้	ฟังเห็น
อย่า หยิ่ง ยกตัวเป็น	ปิ่นไท้
ครูเดียว จักเกิดเข็ญ	ยับ ย่อย
พูดหนักนักมักให้	โทษแท้ ถึง ตน

โคลง ๒

กล่าวยุบลหมคน ^{นี้}	หวัง จะเกียร ^{นี้} กัน ^{นี้} ชี
โทษให้เกรง ขาม	
ความเป็น ^{นี้} อย่างอื่นแท้	มัวมีค ^{นี้} บ ^{นี้} รู้ ^{นี้} แม่
แต่ ^{นี้} น้อย จัก ^{นี้} ร ^{นี้} า	จับ ^{นี้} นา
ครัน ^{นี้} ฟัง ^{นี้} คำ ^{นี้} เล่า ^{นี้} นี้	กลับ ^{นี้} คิด ^{นี้} เห็น ^{นี้} เป็น ^{นี้} หม ^{นี้} ัน*
แม่นแท้ ^{นี้} ทรง ^{นี้} ธรรม ^{นี้}	
ตอบไป พลัน ^{นี้} บ ^{นี้} ่ ^{นี้} ช้า	ตัว ^{นี้} หะ ^{นี้} ชัน ^{นี้} ไ ^{นี้} ่ ^{นี้} ช้า
แต่ ^{นี้} นี้ ^{นี้} ค่อ ^{นี้} ไป	เล ^{นี้} ย ^{นี้} นา

ร่าย

อย่าหมายใจว่าบุตร แต่^{นี้}นี้^{นี้}หยุค^{นี้}นี้^{นี้}เหงา เราพระเจ้าทรง
 ธรรม เป็นแม่นย^{นี้}่า^{นี้}ถอง^{นี้}แท้ อย่า^{นี้}พัก^{นี้}แก^{นี้}อัน^{นี้}ใด ใจเราจัก
 เห็น^{นี้}ผิด เป็นวิปริตไปตาม ความ^{นี้}ซึ่ง^{นี้}ทำ^{นี้}โทษ^{นี้}ทัณ^{นี้}ท์ เรา
 ส่ง^{นี้}สรรพ^{นี้}ทุก^{นี้}สิ่ง เขา^{นี้}จึง^{นี้}ได้^{นี้}มา^{นี้}ทำ คำ^{นี้}ซึ่ง^{นี้}ยา^{นี้}ย^{นี้}เจรจา กลับ
 ทรง^{นี้}มา^{นี้}เป็น^{นี้}พระ^{นี้}ยา^{นี้}น บ่^{นี้}วย^{นี้}การ^{นี้}เรา^{นี้}ย^{นี้}เชื่อ เพื่อ^{นี้}ตัว^{นี้}พูด^{นี้}เปล^{นี้}่า^{นี้}กาย

* ที่^{นี้}นี้^{นี้}ต้อง^{นี้}การ^{นี้}ไท้ ปรกติ^{นี้}เป็น^{นี้}มัน

เราบอกยายอีก ครัง นามเรา คังมนคง พระเจ้าทรงธรรมให้
 เราบได้บิณฑน์ บใช้ฝั้นเราบหลับ พกกับยายบัตหั้น คั้น
 อยู่ชัชชเห็น เป็นที่เรารชอบนักร ชั่ง ประจักษ์แจ้ง ความ
 ตามยายเล่าสมคำ ที่เขานำไปแสดง ชั่งแรงเรองลง ทิณท์
 ทำเรา อันบังคับ รับ ทำ ความ สติธิ ขาด เป็น สิ้นหาทไป คลาย
 หั้นเรา สบายเหลือแหล่ แต่ที่ได้ลงโทษ แก่คนโศก ชั่วช้า
 ต่อหน้าไหว้หลังหลอก สิ่งเกี่ยวตอก สงสัย คือใคร พาเรามา
 อยู่เคหาแห่งนี้ แต่อย่า ชั่งเชื่อนแซ ให้ฝั้น แปร วุ่นวาย
 เราเชื่อ กายเรา ชัก คือแก่นกษัตริย์ผ่านเผ้า เถลิงพิภพ
 เป็นเจ้า ปกหล้า ประชากร

โคลง ๔

มารตรไป ทราบเค้า	ความใด
แม้แต่ คะเนใจ	ห่อนต้อง
ว่า บุตร จักคิดไฉน	จึงกล่าว ณะนี้หา
เห็น จริต คิต พ้อง	พวกข้าง ขนานเขา
เพลลาเพลลา ลุกแก้วอย่า	เจรจา ถึงหา
เพื่อ พก พก จักพา	โทษให้
แม่เห็น พ่อเสียอา	รณณ์แน่ แล้ว พ่อ
จง สงบ สติไว้	สติ ตั้ง ดำรง

มารดาห้าม อามูอย่าให้สำคัญ คน เป็น กาหลี

๗๗

หนึ่ง จงเงย พักตร์ขึ้น	นมัสการ
ขอ พระโปรตบันทาล	จิตต์เจ้า
ให้ พันพิการ พาล	พา คลั่ง คลุ้มนา
ความคิด ผิดข้อแก้	จัก สิ้นเสื่อม กษัย
ผิวใคร ผู้อื่นอ้าง	คำอัน นีนา
พ่อจัก คิด ฉันท	ทั้ง นั้น
กำแพง ย่อมมีกวรรณ	คอย สะกัษ
ที่ชั่วใช้จักอื่น	โอยชู้อือน ออกเอง

โคลง ๒

ปลอยหลายเพลง จักให้	สงบจิตต์อาบไต้
สักน้อยฤา มี	
กลับ พาที่หยาย ชั่ว	โดย อหังการ กล้า
ต่อสู่มารดา	เขานา

โคลง ๔

พาหญิงผู้เฒ่าผู้	วิภาณู จิงนา
จง หยุตอย่า จังทาน	อีกไสร
จักขึ้น พุดสามาญ	สืบ ต่อ ไปฤา
ภู จักแก้ จูงให้	เช็ด คุ้งเมื่อ มรณ

ภูธร ภาหลิข^{ั้} นัน
 ครอง พิภพ แผ่น ภู
 ทุ บอกร^{ั้} แก่ สู่ สู่
 ไป เชื้อ จัก ไป ฟัน

คือ ภู แล เขย
 ภาค^{ั้} พิน
 จำ เชื้อ คำ นา
 ชีพ ใ้ คืบ เป็น

ร่าย

มารดาเห็นว่าบุตร บยัง หยุดตามคำ สำคัญ ตนพิปริต
 คิคเห็น ผิดเป็นชอบ ไป สมน ประกอบ คืบเคิม เคิมทุกซ่านาง
 เหลือหลาย ฟูมฟายชลเนตรนอง สองกร ข้อนระ ชก
 ศิริระรำไร รำพรรณไยนา นา ไอ้นิจจา ลูกแก้ว ออกแม่ จัก
 ครากแล้ว เพื่อเจ้า จิตเสียบ ไยนา

โคลง ๔

ละเหี่ย ละห้อย รำ
 ไย พ่อ มาไผ่ ฝั้น
 ออกแม่ แต่ นัย วัน
 บ อยาก อยู่ อยาก สู่
 พ่อ ตาย แม่ ทุกซ^{ั้} เพียง
 เห็น แต่ พักตร์ ลูกยา
 ชื่น ใจ แม่ จง ณา
 เสียบ จิตต์ แม่ จำ ม้วย

รำพรรณ ไย เขย
 เช่น น^{ั้}
 จัก แดก ตาย นา
 หลบ หน้า ลา วาย
 มรณา ลูก เขย
 อยู่ ทั่ว
 สุก สิบ มา นา
 อยู่ ใ้ กัด ไ้

สิ่งไร ลูก รักเจ้า

จัก ประสงค์

ข คิดคำ ควร คง

มาก น้อย

คงให้ สย จ้าง

ใจ พ่อ นึกหา

สืบ ชั่ง ตัง กิ่ง ก้อย

ขได้เสีย คาย

ไป วาย วาง กิจ สู้

ทำสรรพ เสรี พ่อ

พ่อ จัก กินโต พลัน

รีบ ร้อน

ทุก วัน บ่ วาย วัน

ระวัง นุ่ง ห่มหา

เจ้า เจ็บ แม่ ทุกข์ ช้อน

อก ช้ำ ระบม หนอง

ปอง รัก ลูก น้อย ยิ่ง

หัวใจ แม่อา

อุทส่าห์ รักษาไป

คำเข้า

อก กิน อก นอนไหน

ไปคิด เห็นน้อยเลย

ขอสิ่ง เทียว รุ่งเจ้า

แม่นั้น พลัน คาย

หมายฝาก ซาก ศพเจ้า

จงฝัง แม่รา

ก่อกฎ การ ภายหลัง

ฝากเจ้า

มา ผิดแม่ คิดหวัง

กลาเคลื่อน ไปหา

ผีแม่ จัก ทิ้ง เหน่า*

อยู่นี้ใคร ฝัง

* ที่นี้ ต้องการ ไท ประกติ เป็น เน่า

แต่หลังแม่ ลูบ เลียง เจ้า มา
 จนเจริญ พรวณา ใหญ่แล้ว
 ไปเคย คลาต มารดา คลแต่้น ไทนา
 ไตทัย ถูก ลูก แก้ว จังให้ สีมลง
 ผีตง ผีป่า เข้า ประจำ เจ้า ฤา
 ผีส่อผี แสร้ง นำ จิตต์ได้
 นิมิตร ตึก ตาม ลำ คัญ ผิด ไปนา
 เพื่อจัก ผลาญ ชีพไว้ โทษ ด้วย เหลือเกิน
 ขอเชิญ อะหล้า ผู้ ทรง ฤทธิ พระเอย
 ไพรต ชัย ผีป่า ปลิด โทษ ร้าย
 จาก อกหะชัน สติค เป็น สุข สบาย นา
 โดยเดช พระ คง ผ้าย ผ่าน พัน ภัย เชิญ

ร้าย

หะชันเห็น มารดา มาโคการ่าไร ควรที่ใจ จะ สลด
 กลัป กลาย หมกขบ มิ ยืน ไป คิค คื่น คุณแม่ ตั้งแต่ สำคัญตน
 โดยวิกล วิปริต ยได้คิค รังรา สีม ภาษา บรู สัก นึก ชัด
 เคื่อง ชุ่น ช้อง ลูก ชื่น ร้อง ตระหวาต หึง อุบาทว์กาลิ
 มึง พาที่หมั่นไส้ ฉวยไม้ใหญ่ เจื่อง่า เร็ว เร่งว่า บัดนี้ ภูนั้น
 คือใคร ชี้ ออกให้ ชัดเจน ใจนา

โคลง ๔

มารดาเห็นบุตรเงอ

งานใจ

นาง ขั้วหวาด หวนไหว

ครุฑ ครุฑ

หวัง ชัดใจขึ้นเฝ้า

คช ลภ ฐานา

ตอบ อรรถ ยก หักห้าม

ลูกน้อย ขย่ำ แห่เหง

ไย แคลงไย่ ทราบผู้

บุรพการี

ยังเกิดเกล้า ตน มา

โลกนี้

แม่ คาค พ่อ จักหา

ส้มไม้ เจียวพ่อ

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល

ปิ่น ชื่น ตม เอง

จงเกรงพระเกียรติไท

ทรงธรรม

ท่าน กอบ พระคุณ ครั้น

ไม่หิยา

เจ้าเพชรแก้ว พระขนิษฐา

คอกก ลก ชายแม่

แม่บอกเจ้าจริง ถ้อย

ຈຶ່ງໄດ້ ຄະນິງທຸ

อย่า ๙ อย่า พดแล

ช่อย่าง คิต ่่วย เลข

อย่า เทียบ อย่า เทียม ชีวิต

ช่อไท

๗๗
หญิงเบญจพรหมดิศ

ឧបាសម វោសោ

พระเดช พระคุณได้

ປັກເຄື້າ ເຮົາ ມາ

พ่อชา ตรา ตรีเทียม	อย่า หุน หึเฮย
เพรงเผ่าเคย พระคุณ	ครอบเกล้า
ปี่จุบ้น พระ ขวดยบุญ	ปก ธิ์ฟ
อนาคต คุณ พระเจ้า	จัก เลียง พงศ์ พันธุ์

ร้าย

สำคัญให้ ชามู รู้คุณ ภูธร นิราช หวังให้ชาตจำนง
 จักเป็น องค์ภูมิบาล จึงแถลง การณ์ทั้งนี้ แม่จักชี้ให้ทราบ
 แต่ขอ กรายท่านก่อน ห่อนออกนามท่านเปล่า แม่จักเล่าจนยิน
 พระภูมินทร์มหाराช พระบาททรงกรุณา ให้ไทยฟ้าเทียวคัน
 คันหาแม่จนพบ ท่านปรารภพระราชทาน ทองประมาณมากนัก
 จักนับ ถ้วน พันแห่ง เพื่อเราแพ่งภักดี มีใจ ตรง ท่านทราบ
 จึงให้ลาภเหลือหลาย แม่ น้อม ภาวน้อมเกล้า วอน พระเจ้า
 ราชนา ให้รักษา พระองค์ ท่าน ทรงคุณ พ่างนี้ แม่จักชี้
 ให้ชัด ทรัพย์สินสมบัติมาสู่ แม่จะ อยู่เท่าใด ก็จะไป ปรโลก
 ทรัพย์สินอยู่โลกศฤงคาร ทุกสิ่ง สถาณ ตกเจ้า พ่อคิดเค้า
 ครอบ ตาม ความทั้งนี้ เป็นไฉน คุณ ท่านไทยิ่งล้ำ ช้ามี แก่
 เจ้าหนัก ยิ่งหนัก กว่ามารดา เพราะ ษราภาพแล้ว จักตก
 อยู่ ลุกแก้ว เร่งรู้ระลึกคุณ ท่านเทอญ

โคลง ๔

ไฟ ฟูบเหือก ค้วย	คำ คัษ หนีนา
แก้ บ่ หลุดเลย กลัย	เชื่อหมื่น*
วิเชียร ชีไ้รับ	คำสัง เวาเนา
เป็นหลัก อยู่ อีก ชัน	หนึ่งให้เห็น สม
การมอเฒ่าผู้	แพสยา
กู บอก มิ่ง หนักหนา	อยู่แล้ว
ยัง ทำ ด้อยเจรา	กูดู กูนา
เหม่เหม่ จักไม่แคล้ว	คลาต พันมือไป
ไทยฟาอำมาตย์นั้น	กูยัง คัษเซย
ให้เบิกเอาทอง คลัง	นั้นนั้น
มาให้ กับ มิ่ง ยัง	ขคิต คุณนา
กู กระหลิบ แหละ ชัน	สังให้เขา มา
วาจา มิ่ง กล่าว นั้น	ความคิต
ปรัย ว่า กู เสีย จริต	คลัง คลุ้ม
เพราะ อยากร จะให้ สนิท	นัยแม่ ลูกฤา
กู จัก ทำให้ คຸ້น	ที่ ข้อคูล แคลน

* ที่นี้ ต้องการไท่ ปรกติ เป็น มั่น

โคลง ๒

บกแซนเงื้อเงือกไม้ เฝียนบ่ หยุตเลยให้
 แทบ ล้มบรรคา ตาย ใครนั่น คือตัวข้า
 บอกเร็วขาย ขยาข้า ขยาไค้อำปลง
 ขยาไค้อำปลง ฎา ยังไป ฎ
 เฝียงแท้ ทรงธรรม ฎแหละ คือ พระผู้
 มารคา พลัน คอบ ถ้อย เจ้าแม่คือ ลูกน้อย
 ไซ่ ท้าวทรงธรรม ฝัง คำ ยิ่งโกรธแท้
 ฝัง คำ ยิ่งโกรธแท้ เฝียน รุ่ง กลับ คำแม่
 คอก ก็คง ตาย หวด หวด ตาย บ่ ยิ่ง
 หวด หวด ตาย บ่ ยิ่ง บ หยุตบ หยุอน ตี ตั้ง
 แท้เขี้ยว * ชู่เขี้ยว เห็น บ เห็นว่า เจ้า
 เห็น บ เห็นว่า เจ้า บ บอกลี ร้า เข้า
 บได้เมตตา มารคา หมาย ผิต พลึง
 มารคา หมาย ผิต พลึง คิดว่า ลูก จักยิ่ง
 บ่ กล้า ทำ ทน

* ที่นี้ต้องการให้ ปรกติเป็น เคียว

บัด ยิน ยล หลาก ล้า	เขียน บ่ หยุต เลย ช้า
เจ็บ ทั้ง สรรพ วงศ์	
นาง จึง จำ เรียบ ร้อง	หา เพื่อน บ้าน พวก พ้อง
ช่วย ค่าย จัก ตาย	แล้วชา

โคลง ๔

ทั้ง หลาย อยู่ ถิ่น ไกล	เรือน เคียง
สะทีย ถนิก ส้าเฟียง	กัก ก้อง
ชวน กัน รับ พร้อม เพรียง	คระคัก มาเซย
เข้า ระหว่าง กลาง บ้อง	บัก รังไม้ไป
เหตุใดน เป็น ดัง นี้	หะซัน
จึง เขียน มารดา อัน	เกิดเกล้า
ไป กลัว พระ บน สวรรค์	ทรง ทราบ แล ฤา
อาจ จะ ละ ลืม เค้า	ชอด ช้อ คุณ เติม
อีก เหมใจ นึก ด้วย	อันใด นี่ นอ
จิต จะ เลอะไหล ไ	จึง กล้า
มารดา รัก เจ้าใคร	จัก เบี่ยงข อยู่น หนา
ทำ ประนี แหนง บ้า	แน่ แล้ว ดู ดู

อาบุญเพ่งเฝ้าแค้น	เคืองครวญ
ใครชะบะชัณ	ซึ่งเว้า
ชาวบ้านสลับพลัน	จึงกลับ ตามหา
นี่ใช่แม่เจ้า	คอกเรือ* แคลงไฉน
ทวนใจใช่กิจเจ้า	เป็นภาร
เราบ่รู้ประมาณ	บอกได้
หญิงนี้จักคิดการ	เช่นแม่ เราเซย
เราใช่หะชัณไสร	จักรู้จักมัน
ทรงธรรมภาลลิตแล	ตัวกู แ่นเซย
ยังบ่เชื่อคอยดู	ก็ไต่
จักทำงุ่นให้ดู	รู้ลึก ตัวนา
เกรงเกียรติเธอกราบไหว้	แทบเขื่องบาทกู

ร้าย

ชาวบ้านดูเห็นขแคลง ลำแดงตนเป็นข้า จักนิ่งซ้ำ
ไปชอย จักประกอบการกลี ตีเพื่อนบ้านเค็มดมน กล
ทั้งทำมารดา เขาก็พากันช่วยจับ สับปอรั้มักคอก
ผูกตื้นออกขมิไต้ ไว้คนคุมกำกับ แล้วไปรับหมอ มา
กับคิมยี่หาทั้งหลาย เขาก็เตรียมกายมาสรรพ ชื่อสำหรับ

* รือ คือ หรือ ๗๗

สวมมือ คือโซ่ตรวน ทุกอย่าง เชือกหนึ่ง ต่าง หวาย ตี
มีมา ครบทุกประการ ครั้นถึงสถานทันใด เขา ก็ไป แก้มัก
จัดการ จักจำ ของ อาบู่ สองแขน สลัก เหวี่ยง อี้อัด วายวาย
เขา ก็โขยักช่วย เชือกหนึ่ง ทั้งเสียง ตึก ตนซา สอง สามครา
ก็ส่งขย เขา จำ ครบทุกประการ ออกจากสถาน พาไป
ผู้คนในถนน ชึ่ง วึ่ง ปรี้ง ปรี้ง สอซอ บางคน ขอ ค้วย กำหมัก
บางคน ชักหลังโครม บางคน โถมเข้าตบ อาบู่ หลบขใคร่ทัน
บางคน มัน ร้อง คำ ว่า ถ้อย คำหยาบคาย เจ็บ มากมาย เบินยับ
ปรึบ เป้น บ้า เป้น กบฏ อาบู่ จด จ้องไป บัดใจ ถึงโรงขำ
เขา ก็ รำ คั่ว เข้า กรง ซึ่ง เหล็ก ลง สลัก หมัน* ก็บให้ เห็นใคร
อยู่ภายใน แต่ บ้า เขา เข้มย่น ห้าสิบ ที ด้ ทุกวัน ขวัน วาย
หลังไหล่ ลายยับ ระยำ ทำมมีกรรณา ถึงเวลา เขา สอขถาม
ยามนี้ เจ้า เป้น ไฉน คลายใจ ฤา ยัง กลุ้ม กลุ้ม กระมล มันหมาย
ว่า กาย เจ้า ยัง คง ดำรง อยู่ตามเก่า เป้น พระเจ้า ทรง ธรรม
ฤา บิดผัน เปลี่ยน ผลัก อาบู่ สบัก พักตร์ ส่นอง เราไป ย่อง
ยีน คำ ขยา แะหน้าเราบเขา เราบไซ่ บ้า หลัง ตัวเรา
ยัง ปรกติ ส่วน ท่าน สิวว่า บ้า ขำไป อยากได้ ทาน ตามแต่

* ที่นี้ ต้องการให้ ปรกติ เป้น มัน

การจะเป็น เห็นเพื่อกรรมเราเอง แต่เพรง บัณฑล ฤ
 จนทำนไ้เหมือนขับ เรา รับ สั้น ทุก สิ่ง จะขอ หึง ทุก เมื่อ
 เพื่อ บรู้เหตุได้ จักบอก อย่างอื่นให้ ท่านรู้ เห็นใจ จิงนา

โคลง ๒

อายุในเมื่อ นั้น คิค บรู้เหตุอื่น

อกแท้ แล ฌาย

ความเจ็บ ภาย ขอบ ช้ำ บวม เบ่ง บ้าง เขียว คล้ำ
 ึ่ง บ้าย ห้มก มอม

ร่างกาย ผอม เหลือค แห้ง เข้า ชัด เขียยค ขา แข็ง
 ชัด ช้อง กิด ขวาง

ทัว สรรพวงค์ เมื่อย ร้าว ยอก เลียค เลี้ยว ปลาย ท้าว
 ค่าง * แล ชาย โกรธ

โคลง คีรีระ สุก ปล้า เจ็บ บาด แผล แผล ล้า
 ฟ่าง ม้วย มรณา

พลาง โศกา ร่ำไห้ จิง กลับ ว่า บ้ำไ้
 ึ่ง ึน แหนง ตาย จิง นา

ไป รัก ภาย ทำ เฝ้า ตามแต่ พระเป็น เจ้า
 จัก ต้อง พระทัย ท่าน เทอญ

* ที่นี้ ต้องการ เอก ปรกติ เป็น ช้าง

จริง นัยใด แม่แท้ ข กลับ คืน คำแม่
จัก ม้วย ชีพ ปลง แลหา

โคลง ๔

สงสาร หึงเฒ่า ผู้ มารดา
สู้ คัดตาม มาหา คำเข้า
เห็น ลูก ถูก อาชญา ลำบาก ขวนหา
นาง ยิ่ง ทุกข์ ร้อนเคঁร่า โศกน้ำตา นอง
มอง เห็น ลูก น้อยนี้ ในกรง เหล็กหนา
ชลเนตร นอง น้ำลง พรั่งพร้อม
ผอม นึก พ่อ จัก ปลง ชนม์ชีพ เสียเฮย
สร้อย สร้อยใจ อ้อย อัง พรั่ง พรรณนา

ร่าย

ไย พ่อ มา กังนี้ แก่แม่รา ไข้ ป่นบ เป็นตน แก่แม่รา
ทน เวทนา สาหัส แก่แม่รา หมกผู้เมตตาเจ้า แก่แม่รา
เคঁร่า อยู่ตรงหทัยตา แก่แม่รา ขอแม่ยา จุงได้ แก่แม่รา
ให้แม่ยา แก่มือ แก่แม่รา ไย พ่อ ถือ ทิฏฐิ แก่แม่รา
ไยบ ปริปากพรั่ง แก่แม่รา ไข้ออกแม่ จักต้อง แดกแล้ว
คงใจ แม่เฮย

โคลง ๔

เข้าไปหา ลุกแล้ว	วอน สอน	สั่ง นา
พ่อ รุ่ง ละ อารณ	เรื่อง นีน	
รู้สึก ซึ่ง โทษ กรณ	คน ผิด	ผิน นา
พอ จัก พ้น โทษ หมั้น*	แม่น แท้ ทน ไท	
ตั้งใจ แต่ เฝ้า พุก	ทุกวัน	
ส่วน อะบ หะชัน	คอย ถ้อย	
แม่อย่า พุกเลย นีน	บ อดยาก	ฟัง นา
ขอ ตรีตรอง สัก น้อย	หนึ่ง ให้ เต็มใจ	
แม่ไป สู่ เย้า แล้ว	กลับ มา	เล่า นา
ปลอบ ลุก พลง น้า คา	ถึง ทน	
จัก ออก ปาก ลุก ยา	สลัก ขัด	เสียด
ลม จับ พับ ผ้อย พิน	นับ ครั้ง คราว หลาย	

ร่าย

ฝ่าย อาบ หะชัน อ้าปาก ครัน ทรมาน เพื่อ ตรีการบมิตก
 หึง กอท ออก รำ ฟัง กระเหิงไป หลาย ชะนิท คิดฝ่าย ข้าง เป็นจวิ
 ควร อ้างอิง หลาย อย่าง ป้างแต่ง ตน เป็น ราช นอนเห็น
 อาสน์บัลลังก์ ยัง ตื่น นอนได้ ตาม ดู ถ้อย ความ สัมหมต

* ที่นี้ คือ การไท ประกติเป็น มั่น

อีกปรากฏอำนาจ เราประกาศสิ่งใด เขาก็ไปทำตาม
ความเคารพ นอบ น้อม ตามระบอบแบบกาหลิบ หิย ยกได้
เป็นพระยาน ถ้าคิดการว่าฝัน คุ้มกัน ชอย กล คนทั้งปวง
หายหมด ไปปรากฏผู้ใด ไกยฟาเอกอำมาตย์ อยู่ริม
บาทบุคคล ทั้ง มนตรีใหญ่น้อย มากน้อย ร้อยนับพัน หนึ่งใน
วัลลภบุณก แต่งคน สุกใส สะอาด อีกนางนาง กำเนิด งามเลิศ
ฉ้นแฉ่ม ช้อย ไปติดตัชย ตามภู คุ้มกัน อัครวรย์ คุรุเอก
ฉ้นมิใช่ ภูเป็นใหญ่บังคับ ให้เขาจับทำโทษ โดยพลการ
เขาหลาย ผิดเชิง นายกับข่าว ทำวักทอกระระ กระจ่า
ฝันเป็นแน่ แต่อี่แมนและศิษย์ มีความผิดเราสั่ง ทำโทษ ทั้ง
บรรหาร อีกประการหนึ่งสำรับ เราใช้ให้ไกยฟา นำทอง
มาให้แม่ ก็ได้แน่สมคำ ทำตามเราบังคับ นับว่าฝันฉ้นใด
ไปเข้าใจเรื่องราว สาวคันทาย ปลายหลุค คิดขมขุกเลื้อน
ไหล เหตุอันใดทั้งนี้ คือว่าใครจักชี้ ออกให้สว่างใสว ไ้หนา

โคลง ๓

วนเวียนใจไ้ตร่ตรึก

จนจิตต์คิดซ้ำอั้ง

ใครจักไขความซ้ำ

รู้ชัดใจจักถั่ง

เห็นยิ่ง ลึกยิ่ง ชึ้ง

อิด อั้น ค้ำใจ

นำเหตุบอก ชึ้งแจ้ง

กล่าวอ้าง อวดใคร เลยนา

โคลง ๔

ทันใดคำวิ นั	มารดา มาหา
เห็น ลูก ชูบ ภาษา	ย่อมแท้
หน้า ชีต สลศ ภา	การ อ่อน หิวเขย
ครวญ คร่ำ ร่ำ ให้แม่	เลือก ย้อย ลามไหล
อกใจแม่ แยกแล้ว	ลูกรัก แม่เขย
พลาง ค่อน* อกซึกซึก	ร่ำให้
พ่อเจ็บแม่ น้ จัก	ตาย ก่อน พัดนา
พ่อจูง จำแม่ไว้	มีแล้ว ลา ตาย
ไป วายหน้า เนตร พร้อย	พร่ำ พร
จับ จิตต์ นาย อาบุญ	วาม วา
เอ็นดู แก่แม่ ดู	จัก มอด ม้วยนา
ยก หัตถ์ สละลามหน้า	เนตร ล้น ลามไหล
แต่ไป เป็นโทษ นั	หม นาน
ยี่ สิบเอ็ดวัน วาร	ล่วง แล้ว
บเคย จัก กราย กราณ	แต่แม่ เลยนา
เห็น ค่อย เย็นใจ แล้ว	พิศตร พ้อง พาที

* ที่นี้ ต้อง การ เอก ประกติ เป็น ช้อน

อาบู่ขอโทษ ซึ่ง ล่วง เกิน มารดา

၆.၈

บุญมี มาช่วยแล้ว
เขาสว่างๆ ทราวมเขย
ความ คิดผิดพอเลย
ตาแม่ จะเหือกแห้ง

พระจันทร์ส่องทอง คอย
ด้วยท่วงทีภิริยา
แม่เคยลูกเกิดมา
ขอแม่โปรดลูกน้อย
ลูกทำผิดแม่แล้

ขอแม่และเขา วาย
ลูกผิดเพราะฉัน หมาย
จึงแม่มา พลอย พ้อง
ความฉัน ลูก เรือง น

เหมือนบ่ใช่ ความฝัน
 ทั้งจริงทุกสิ่งสรรพ
 ใครถูกทั้งลูกแม่
 บางทีจะยิ่งร้าย

ถึง ลูก ก็ สงสัย
เพราะ เหตุ สิ่ง ไฉน ไฉน
คน นั้น เป็น ไป แลแล้ว

ลกเอ๋ย
 จงแจ้ง
 สัมละ ไปๆ
 ห้างหน้าตานอง
 มารดา
 เรียบร้อย
 มีโทษ นักหนา
 ห้างให้ อภัย กรรม
 ทั้งหลาย กิติ
 ชื่นชอบ
 เปนเหตุ จริงหนา
 ทกซ์ด้วย เหลือหลตาม
 วัชจรรย์ นักหนา
 ถองแท้
 ยามเมื่อ ตื่นหนา
 จักรู้ว่ามี
 แรงไป
 ไปแล้ว
 ดังซึ่ง เปนหนา
 คลาดแม่นยำเสมอกับ

แต่ฉันไป คิดค้น

หากคิดว่า ฝันไป

แต่ฝันก็จริง

คือ อยู่แม่หมั่น*

เป็น มาแต่แรกนั้น

เพราะ จิตต์ลูกพลอเพลิน

แต่ฝันจักเป็น

จักฝันถึงแม่แม่

หลายวันแต่โศก ร้อย

น้ำเนตรนอง คือธาร

ครึ่งฝัน กลายเป็นปาน

ยิ่ง อย่าง ยินดีฝัน

ปราสั ลูกรักเจ้า

แต่แม่ยิน วาจา

สิ้นทุกข์สร้างโศกา

ทั้ง มะหะหมัต มา บัธ

ความใด อีกเลย

เท่านั้น

เป็นทั้ง เติมน้ำ

ลูกน้อย มารดา

เหลือเกิน

พลาคแท้

ทางผิด แล้วแม่

ทุกข์ทั้ง เติมน้ำ

มานาน

ถึงทั้ง

ใจหลัง ไหลนา

ที่อ้าง อันใด

แม่รา

พ่อพร้อม

สิ้นทุกข์ เคียง พ่อ

ปักเปสียง ภัย มรณ

* ฝัน ต้องการให้ ประคอง เป็น มั่น

อนสุระในเหตุ ^๕ สัน	ซึ่ง ^๕ เบน ^๕ นิน ^๕ ญา
พ่อไปเห็นแม่เห็น	หาก ^๕ รู้
เจ้าเลี้ยง พ่อค้าเย็น	วัน ^๕ หนึ่ง นิน ^๕ นา
ใช้ ^๕ อื่นเลย แหะ ^๕ ผู้	นิน ^๕ นิน ^๕ นิน ^๕ ความ
ไป ^๕ ตาม คำ ^๕ สั่ง ^๕ เจ้า	สัญญา ^๕ ไว้ ^๕ นา
ไป ^๕ บ่ ^๕ ปิด ^๕ ทวาร	ละ ^๕ ไว้
จึง ^๕ ฝูง ^๕ ปีศาจ ^๕ สา	มาร ^๕ ถ ^๕ สู่ ^๕ สึง ^๕ พ่อ
ทำ ^๕ จิตต์ ^๕ แห่ง ^๕ เจ้า ^๕ ให้	เคลิบ ^๕ เคลิ้ม ^๕ ส้ม ^๕ กาย
ควร ^๕ ถวาย ^๕ อภิ ^๕ วาท ^๕ เจ้า	โลกา
ซึ่ง ^๕ ไป ^๕ รศ ^๕ พัน ^๕ ภยา	พา ^๕ ร ^๕ ร้าย
ขอ ^๕ พระ ^๕ จุ่ง ^๕ รักษ ^๕ า	สง ^๕ วน ^๕ ต่อ ^๕ ไป ^๕ แะ
จักร ^๕ รศ ^๕ ด ^๕ จาก ^๕ บา ^๕ ป ^๕ ย้าย	เพราะ ^๕ เบื่อง ^๕ บา ^๕ ท ^๕ บง ^๕ สุ ^๕
ความ ^๕ ตรง ^๕ ประ ^๕ กอบ ^๕ แท้	มาร ^๕ คา
ลูก ^๕ บ่ ^๕ ทัน ^๕ สง ^๕ กา	ก่อน ^๕ นั้น
คืน ^๕ เฝีย ^๕ ว ^๕ กับ ^๕ มัน ^๕ มา	ข้า ^๕ มิ มิ ^๕ ตร ^๕ เฮย
ซ้อ ^๕ ม ^๕ สั่ง ^๕ กัน ^๕ แม่น ^๕ หมั้น ^๕ *	บอก ^๕ ให้ ^๕ หัย ^๕ ทวาร

* ๓ นี้^๕ต้อง^๕การ^๕ไท^๕ ปร^๕กติ^๕เป็น^๕มัน

ใบบานเบิก อยู่แล้ว	ยาม ลุก ขึ้นเขย
จึงปีศาจ มันผูก	จิตต์ข้า
แม่คิดไม่ผิดถูก	ทุกอย่าง จรงหา
แม่แม่บ กล่าว อ้า	จัก อัน อ้า ตาย

ร้าย

ความสหายใครเปรียบ เทียบ มารดา อาบ เห็นบุตร
 คั่น คง ทรง สถิต สม ประทีป ไข้ มีอาการ แปลก อย่างเยี่ยง
 แรก ยินยล เขา จรคล ค่วนไป ถึง ทันทใดที่หมอ ขอ รัย
 ลุก คั่น กลับ รัย ประกัน มัน คง เขา ขงวยงง เยี่ยง ก็ บัดนี้
 หาย เห็น สนิท หมอ คิดใจไป แล้ว เขา รัย แคล้ว คลา มา
 ตรว จิรียา ทุก อย่าง เห็น สะ สร้าง สม ประทีป หมอ ปราณ
 เปลือง ปลด เครื่อง จำหมก จาก กรง มารดา ทรง เข้า รุง
 พะยุง กัน รัย มา ถึง เคหาข มี นาน เขา บริหาร หยุกยา อาบ
 ค่อย เคลื่อน คลาย เห็น วัน หลาย แผล ล้า ด้วย ระบม ขอบ ข้ำ
 เหือดแห้ง หิวโหย ยิ่ง หา

โคลง ๒

โดย อย่างนี้ ลัก น้อย ค่อย เหือดหาย คลาย สร้อย
 สร้าง เสร้า เขา ขาง

พลาง คำหนึ่ง เหนื่อย แท้ ๆ อยู่ คนเดียวแล้ว
 บ่ได้ สบาย เลย
 เคย กิน กับ พวก พ้อง กินเดี่ยว บ่ได้ พร้อง
 วากยั้วเฒ่าเหงาใจ
 คึก คั่นใจ จักได้ มีเพื่อน กิน ด้วยได้
 สุกน้าใจเรา
 เนาในโทษ ทุกข์เค็ร่า กลืน บ่ลง เลย ข้าว
 อ่อนเปื่อย กำลัง
 มีเพื่อน ดัง ก่อน นี้ เรา จะฟัน เร็ว หมั่น*
 แม่นแม่น ดังเดิม

ร่าย

ในจิตต์เดิมเห็นสนุก สิม ความทุกข์แต่หลัง จักเรือน
 ตั้งแต่ก่อน ผ่อนเงิน จ่าย จัดหา เครื่องโภชนา พร้อมสรรพ
 สำหรับ กิน สอง คน เตรียมไว้บนเรือนแล้ว เขารับแคล้วคลา
 ออก นอกบ้าน ยิ่ง ยิ่ง สะพาน นิ่ง พักปาน ครั้งแรก คอย
 เพื่อนแขกเมือง มา จักชัก พา สู้เหย้า* เขากระทำ ถึงเค้า
 ก่อน นี้ ทุก ประการ แลหา

* ที่นี้ต้องการไท ปรกติเป็น มั่น และ เย่า

โคลง ๔

ภูบาล ภาหลิบเจ้า	จอม ภพ
บัตถพิตร ปรวรรณ	รัตไถ้
นัย วัน กับบรรจบ	จวบ มาศ แล้วนา
จักเสด็จ ตรวญให้	ทั่ว ทั้ง เมือง หลวง
พอควร ภาณูมาศ คล้อย	คลาลง
ผืนเพศ พาณิษทรง	เสร็จ แล้ว
จาก อาสน์ท่าสหนึ่ง คง	คู่เสด็จ ท่านนา
โดย ระยะเวลา มรรคา แคล้ว	เขตต์ข้าม สะพาน คลา
ธาม มา ก่อน ท้าว	เธอ สัก หน้อยเอย
นึ่ง กับ หึง อิง พระนิก	ไขว่ ห้าง
สังเกตนเตร มุ่ง พักตร	ตรง สุก สะพานแข
ใคร แหก แปลก มา บ้าง	จัก เชื้อ เชิญไป
บัดใจ เห็น ถนัค หน้า	ฤา แคลง ใจเลย
ภาหลิบ พาณิษแปลง	ก่อน นี้น
ทรงเพศ พ่อ คำแขวง	มุส สุล
บ่าวเก่า ตามหลัง หมีน*	แม่น แท้ ไป คงน

* ชื่อนี้ต้องการใด ประกิติเป็น มัน

เหตุผล ซึ่ง เกิด ขึ้น	แต่ ป้าง ก่อ นเอย
ชาย นี้ แหละ นำ ทาง	หมก สัน
เข็ด ขยาค บ่อ าว วาง	สติ มัน อยู่ เลย
ตัว สัน หวน ใจ หวน *	หวาค เพียง พัง ขวัญ
มือ วัน รุม ออก ร้อง	องค์ ะ หล่า เอย
ขอ เศษ ปก ข้ำ พระ	ป้าง นี้
คน ชั่ว ซาติ ยัก ยะ	ข้า อีก พระ เอย
พระ โปรต ให้ เขา ลี	ลาศ แคล้ว อันตราย
วุ่น วาย จัก ไคว่ ร้อง	เร็ว หิน หน้า เอย
แต่ เจอะ จวน เต็ม ที่	ไป พัน
ถาย เท เล่ห์ ไต่ ที	หนอ เมื่อ นี หนอ
นึก เหมาะ มอ ของ คับ	เขี่ย คู้ย ดิน หา

ร่าย

ส่วน ราชา เห็น พลัน พร้อม กัน กับ อาบู คู กิริยา เมิน
 หมาง ช้อระ คาง เรือง เติม เติม สุก ทาน ไร่ เหตุ ธิ ให้ สืบ
 ส่วน ความ ทั้ง มวณู ทราบ หมก ซึ่ง กำหนด หฤทัย จัก ไป
 เล่น อาบู คู ให้ สุก อีก ใหม่ หวัง ใ คร่ สง เคราะห์ เพราะ
 เมตตา เต็ม จิตต์ คิ ด บำ รุง ทั่ว หน้า แต่ ผ่าน พ้า โปรต ปราม

* ที่ นี้ ต้อง การ ไท ปรกติ เป็น วิน

การ สุกยิ่งนัก คิดแต่จักได้ขึ้น เป็น อัศจรรย์ เล่นหลากหลาย
กาลภาคนั้นเสด็จมา เพื่อปรารถนาจะลอง ความข้าบองปกปิด
จักมีคติฤาไม่ ใคร่ทราบความแน่นอน ครั้นภูธรเห็น พระชัน
เป็นที่โกรธ ก็ปราโมทย์ทวงมาน เพื่อคริการ สัมหมาย
กรายกร มาแทบใกล้ ทำระลึกขึ้นได้ เพ่งหน้าอาบ

โคลง ๒

ดูเหมือนหนึ่งว่า นื่อง คือพระชัน ฤๅต้อง
ทั้งนั้นแลฤา เจ้าฤา
อ้ออ้อคือแม่นแท้ พี่จากเจ้านานแท้
จึงได้แปลกกัน
สละม พลันแหม่ม ช้อย ขอพี่ กอคร รัต น้อย
หนึ่งให้ ชื่นใจ พี่รา
เตือนเท่าใดหนึ่ง อังเตือน นึกนึกเคือง ชึ่ง
จึงแซ่* สมอง คำ

โคลง ๔

เรา จำได้ไ้ไป	อยากรับ	สละมเซย
เรา ข่อยากคำนี้	ตอบข้าง	
เร็วเกิดท่านเร่ง กลับ	ไปกิจ	การนา
เขื่อนข่ หันหน้าข้าง	แขกผู้พาที่	

* ที่นี้ต้องการให้ ประกटเป็น แค้น

ข้านี้คนเก่าได้	เคยมา ก่อน นอ
เกือบหนึ่งในเวลา	เช่นนี้
เจ้า ชวน สู้ ศึก	ลี้ภัย รong แส
ลืมหมคฤาแต่ก็	ก่อนนั้น ฤา นาน
ตอบ สาร เราไปรู้	จักใคร
เพียงแต่ คะเนใจ	ก็ ช้อง
เจ้า พุก เรือง อันใด	ข ทราบ หมคณา
อย่า พุก ยึด ยาว ต้อง	เห็น ข้า เชิญไป
องค์ ไทธิราชได้	ฟัง สาร
ซึ่ง พระชั้น เคือง ขาน	หยาย ข้า
ไป ถือไป เพื่อคทา	แต่เคียด เขาเลย
เพราะ พระ กรุณา กล้า	เกลื่อนให้ หาย ระคาย
ทราบทางแยกอย่างบ้าน	พระชั้น
ซึ่ง ขั้ว รับ แยก อัน	สู่ แล้ว
เขา ทล แต่ แรก วัน	ประสพ กันเคย
ทำไปทราบสั้รังแล้ว	พิศตร ยม ขวน ตาม
คิด ยาม ครัง ก่อน นั้น	หน้อย รา
คง ระลึก คืบ มา	ใหม่ได้
เจ้า พี่ รัก กัน ปรา	โมทย์ จิตต์ หน้อย ฤา
เห็นไม่ลืมหิวให้	พี่เศร้าเสียใจ

สิ่งไร ถุก ต้ม คอก
 เจ้า จึง ชิง ชิง ชิง
 หา ผิด บ่ พบ ยัง
 แหนง พี่ วาน อย่า อัง
 ยาม นีน พี่ บอก เจ้า
 มี ชูระ พิง เกณฑ์
 จัก ช่วย บ่ เขียง เบน
 ไข่ แต่ เขา บ่า ไส้ ร
 รำคาญ เรา ไป ร
 บ อยาก พิง บุญ ไคร
 อำนาจ ท่าน จัก ไฉน
 เห็น แต่ จัก พามัว ย
 อีก หน เรา บอก เจ้า
 เรา บ่ ชอบ หฤทัย
 อยู่ นาน เท่า ไถ ไถ
 เรา บ่ อยาก พุด น้อย
 เส่ หัว เส่ แล้ง รัง กอด
 ไย สติ ตัด รอน นิม
 ไป อยาก จะ จาก กัน
 ว่าง จาก กัน ก่อน กิ

กระมัง
 ชิง ชิง
 ฌาย เงื่อน น้อง เขย
 รุ่ง เชื้อน ออก ความ
 ชัด เจน
 กระให้
 เปือน บาก เลย นา
 สิ่ง สั้น สบ สถาน
 สิ่ง ไค หมก เขย
 หึง ก้วย
 เรา ไป ร ูเลย
 กับ บ่า เสย คน
 รุ่ง ไป เสย นา
 เท่า ก้อย
 คง ป่วย เปลา เขย
 หึง ให้ เสย ตัว
 หะ ชัน
 เลก น
 ยาม ไกรช น้อง เขย
 กอบ ด้วย ยินดี

เปรมปรีดิ์ปราโมทย์ครึ่ง คราวเคราะห์ ก็เขย
 จึ่งพะเอิน จำเพาะ พยเจ้า
 ไม่อยาก จากไป เพราะ ใจพี่ หวังนา
 จักใคร่ไป สู่เหย้า* กับน้อง อีกรดา
 อาศัย คับหนึ่ง ยัง หยุคพัก
 กันอยู่ กับน้อง รัก เยี่ยงไฟ
 ได้ดื่ม สุรา ลัก นึกหนอย
 เหมือนเมื่อครั้ง คราวนั้น สุกน้อยไป ๆ
 เรา ถือเราไป ต้อง เกรงใคร ใครเลย
 บออยาก คบคนใจ มุ่งร้าย
 ลากพิชิต หลึ่งไป ตั้งหนึ่ง เจ้านา
 จำรักษา ตนฝ่าย ผ่านพ้น คนพาล
 โยราธ ท่าน กล่าวไว้ อย่างยล
 จงหยิบ กลอง ของ ตน รีบฝ่าย
 ลองเทียบ เบรียบ สกนซ์ กเถิก
 คงทราบ สิ่ง ซึ่ง ลม้าย ไม่ต้อง ชี้แจง

* ที่นี้ต้องการให้ ประกटเป็น เย่า

เราแสดงแก่ท่านแล้ว หลาย ครา
 เราไข่ป้องปรารธนา นิ่งใกล้
 พานพบและ คบหา คนเช่น ท่านเลย
 เป็น สัตย์ คัดขาดได้ ตราบ สัน สุริยัน
 ทรงธรรม์พึง คอบเปรี๊ยะ แวง จัก
 เชอกลับเข้า กอติริท อิก ครั้ง
 เจ้าว่า พี่ ควร ชัก ใจแต่ ออมหา
 ขอ รุ่ง เจ้า หยุตยิ่ง อย่า พรองไข่ ควร
 ไคร่ควรบุญ คุอย่า เขียม หุนหัน พ้อเฮย
 ค่อย พุด ค่อย จา กัน กอนข้าง
 ทุกข์ โศกโรครภัย อัน ไตเกิด มีฤา
 จงเล่า เกิด อย่า ร้าง พี่รู้ราว ความ
 ตามจริงใจ ข้า คิค นิจกาล
 ให้แต่เพื่อน สำนวน ห่าง ร้อน
 อย่างไร จะ เบิกบาน ใจเพื่อน
 จัก ช่วย ชะเชิด ช้อน เช่นนั้น นึกจริง
 แม้น สิ่ง ซึ่ง รัก นั้น กลับ กลาย
 เป็น เหตุให้ อันตราย ตั้ง แกล้ง
 ไข่เลยไข่ อยาก หมาย ให้เกิด มีเลย
 ไข่จึงเกิด กรรมสร้าง ส่อให้น้อง แหนง

ฟัง แส่ตง ค่อยเหือกขิง เคียง ระวัง
 ชวน หึง ลง เคียง พลง พลดก พรัง
 อันเหตุ ซึ่งเรา จาง ใจเปื้อน เปื้อนฤ
 เหลือ คับ เหลือ คึกข้อง จัง แค่น เคียง ระวัง
 บรรยาย รว เรื่องให้ ท่าน ฟัง
 คง จะเห็น ส้ม กิ่ง คึก ข้ำ
 เล็ง ท่าน รัก จริง จัง จำ เค็ลือบ แคลง นา
 เพราะ เหตุ ชอบ กล ถ้า ท่าน บ้าง คง เป็น

ร้าย

เรื่องนี้เห็น อัศจรรย์ เติมเราฝันว่าเรา เนาในราชนิเวศน์
 โสยศ เหนือ รัตนาสน์ เบื้อง บนราชบัลลังก์ ตื่นขึ้น ยัง บอทัย
 เหลือบแลไปเห็น นารี มีมา คอย ปฏิบัติ อิกชนิด ยุก เรา
 นึก อกใจ ตาม เขา แดง ความ ถ่องแท้ ตัวเราแล้ว พระเจ้า
 ทรงธรรมเฝ้า พสุธา ส่วน ภาษาเราโล้ว เขาให้ ทรงเครื่อง
 กษัตริย์ ออกยัง รัตนบัลลังก์ ฝ่าย หน้าหลัง ซ้าย ขวา
 เสนาเฝ้า เป็น ขนัต บัตบัญชา สังขิน ทั้ง วัน นั้น เจริญ เขา
 อีแมน มาลง ทัดท ภัยไปฝัน สัน สรรพ เขา ก็ รับ ทำ ตาม
 ได้ ถ้อย ความ เหมาะ หมัน* ครั้นเราให้ ไก่ฟ้า เขาทอง มาให้

* ที่นี้ต้องการไท่ ประกटเป็น มัน

แม่ ใช่ว่าแต่ความฝัน คุชั่นทั้ง สอง อย่าง ค่าง* อีแมนก็
ถูก ผูกเชียนแทบมรณา ฝ่าย มารดาแห่งเรา เขาก็เอา
ทองมาให้ เรื่องนี้ไสร้ชอบกล รอยฝักดลหฤทัย ปิ่นราไช
ศวรรยา พระอินมาคำริ ตรีให้ สัมกับฝัน เพื่อ มันหมาย
พิฆาต จะฆ่า อาตม์แทนทด ยังไป หมกเก่านั้น ครั้น กลับ
มาข้างใน เขาพาไปห้องหับ นัยได้สี่ ตำแหน่ง คุเคร็น
แต่งโอฬาร งามพิสดารเหลือเล่า ไช้ยังเหล่าน้า นิล งาม
เฉกฉินนางฟ้า ในใต้หล้าอย่าลืมน คนฝันเราเกิดมา งาม
มรณาไปพบ บอกข้าครบชื่อเสียง คื่นขึ้นเพียงถึงบ้า ร้าง
เวื่อว่า อึ้ง คื่นหนึ่ง จึงมารดาเราห้าม เราบคร้ามทูปดี ไม่
อินทรีย์สิ้น สุก ไปยัง หยุตโทโส แผลดเสียงโกลาหล คน
เขา มา รับกุม รุมกันว่าบ้าหลัง เขาจับขังเชียนขัย หลัง
ไหล่ขัยเป็นระยำ เรายัง สำคัญหมิ่นว่า ตัวนั้นเป็น ภาหลิบ
ความคิด คืบถึงคั่น เหตุผลอันเกิดเป็น เห็น ประจักษ์จำนง
ฝูงปีศาจ สัณหรณ์ แทบเมื่อ มรณม์ลายชนม์ กลับคืนตนไป
มอด รอดเพราะ องค์อาหล่า ฆ่าเหล่า ร้ายหายสูญ พระ
คุณพูนเพียบภู คุจึง พ้น อันตราย เขาบรรยายโดยพิสดาร

* ที่นี้ต้องการ เอก ประกติเป็น ข้าง

† ที่นี้ต้องการ ไช้ ประกติเป็น มัน

ปาน ซึ่งเป็น ทุก อย่าง ไม่เว้น ว่าง สัก อัน เล่าคุณ ฝัน จริง จัง
ลง ภายหลัง เขา จึง แนะ ว่านี่แหละ ท่าน เห็น เป็น อัศจรรย์ ฤ
ไม่ เหตุนี้ ใช้กรรมตา ซึ่งมี มา เพราะ ใคร ท่าน จะ ไป จาก
เรือน เรา ได้ เตือน กำชับ ให้ ท่าน หัย ทวาร ไว้ ท่าน บได้ ทำ
ความ จึง เกิด ความ อุบาทว์ ฝูง ปีศาจ เข้า สิ่ง รัง ภาษา เรา
เห็น ถึง สิ่ง สรรพ พิศุติ ปลาย มีมือ มีอันตราย จน เจียน ตาย
มอด ม้วย เป็น เหตุ ทั้ง นี้ ด้วย ท่าน แกล้ง ลืม หลง ใช้ ฤ

โคลง ๒

กาหลิบ ทรง สละ ภัย ถ้อย	ชอบ พระทัย ไม่ น้อย
เพราะ ช้อ คำ ชัน	
ช ทราบ สรรพ สุก ด้	ดีกว่า อาบ รู้
เรื่อง ด้วย เธอ ทำ	เชิง แล
ความ ขำ งา ไข่ ฟุ้ง	มัว แต่ คิด อื่น คลั่ง
บ่ แวัง ใจ เลย	อกอา
แสรัง ทำ เฉย เงื่อน งา	เห็น พักตร์ พระ ชัน ช้า
สุก ยิ่ง ไข่ คง	อยู่ เลย
เล่า ตาม ทรง บุก บัง	ครอง ตรึก คุล ัก ซึ่ง
โคก เสร้า ไข่ หาย	

ฟั่ง บรรยาย สัก พ้อง กสน บ่ หยุตเลย ค้อง
ระหีรวิห หั้ว

โคลง ๓

ตัว หะชั้น นึกใน	ใคร ฟั่งเราเล่า นั้น
คง สลด จิตต์ หนี*	แม่นแม่น ตัว เบ็น
เห็น ภาพลลิต หั้ว หยัน	จิตใจ ครัน จั่ง ร้อง
ถามว่า คำเรา พ้อง	ปด ไป ตรงไหน

โคลง ๔

เหตุใด ท่าน จั่ง ล้อ	เลียน กัน
ฤา ท่าน เห็น สำคัญ	ว่า แกล้ง
ฤา ท่าน อยาก เขาะ หยัน	เรา เล่น
เรา บ่ มี จิตต์ แสวง	หลอก ล้อ ลงเขอ
เออเรา จัก ให้ ท่าน	เห็น จริง
ตัว พะยาน ยืน อิง	เหมาะ หนี*
แผล หนี แผละ จั่ง ชิง	ชิง ท่าน หนักนอ
เรา จะ หลอน เล่ห์ หนี	ประโยชน์ ได้ สิ่งไร

* หนี ต้อง การให้ ประคอง เป็น มั่น

ทันใดแหวกเสื่อซึ่ง	สวมกาย
ดูเกิดออกไล่หลาย	บ้นปี
ล้วน รอย เชือกหนึ่งหลาย	วันรำ ที่แ
เจ็บ บอย จน บัดนี้	ถูกต้อง ยังเสียว
กาหลิบเหลียวพักร์จ้อง	กแผล เห็นเขย
หัวน กระมล หม่นแ	เกศก ร้อน
สังเวช มนัสแล	เต็มเนตร โฉนฤ
หัตถ์ลูบ ธุระเอง ข้อน	อกซ้า สงสาร
ภูบาลเร่ง นึกน้อย	หฤทัย ทำนา
การเล่นเป็นเกินไป	กว่าซ้อ
ทวีพลาง ตรัส ปราไส	แดะระ ชันเขย
โทษพี่ควรแล้ว น้อ	ที่น้องแครงใจ
กรรมใดบังเกิดขึ้น	บันดาล
ให้พี่ สิ้นหับทวาร	เบิกไว้
แก้ใ้กาย ประมาท การ	เกินเหตุ
จึงไป อันตรายได้	ท่านเพียง วาย ชนม์
รู้ ตม ตู ผิดเจ้า	ควรเคือง แท้เขย
คิดป ปลิดใจเปิดอง	ปลั่งเคร้า
ไข่แกดั่ง ท่าน จัก ประเทือง	ยกโทษ ภิติ
ยัง คิดไข่ สิ้นเค้า	คิดขึ้น ควร ชนาง

สมองพลางคลอกล่าวหน้า ชลนัย นองฤ
 วันทก ถอน หฤทัย ทำน อื่น
 ขาญ พระชันใจ สลค ฌ เขย
 เชื้อว่าไข้ แก่ล้ง หมั้น* หมค ข้อ กังขา
 จึง ว่า ขยา ทุกข์ ร้อน รนใจ ทำน เขย
 เรา บ่ คิค สงสัย ว่า แสวัง
 กรรมเรา จึง เป็นไป ตามแต่ กรรมนา
 ทำน รักเรา หาก แจ้ง เสี่ยง สัน ทุก ประการ
 พัง สวร เห็น เคือก สัน สงกา
 จึง ประภาษ พุกา ชัก ชี
 ขอไป ร่วมเคหา เลียงเล็น กัน เขย
 เหมือน อย่าง ยาม ก้อน กิ อีก ครั้ง ยัง เพลิน
 สร เสริญ ยก ย่อง ทั้ง ปลอบโยน
 จม จิตต์ ขาญ โอน อ่อนได้
 กาหลิบ ค่า ใคร โทน คำ ทำน ยอ นา
 แข็ง เท่า แข็ง หักได้ อ่อนได้ โดย พลัน

* ที่นี้ ต้องการไท ปรกติ เป็น มัน

พระชนม์ สดไว้	นาน มา
ไป อาจ ทาน มา	ท่าน หัว
ออก ปาก รับ จะ พา	ไป อีก คราว นา
แต่ เรียก ทัด ทัณฑ์ น ท้าว	ท่าน ไว้ คำ คง
ประสงค์ แห่ง ท่าน นี้	เรา รับ
แต่ จะ ขอ กำ ซับ	ท่าน ไว้
จาก สถาน ท่าน จง หับ	ทวาร แห่ง เรา นา
มี ศาจ จัก ไม่ ใ้	ช่อง ร้าย ทำ เรา
ขอ เอา ความ สัตย์ ใ้	สาบาน ก่อน รา
จึง จัก ไม่ ลืม ปาน	ก่อน นี้
กาหลิบ ก็ รับ สาร	คำ สัตย์
สอง หึง ชวน กัน ขึ้น	ควม เร้า มา เรือน
กาหลิบ เขื่อน พัก ตรี ช้าง	พระชนม์
จึง ก้าว วาจา พิน	ผูก ไว้
ท่าน จง เชื่อ คำ อัน	เรา กล่าว เทอ ญา
เรา บ่ พลิก แผลง ใ้	แปลก ถ้อย พา ที่

มิตร ที่แม่น มาตร เจ้า จักหา
 ให้ ประสพ วิญญาณ์
 ทั้งเรา ที่ ปรารถนา
 ไม่เห็น นึก จักได้
 สิ่ง สุกก็ มาก นั้น
 ยืน จะ ขอบ ลำบาก
 สุก สิบ ทำ กราก
 ท่าน จะ ทำ เบียง นั้น
 ขอ ตัวไป รับ แล้ว
 ที่ ซึ่ง ท่าน จะ นำ
 กาหลิบ สะดับ ส้า
 เราไม่คิด เกี่ยวข้อง
 เพราะ ครัน ท่าน ว่า นี้
 เรา บ่ ต้อง การใด
 ขอนต์ อย่า ทำไถล
 เราใช้ คิด บัด บ้าง

อยากได้
 ให้ท่าน ที่ แะ
 ท่าน แจ้ง เห็น จริง
 ไข้อยาก แล้ว พ่อ
 แะบ พ้น
 กรง เหล็ก วัณนา
 เช่น นั้น เรา กลัว
 ถ้อย คำ ท่าน แะ
 อย่า พ้อง
 รวด ทอข สมอง นา
 ชัก แล้ว เล็ก กัน
 ชอบใจ เรานอ
 ตุจ พ้อง
 ส้ม พุด เสียเลย
 เป็ด ไล่ ไช พง

ร้าย

รุ่ง กัน เติม มา พลาจ ทาง สันทนา สรวลสันต์ สัญญา กัน
 นั้น คง พอ สุริยง ลับไม้ มา เกือบ ไกล บ้าน พระชัน ชวน กัน

ขึ้นบนเรือน เคื่อนให้นั่งเห็นอาสน์ หมอนใหญ่พาดอิง องค์
อาบุญนั่งเคียง กับข้าวเรียง พร้อมสรรพ ชวนกันรับประทานอาหาร
ไปเป็นการเอิกเกริก ของคาวเล็กเสร็จแล้ว ชวนเหล้าแก้ว
ผลไม้ ตั้งโต๊ะไว้เสร็จพลัน ต่างชวนกันกินสุรา พลอง
สนทนาต่าง ๆ คลายอย่างหลายเรื่องราว ก็มเหล้าครว
ครนหก ยกถ้วยชกไปพลง ภาหลิบทางสังเกต กระจัน
เนตรชุ่นแคง ไปเคลือบแคลงเห็นถนัด เขาเมาจึกมีนมัว
อภัสันตัวไต่ตาม ถึงเรื่องความรักหญิง เจ้ารักจริงเต็มใจ
มีที่ไหนอยู่บ้าง จงบอกพี่อย่าร้าง ช่อนเร้นกันไย เมื่อนี้

โคลง ๒

อาบุญใจซื่อแท้ หมายถึงเพื่อนกันแล้ว
บไ้ระแวงระไว
พูดตามใจอยากไ้ ออกหมกจนสิ้นไส้
พลงเพื่อตามคะนอง

โคลง ๔

ไปปองแล้วเล่ห์ บ่วยการ ทำนเคย
ขอสู่ภูก่้งาน คู่ห้อง
เห็นเขนครองรำคาญ ใจเปล่า เป่สียงนา
ทั้งบ่าวเขาไ้ต้อง ร่นว่าวาย สะเปย

เคยเคย อยู่เช่นนี้	เหลือ สบาย
หา สัตย์ปฏิญาณ กาย	ทำได้
เรา ชอบ แค่เพื่อนชาย	ชวน สุก
เลี้ยงเล่า* เลี้ยงข้าวให้	กรีก กรีนเฮซา
สุรว อย่างเอกพร้อม	มีสรรพ
เพื่อน พุกถูกสำหรับ	ร่วมรู้
หาแค่ สบายกับ	ความ สุก
มีเสรีเท่านี้	อกได้ใช้ ประสงค์
ทรงหญิงผู้อื่น	ทำเนา
ขผิตยแผกเรา	ว่าอ้าง
เห็นอยู่แต่เงาเงา	จักกลับ ใจนา
พบตง ผนนั้นบ้าง	แหละ ต้อง รักจริง
หญิงนั้นงามเลิศล้ำ	ศุภลักษณะ ทำนเฮย
มรรยาท ทุมำรัก	เพริศพร้อม
พาทีเฉียบแหลมซัก	ชวน ชื่น
รู้ซบศัพทสี่ซอม	เสรี สัน คุริยางค์

* ที่นี้ต้องการเอก ประกิติเป็น เหล้า

ไถ่ นาง เช่น นั้น แหะละ	ชอบใจ เรา เฮย
จัก บ่ มี การ ไค	ชัก ช้อง
ฟัง พุก จัก พุก ไฟ	เราะ โสท
ทัก ขั๊ย สรรพ รำ ร้อง	เครื่อง เล้า โลม กมล
แม่น คน อย่าง ว่า ไก่	พย ะ
เต็ม จิตต์ เรา จำ ละ	เกลียด ไก่
คง รัก ชะรอย ะ	รับ แถ่ง งาน นา
เลียง อยู่ คู่ ชีพ ไว้	คราย แท้ วัน คาย
แต่ หมา ยบ ไปได้ ขวัญ	การ นึก ท่าน เฮย
คน อย่าง เรา แล ลึก	ไต้ พ้อง
คาย เลี้ยว เกิด เล้า ตรึก	ไต่ร เปล้า
ไต้ ประสพ พย ต้อง	แต่ เพียง คาย ล
อัน คน อย่าง หั ย่อม	อยู่ ไ
พระราช นิเวศน์ ไท	ผ่าน หล้า
เสนา ยทไฟ	บุลย์ ยศ ยิง นา
ถึง ะ มี เงิน อ้า	สุค เอ็ม อิง เขา

มาเรา กินเล่า*ให้	สหายใจ	เราเทอญ
คิดอ่านไปทำไม	เรื่องนั้น	
หยิบด้วยส่งวันไป	รัยก็ม	กันนา
กาหลิบท่านจึงขึ้น	สืบด้วย	พจมาน
ส่งสารอย่างท่านกล้า	กลั่นคิ	
ชาติที่รักไข่มิ	ร่วมร้อน	
คนเกี่ยวทอดชีวิ	วายสุข	เสพนา
แม่นับแอบสตรึงซ่อน	สุขอ้าง	อันใด
ใจเราไข่มิเร้าร้อน	ชวนชวย	
จะยากอันใดราย	เรื่องชู้	
สาวทราชมสวาทหลาย	คนมาก	มีนา
เราทราบเชิงขึ้นรู้	อยู่ข้าง	ทางเมีย
เห็นเสียแล้วจักแก้	ยากนัก	
แม่นไม่รักทำรัก	ไม่ได้	
ต้องคิดคืบออกชัก	ชวนจิตต์	เปล่านา
จักเพิ่มทุกข์ใจให้	เพื่อทวย	เขาครอง

* ที่นี้คือการเอก ประกิติเป็น เหล้า

แต่ สมอง คำ คอยไต้	ไป มา
จน ล่วงเวลา	ก็ก แล้ว
ภาสลิย ท่านเห็น อา	บู ยิง เมฆ แช
ควรร จะ คื่น วัง แคล้ว	จึง คล้อย พจมาน
อัน การ เรือง นี ตก	ภาว ทุ เด็ก เขย
ทุ ทราบ ประสงค์ ฐ	สข สัน
จักหา ที่ติทุ	จง สบ ใจ พ่อ
ไป พักให้ ค่าว ทัน	เคือต ร้อน รนใจ

โคลง ๒

ตรัส ปราไส เสรีจ แล้ว	พลง ท่าน หิย จอก แก้ว
ขอค เหล้า มา ริน	
อาบ ุณ พักตร์แย่ง	จึง ขยาย ห่อ แบ้ง
หิย ุณ โปรรย ลง	
เป็น ผง เหลือง ติค ด้วย	ริน สุรา ลง ด้วย
ทุก ุณ สุน ุณ สี่	
มี วา ที่ ถัง ถ้อย	เชิญ ท่าน รับ ด้วย น้อย
ก็ม หน้า สุราใน	

โคลง ๓

จง ตั้งใจให้พร	แด่ บังอร หมู่เม่น
ซึ่ง พี่สัญญาเจ้า	จัก คั่น สืบหา
คงได้มาบำรุงรัก	ชวน ชักความ สุขให้
สม ทั้ง จิตภักดีไว้	ผ่องแผ้ว หฤทัย

ร่าย

ชาญใจ เบิกบาน ปานทั้ง อมฤตรส ไสรศ สรง หมก
 สรรพวงค์ รัย ด้วย พลัง ออก วากย์ ความ สุข มาก จง มี
 ท่าน พาที ดัง นั้น เรา จำ ชื่น คอย สนอง ปอง การุญคุณ ขอบ
 คอย ไม่ตรี ท่าน รัก ควร ประจักษ์ ใจ ถนิต ชัดว่า ใคร ไป มี เป็น
 เพื่อน ดี เทียม เทียบ ความ เล็ก เบียด ถึง ก้อย ท่าน ยัง คล้อย
 เมตตา จัก เสาะ หามา ให้ ส่วน เรา ไสร จำ ประสงค์ จำ นง
 ตาม ท่าน รัย ขอ คำ นัย ส่ง ไป แก่ นาง ไต ซึ่ง ท่าน จะ ผ่าน
 พย หามา ต้อง วิญญาณ์ ค่อย * ใช้ ขอ รุ่ง นาง นั้น ได้ สุข รัง
 จิรกาล ยิ่ง เทอญ

* ที่นี้ ต้อง กว่ เอก ประคต เป็น ข้อ

โคลง ๔

เสร็จ สาร ยกด้วยชด	สุรา
ไหล ล่ง ลำ ใญ่ฐา	ตก ท้อง
หาวยาบ ทาย เคียร ฮา	คัย อาสน์
หลับแน่นแม้ ทั้ง ค้อง	สะกด ล้ม ระทม นอน

ร่าย

จึง ภูธร ๑ ปัญญา เรียก ทาส มาบังคัย ให้รับ แยก เห็น
บ่า เสก นำหน้า* จากห้อง หยุด ยัง บ้อง ปัด ทวาร ตาม สัตย์
สาร ลำ เจริญ ๑ ก็ เสก ดีลา จาก เคาหา ะชนิ์ โดย มรรคา
กุ ก่อ น ห่อน เห็น นาน ถึง วัง เข้า ทวาร หลัง ทาง ลับ กลับ
ขึ้น ราช กุหาสน์ บาคร ยัง ห้อง นพรัตน์ พร้อม ขนิก กำนิล
เฝ้า เคียม คัล คอย สะกัย ทรส บังคัย สิ่งให้ ทำ สิ่งใด จักได้
รับ ด้อย ขรรหาร ท่าน แล

โคลง ๔

ภูบาล บังคัยให้	เปลี่ยน ภู ษาเฮย
เครื่อง แต่ง แต่ง อาบู	ออกไว้
ทรง เครื่อง ชักติเยศร์กุ	งาม สรรพ
ให้นิทรเห็น อาสน์ ไกล	ที่ เลียง ก่อ น กาล

๐ ที่นี้ต้องการ เอก ประกิติ เป็น หน้า

พระนิกรงาน ทุก พวก ทั้ง	หญิง ชาย ก็ ก็
เตรียม จัก การ ทั้งหลาย	อย่า เว้น
งานใคร เร่ง ขวนขวาย	จง สรรพ สุข
คอย รับใช้ วัง เค้น	รุ่ง พร้อม ตาม เพรง
กูเกรง จะ คืบ ข้ำ	ไป ทน
ขอ สว่าง จง พลัน	ปลุก ข้ำ
สั่ง เสรี เสรี ฝัน	สู่ ที่ ณะ ทม แส
หลับ สนิท ย เน็น ข้ำ	รุ่ง เรือง รา ไพ

ร่าย

เมื่อเรอไคลเข้าเคียง เพียง พระแท่นบรรทม ทูลบรม
 กษัตรา พระสุริยา จวน รุ่ง จัก พวยพุ่ง อัมพร เชิญ
 ภูธร สร้าง นิทร บพิตร แว่ว ยิน สार เสก จาก สถานไสยาสน์
 สู่ สุกข อาสน์ สระ สรง ทรง สุกคนธ์ หอม ขจร บวร ภูษิต เสรี
 เสก สู่ ห้อง ก้อง แก้ว เห็น ตระเตรียม เสรี แล้ว ทำนไถ่
 ประจำ ที่ นา

โคลง ๓

ธก้าขับ สัก สार	ให้ ว่า-ชาน คอบ ถ้อย
รุ่ง อย่า เผลอ พลาด น้อย	หนึ่ง ให้ แคลง ใจ

พระนิกรงานไต่แต่คืน	ยืนจุ่มเรียงพรังพร้อม
ใกล้อาสน์อาบ ล้อม	รอบเพียงแสงสว่าง
อนงค์นางและบุรุษ	ทุกคนรับสั่งแล้ว
พลอยสนุกใจแผ้ว	ผ่องหน้าแยม สรวล
ชวนกันไปประจำ	จำนำที่ขับร้อง
ระวังบ่ได้ปิดป้อง	ทำนทำวเล็งแล

โคลง ๔

กาหลิบแปรเนตรจ้อง	ไทรครา
เห็นเสร็จสมอัชฌา	ทำแล้ว
จึงเสด็จครไถมา	สู่ที่เรือนแะ
คอยกว่าอาบแผ้ว	พิณพนคั่นสภณช
บัณฑลสร้างคลุ้มพลิก	กายา
แต่บ่ลืมนัยนา	หลับพรัง
บิณฑิตหัยคมีอชา	อย่างเมื่อยเห็นบเขย
กรลั่นกรเลือกกายกลัง	กลอกเกล้าคววญควาง
ปางนั้นคณะอหุชน้อย	หงพาล
เจ็ดพวกประโคมขาน	เรื้อยร้อง
ไพเราะเสนาะปาน	ทิวเขตทิพย์ฤา
เสียงตระหลบละเวงห้อง	หัยเพียงเวียงอินทร

อาบ ยืน ทรหณักแจ้ว
 นึก ทรหณักใจ ครัน
 เสียงเสนาะ สนั่น อัน
 ลืม เนตร เล็ง แล ช้าม

อะ ภู มา พระ พ้อง
 ยุกุน นารีไฉว
 ห้อง หับ ประดับไท
 ทุก สิ่ง ประสพ เข้า
 ทนไค พิณพาทย์ สั่น

กาหลิบ จะ พัง อรรถ
 หมิง ชาย หยุดยืน ประหยัด
 เป็น ที่ เคารพ ต้อง

อาบ ร้องไอ้อะ
 ภู กลับ ฝน เห็น มา
 ฝน นี้นีลี พา
 กรรรม ส่ง คงไม่แคล้ว
 อนิจจังใจ จิตต์ร้าย
 คือ เพื่อนเรา ชอบ พอ
 ควร ฤา กลับ ช่ม คอ
 คง จะ จิตดาลเพียง

จับ กรรณ
 ครัน คร้าม
 ไคเกิด มี นอ
 ชอบ ห้อง มอง ดู
 หมูไฟ วิทยา
 เรียบ เฝ้า

คูกา เติม นา
 ulyang เค้า เติม ฝน
 เสียง สังค
 ซึ่ง พร้อง
 ดู เสียงม สงบ นา
 แขน เบื่อง ชัดคิยา
 นิจจา

อีกแล้ว
 ภู คลัง คลุ้ม นอ
 เหมียนเข้า กรง ชัง
 แรง นนอ
 รับ เสียง
 เรา ฆ่า เสียเขย
 แท้ ครั่ง หลัง มา

อนิจจา อ้าย ซาคี ซ้ำ	อม พระ
สยด สะบัก ตัก สละ	กว้าง * ทั้ง
คน คค กยญ ประ	ทฤษฎ์ ก่อ มิตร เขย
ล้น ปลีก ปลีก มี กลัง	กลับ ได้ หลาย เพลง
ภู เกรง ภู จึง ได้	สัญญา
มัน กลับ เปิด ทวาร	ไร ไว้
ปีศาจ จึง สวน มา	สิ่ง สู้ ภู แอ
ทำ จิตต์ ความ คิด ให้	เฟื่อง พุ้ง ส้น เห็น
มา เป็น ภาพ ลีลา แล้ว	อีก คราว
เห็น สย ครบ สิ่ง รว	กับ แกล้ง
หลง เชื่อ จะ เกิด ฆา	กัน อีก คราว นว
จำ จะ กลับ ดา แสร้ง	เซอะ ซ้ำ ทำ เฉย
ไป เอย กับ พักตร์ ขว้า	มือ ปีก พักตร์ แอ
ตรอง ตรึก ระทึก จิตต์	เจ็บ ใหม่
แค้น ชัก ชัก ออก คิก	จัก ซาก ใจ นา
คว ส้น ห้วน ห้วน ให้	อก ชัน ชน แสง

* ที่นี้ ต้องการ เอก ประกติ เป็น ขว้าง

ค่อย แพลงพลิก หน้าเปิด ตา มอง
 เห็น อยู่ ทุก สิ่ง ปอง ไป เปลื้อง
 โอ้ พระใหญ่ยิ่ง ครอง ภพโลก พระเชย
 ข้า พระ มอบ ชีพ เบื้อง บาทใต้เอ็นดู
 ขอ ชู ชีพิตข้า บาทบงส์ พระเชย
 ชะจิต ชะจาย มาร จง จิตต์ร้าย
 เพราะ เเคะ แห่ง พระองค์ กำจัด
 คง ขยาดฤทธิ ฝ้าย ผ่าน พัน ปวง ภัย
 ทนไค หลับ เนตร ข้า พาที
 กู จะ ทำไคที ไปรู้
 จัก นอน ทอด อินทรีย์ จนเที่ยง เบ็นหา
 กว่า จะ พัน มรผู้ เผล่ร้าย มลาย ถอน
 ร้าย

แต่ นิ่ง นอน ข้า นาน จึง หนองราญขึ้นจิตต์ ขึ้นสติตปลาย
 อาสน์ แทะบ เบื้อง บาทบงกช ประณต แทะบ บาทมุล กราบ
 ทูล เตือน พระ สติ ข้า จง คำวิ บพิต พระ อาทิตย์อุทัย
 ไช วัคมี สว่าง หล้า ข้า ขอ เชิญผ่าน เฉล้า พระเจ้า ตื่น บรรทม
 ตามบรม ประเพณี มีแต่ เบื้อง ไบราณ ตรัส ราชการ แทน ตัว
 ไทย เบียง ชัตติเยศร์ ท้าว ท่าน ใต้ ภูมิมาย แลหา

โคลง ๒

หนึ่ง พัง สาร แสล้ม	ค่อย เบิก เนตร หักถ์ แยม
สย หน้า นงเยาว์	
เรา รู้จัก แม่ นแท	นี่ ชื่อ ชื่น จิตต์ แล
รูป คล้าย นาง สวรรค์	
วิญจวนใจ จอก น้อง	นึก นึก จะใคร่ พรั่ง
กลีบ คร้าม ขาม ตัว	
รัก หัก กลัว ค่อย น้อย	ชอก ชรรด ทัก ทาน ถ้อย
รุ่ง เจ้า ไปไกล	พิ นา
คือ ใคร เจ้า เรียก ไช	พระบาท ทรง ขรรคม ใต้
พี่ รู้ น้อย รา	
ผิด ภาษา ค่อย * ไสร	ซ้ำ ไช่ ท่าน ไท
นี่ เจ้า ลืม หลง	ไป ฤา

โคลง ๔

นาม องค์ ภูวนาถ ข้า	ไต้ แคลง พระ เชย
พระ ยศ พระ ยิง แสคง	ไต่ หล้า
เป็น เจ้า มี สัสสมัน ^{๓๔} แสง	หา ซอย
ทั่ว โลก ล้วน เป็น ข้า	บาท ไต้ เถลิง ถวัลย์

๓๔ ผู้ถือสาสนามะหะหมัด ผู้ที่เป็น ขาวเมืองโมลเดม

* ที่นี้ ต้อง การ เอก ประกิติ เป็น ข้อย

ทรงขรรคม์แดงเคลือบน้ำ หฤทัย	ที่นี้
ถวิลว่าไย ละครมใน	ยาชาสน์ ละครมใน
ไยอยู่ ณ ห้องไฉ	เหตุให้เห็น ความ
ข้าพระจัก ทูลชี้	นฤบาล
ยาม คำ ชดะ หนี	ผ่องแผ้ว
เสกขเสวยพัราณ	พิพย อาสน์
บรรทมหลับ ณ สถาน	สู่ ย้อง บรรทม
ยัง บังได้ เสกข แคล้ว	ปรีกษา กันเขย
พระ สนม จึง พริ้ง พร้อม	ผ่านแผ้ว
ไย ชอบ ปลุกไสยา	ลี่ยบาท พระเขย
เพราะ จิตต์ คึกคึก ขา	ปลุกเกล้า นิงกาล
จักใคร่ ฌีญ พระเจ้า	ศลาย กถ
หง พาด พุดชัวเย้า	จิต สะกึ่ง
จับ จิตต์ อายุน	สนม นาม นาง แธ
หง ชื่น พิณ ียล	ฝ่ายข้าง รัก รัง
รู้จัก ชัก จิตต์ ฟุ้ง	เคียง ประคอง
จึง นาง ทง เจ็ดเข้า	ฝ่ายแผ้ว
แอบ อาสน์ อายุน สอง	เสนอกกราย ทูลนา
พลนาง ชื่น จิตต์ สมอง	พิภพ ผู้ทรง ขรรคม์
ข้า แด พระบาท เจ้า	

ตะวัน กิ่ง ขอบฟ้า	ฝ่ายบุรุษ พิศเฮย
เชิญบพิตรเสด็จบุร	ยาตรเท้า
ประทับอาสน์ไศศุรย์	เสวย สวัสดิ์
เนื่องอนงค์น้อมเกล้า	ชัยร้องบ่าเรอถวาย
ทั้งหลายล้วนแต่เกล้ง	รบจวน
ไปหนึ่งชกสำนวน	อยู่ไ้
เราไซ้บพิตร	สุคอก นื่องเคย
คือพระชนกทอกลั้ว	อย่าแสวงแนะนำ
สะท้านคำรับสั่งอ้าง	พระชนก นามเคย
คือชื่อชายใดฉัน	เฉกนี้
ไปเคยประสพภรรณ	แต่สักคราวเลย
แม้รักโดยเทอ	ลับลับเหลือใจ
พวกเราใครทราบข้าง	อย่างทรงทวีศเฮย
แม่อรุณผล่อนจง	บอกข้าง
ไ้อะไรจะมาหลง	ถามไ้ฉันนา
ถึงจะเพี้ยนถามอ้าง	ออกไ้เฉยไผ

ถามใครไปรู้ลัก	นางเทียว
จนจิตต์จึงจำเหลือว	สู่ไท้
เป็นความสัตย์จริงเจียว	ไปทราบ เขาเลข
ชั้นชอบอยากไท้	สะกั๊ย อ่าง นามเขา
เหาในนิเวศน์ไท้	ฉิบกินทร
ถนอม พระบาท ประคิณ	แพยไท้
เคยทราบ พระยศยิน	ตระหนัก หูเขย
ซึ่งตรัสว่าผิดไสร	ค่อน* น้อย ขอเถียง
ฟังเสียงยินยังหมั่น†	คงนัก
ไหนจะแจ้งประจักษ์	ไปรู้
เฮนกายทอดกเศพัก	ฟังอาสน์
กูนี่คือใครผู้	หนึ่งนี้ควรคงน

ร่าย

นารียลพระชนม์ ผันกายเอนเหนืออาสน์ ไปยุรยาตร จาก
เตียง จึงเข้าเคียงข้างองค์ ส่วนอนงค์นางชื่นจิตต์ ทูล
บพิตรไปพลัน ตะวันสายแสงกล้า ไบผ่านฟ้าไสยาสน์ ไปออก
ราชพิณจุ้ย กิจการในอำนาจ ราชธานีราชอาณา ทิวสมา

* ที่นี้ต้องการเอก ประกติเป็น ซ้อย

† ไท้ วัณ

มณฑล จะทูลนเคื่อคแด แปรบเห็นที่พึ่ง หนึ่ง พระ องค์
 ทรง อนุญาต แก่ข้าบาท ทั้งหลาย หมายเป็นราช ประเพณี
 ปาง ภูษิตีไธยา ถึงเวลา ทุ่ม ยาม อย่าเข็ด ขาม ขยาด ขลาด
 พระ เสดชบทิศวร ครอบ อ้อม องค์ ทรงหนึ่ง ทูลตาม สิ่ง ตักเตือน
 แม้นใคร เชื้อนเกรง กลัว ตัว จะ ค้องเป็นไทย พระองค์โปรด
 กิ่งนี้ ข้าบาท ชี้ออถวาย ขอมอบ ภายชีวิตร คุ้มพิตร
 อยู่เกล้า ข้าพเจ้าขอทำ ตามราชกำหนดหมาย เพื่อพ้น
 ตายวายผิด ทูล พลาถ ละภิตชวณกัน เข้า ยืน ยืน ประคอง
 สองข้าง แอบ พะยุง มา สู่ราชาสนนาถ วางเหนือราชบัลลังก์
 ตั้ง อยู่ยัง กลาง ห้อง เสียงแซ่ซ้อง ประโคม ครึกครื้นโครม
 เฝยรนาท เจ็ดนาง ผาตผินผัน ยุคมีอภินิหาร พ่อน งาม
 ชะอ้อน อ่อน องค์ ีจวง เวียนเหียนหัน บ้าง บิดผัน ี่ของ กราย
 ชายข้าเลื่อง นัยนา ให้สยดาอาบุญ งามโฉมตรู อ่อนน้อม
 แม้นนางเทพธิดา ฟ้องฟ้ามา ระบุว่า จำเรียงราย รอบข้าง อาจ
 เชื้อม อ่างเอาเปรียบ ไปมีเทียบเทียบเสมอ ในอำเภอแผ่นภพ
 ขยแหล่ง หล้าใครบล จิตต์วิกลพิศวง จำจำนง คลั่งไคล้ สะติ
 จักทำรงได้ แต่ผู้ฤาณี เลยหา

โคลง ๒

คนตรี ศัพท ๖ ๕ ๕ เสียง สระเทือน สระทิน
 ทว ๖ ๖ มนเทียบ
 นาง รำ เวียน รอยข้าง ช้อน ชับ สลับ สล้าง
 ไล่ เลี้ยว พัว พิน

โคลง ๓

ชาญ ฝน พักตร์ ตาม ดู ยิ่ง งาม บัว แยม
 งาม พักตร์ ผ่อง ผิด แทม แต่ง แบ่ง ละคร พรพรรณ
 เครื่อง ทรง สรรพ พิเชียร รำ วง เวียน พราง แพร้ว
 แล ประสพ แสง แก้ว ปลาย ค้อง คา พราย
 ตะลึง ภาย เฟ่ง พิศ งาม คึก คา ใช้น้อย
 ทั้ง จะ สัม โศก สร้อย ที่ ค้อง ตน มา
 วุ่น วิญญาณ ๖ ๖ เหยิง ใจ หึ่ง เรือง รื่น พุ้ง
 ใจ หึ่ง หวาท สะทึง ปลุก ปล้า ใจ เสง
 เกรง แท้ จะ กลับ กลาย หมาย เป็น กาหลิบ แท้
 เกลือก จะ มี โทษ แม่ ทั้ง ค้อง แท้ หลึง
 จัก ถาม พัง ตู ก่อน พุก ห่อน ยิน ถนิต ใต้
 เพราะ เหตุ คนตรี ๖ ๖ กลบ แล* เสียง หาย

* ที่นี้ต้องการไค ประกิติ เป็น แซ่

โคลง ๔

หัตถ์ซ้าย ยึดหัตถ์สรวอย	ไซ้ มุกต์
ขวา จับ ทาว พระศุกร์	นึ่ง น้อง
ห้ามให้ศุริยางค์ทุก	วง หยุต เสียง นา
ถาม หน้อย นาง จง พรัง	อย่า ล้อ หลอน กัน
ตัวฉัน จริง แน่ นั้น	คือใคร แม่ นา
บอกพี่ เกิด ทวงใจ	อย่า แกล้ง
ข้าแต่พระ จอมไธ	ศุริย ราช พระเชย
พระ หาก กัณฐ์ แสวง	จักให้พิศวง
พระ องค์คือ อิศรไต้	ทรง ขรรณ
ไย จึง ทรง สนิม จำ	ไปไ้
เมื่อ ข้า พระ ขอน้ำ	เหตุเล่า ถวาย แส
การ ซึ่ง พระ ทรงไว้	แต่ ครั้ง วัน วาร
บรรหาร ขานไทยให้	ลง อา ญา เชย
องค์อัมมณ ศิษย์หา	สี่ ถ้วน
กรมเมือง จึง พา มา	ทำโทษ
ทวน ตระเวน แล้ว ถ้วน	ขับให้ไปไกล

พระทัย พระโอบเอื้อ	กรุณา
พระโปรกให้ไถยพา	มาคยไ้
นำ ดุจ กรอก ทอง ตรา	พัน ล้ม
ให้แม่อาบได้	รับ กวีย ยินดี
ยังมีหลายสิ่ง ฟ้น	พระองค์ ตรีส แซ
ทูลแต่ พอ พระ ทรง	ระลึกไ้
สอถาม ทว หมู่ องค	แลยุ หุก เทอญ
คง กรวย ทูลทำนไ้	ถูก ค้อง สม กัน
ครัน ครัน นาง พว กนี้	ทำ คุ แ่น แซ
แม้ว่า ฟัง คำ ส	ซึ่ง พร้อง
จัก พา พี่ อ่อน ห	เหลือ เปื่อ แล้วแม่
เจ้า บ่ เต็ม เต็ง ค้อง	ปรัย บ้า คณา นาง
สำอาง สะอาตเพียง	นาง สวรรค พี่เอย
งาม คิค ตา พี่ ฝน	เรียกเจ้า
ทำไพอแม่ ตน อัน	เกศ เกศ มา นา
กรวม ก่อ ส่อ เหตุเข้า	เขตต์ บ้า คุม ชัง

ริง ริง กรง เหล็ก ตรึง *	กราก ภาย
หา สุข สัก ครัว คลาย	ไป พ้อง
เชือก หัก ต่าง เส้น หวาย	คืบ ขยับ เหยียด
สาม วิถี ^๓ ไป วาย ต้อง	เหยียด หัก สิบ ที่
มาร ครีโย แม่ ทัง	ทรง ธรรม เสียด
บโอบ เอื้อ สัก อัน	หนึ่ง น้อย
บัต ี่ จะ มา ยัน	ยืน พี่ เล่า แม่
เห็น อย่างไร ี่ ข้อย	นึก ให้ เห็น คน
จน จิต ัก แก้อีก	ฉัน ไค เล่า นา
เมื่อ พระ อยู่ ใสยา	ที่ ี่
บรรทม ตัน ัก ใน	สถาน ที่ ี่ แห
ข้า พระ ัก ทูล ี่	อัน อ่าง อัน ไค
หลาก ไค ไบ ฉะ ี่ น้า	อัศจรรย์ นึก นอ
กู จะ ี่ ี่ ี่	แน่ แท้
คำบอก ทุก สิ่ง อัน	คุณ ัก ต้อง แห
เรา อยู่ ี่ ี่ ี่	สว่าง แล้ว ตัน นอน

๓๕ ภาษา อังกฤษ ๗ วัน เรียกว่า วิถี หนึ่ง

* ี่ ี่ คือ ี่

อนสุร สองฝ่ายแย่ง

ถูกเขียนคือความฝัน

ฤาในขณะวัน

สอง อย่าง ต่าง เชิง ชัน

ผิว การ ถูก เขียน นั้น

คง บ่ มี แผล คติ

แหวก เสือ สย แผล พิศ

ยัง เจ็บ ยับ ต้อง น้อย

จง ยล เกิด นิม นื่อง

แผล สิ่ง ไก่ จึ่ง ปาน

พี่ เห็น จึ่ง เห็น การ

ใช้ นิमितต์ แม่ นั้ว †

แม้ ใคร นอน หลับ แล้ว

แผล คติ กับ กายิน

ผิด อย่าง ห่าง อาจิน

เคย บ่ เป็น เลย ไสร์

ทาง กัน

เหมาะ หมด นั้ว*

นี้ ใฝ่ ฝัน นา

ซัก ทั้ง สอง สถาน

นิमितต์ จึ่ง ฤา

อาคม ปรอย

คู่ ต่าง ทำ นา

หนึ่ง รู้ ลึก สกนธ์

หง พาล พี่ เขย

หนึ่ง นั้ว

เป็น แน่

นิमितต์ แล้ว มี ไย

สู้ บิน

อยู่ ไถ่

ไต่ ไต่ มี เขย

ถึง นั้ว เป็น พระ ยาน

* ที่ นี้ ต้อง การ ไท่ ปกติ เป็น มัน

† นั้ว คือ ผิว

เหลือประมาณ เหลือคึกข้า จักทูล พระเอย
 เพื่อ พระเคราะห์ บดินทร์ สุริย์ ท่านไท้
 ทูลไต่แต่ใน มล เหตุ ซึ่ง เห็นแฮ
 พระนิทร ที่นี้ใส่ไว้ ครอบ สัน วาตรี
 ไปมีเสด็จ ค้าว แคนใด ไคเลย
 แม้เสด็จทางไหน อยู่ข้าง
 ข้า พระจักแจ้งใจ ทูกเมื่อ พระเอย
 เผ้าบาท บคลากข้าง คำเข้า ทิวาวัน
 ชันชัน คำกล่าวนี้ ก็สม จริงนอ
 นำจะนึกนิยมน เชื้อไค้
 ใครเลย จะ ลูบ คม คาย หอก เล่นเฮย
 หลอกเล่น กับ วังไท้ ตั้งนี้ แหนง ตาย
 ชะรอย ภายเราโรคร้าย ไคมี
 จึงเจ็บเสียว อื่นทรีย ขอบ ช้า
 คง เป็น นฤบตี ธรรมีก ราชเฮย
 แท้เที่ยงบ เพี้ยง พลา เรื่อง ร้าย เราฝัน

คิดไป อันหนึ่ง แล้ว	แหง แคลง เล่าหา
แผล กัง รอย เชือก แสคง	เหตุอ้าง
นึกนึก ก็ระแวง	ฝันคอก กระมังนา
เห็นแน่แต่ฝันข้าง	หนึ่งแล้ว คงตรง
จง นาย ยุนุก นีน	วานมา
ช่วย กัก หู เร็วรา	อยากรู้
จัก คั้น ฤา นิทรา	ฝันไป
ตื่นหลับ จับ เหตุ สู้	อย่างนี้ เห็น พลัน
บัด นีน ยุนุก ผู้	ตัวนาย
คำนิบ นอบ น้อม กาย	จก จ้อง
เห็น ถนัค กัด ตรง ปลาย	กรรมพะ ชันฤา
เจ็บ หัก ชัก หู ร้อง	โอคไ้ โอย พ่อโอย

ร้าย

โดยสำเนียง ครวญคราง ฝูงอนงค์นาง ชัยชาน บรร
 สามัคคีพิณพาทย์ เสียงเพียรนาทสนั่น ครน ครน เครง
 กึกก้อง ท่วงทึง ห้องพิมาน ส่วนนงคราญกำนิล ต่างชวน
 กันรำรำย ฝ่ายยุนุกรำตาม งานโฉมยง ละเอียด งามผ้า
 เสื้อสีขาว ประคิยพราวเพ็ชรวิชนี งามกร ชักกรีกกราย
 ทำจับชายภูษา บ้องพักตรา ชายเขียง บ้างเมินเมียงชมม้าย

กลับเขื่อง ซ้ายย้ายขวา ตั้ง ถิ่นร่า รำ ร่อน ช่อน ระทวย
 นวย นาค งาม ประหลาดเหลือ ประมาณ แล้ว ชัย ขานโศก
 ครวญ บ้างโทย หวนรี เรือย พัง ฉ่ำ เฉื่อย ชใจ ใคร ยล
 ยิน พิศวร ไป ดำรง จิตต์ ใต้ จัก รุ่ม รัญจวน ให้ ขยาก ไกล
 เคียง นาง ยิง นา

โคลง ๓

อาบู่ คลาง แคลง จิตต์ คึก ทก ลง บ่ ใต้
 จะ ตัก สิ้น จิตต์ ใต้ แหม่ แท้ ฉันทิ
 หุ ยิน นัยนา ยล หลง เล่ห์ กล มีถ ม้วย
 นึก สุกใจ ด้วย ใคร เหล้น * เหมือน กัน

โคลง ๒

เปลื้องเสื้อ อันพราวแพรว ล้วน แต่ทอง แกม แก้ว
 ปลด แก้ว ลง กอง
 ถอด หมวกทอง เพ็ชร ปรอย สาย สะเอ็ง อีก สร้อย
 เครื่อง ตัน แต่ง ตน
 ยล ยัง อยู่ แต่ เสื้อ อีก กับ กาง เกง เนื้อ
 แลบ ชัน ใน บาง
 ยืน ชัน กลาง นุช ห้อม พลอย รำ ทำ เพลง ชั่ม
 รัย เต็น รำ ตาม

* ที่นี้ต้องการไท ปรกติเป็น เล่น

ร่าย

สัมความทุกข์แท้หลัง แลหา คัดหาบังความขลาด แลหา
 จิตพิปลาส สัมละเลิง แลหา เค้นเปิดเปิงโงงเฉง แลหา
 ปาก ทำเพลง หุย ฉาย แลหา ชักแซน กรายเล่นไหล่ แลหา
 พลิกมือไฟ } คว้าง แคว้ง } แลหา ตีน } ต้องแก้ง } คุบคั๊บ แลหา
 พลองแพลง } ต้องแก้ง }
 รั้วหรัย ร่ายระ แลหา เลียบเลียมและ } ล้อหลอก } แลหา
 โลมเล้า }

ยัว } เข้า หยอก } ฐ ยม ยวล แลหา เกาะเกาะ กวน กอแก แลหา
 หยอกเข้า }
 คลัวเคลียแคลเคล้าคลอ แลหา กรูยกรีกกรอกรีมเกร่อ แลหา
 เห็นเข็มเหื่อเพื่อพุ่ง แลหา ไป กระเคื่อง สะคั่ง ฟูมฟาย แลหา
 รำหลากหลายทำนอง แลหา ไป ถูก ละครของ ทำนุก แลหา
 เหลือสนุกหน้า ขบขัน แลหา ฝ่าย ทรงธรรมภาสลิย แลหา
 ยพริบ พริบ เนตร ลง แลหา ทรง พระสรวล กึกก้อง พลาญ
 ท่าม ตรัส เรียก ร้อง หยค้ำ อายู

โคลง ๒

กู จะตาย รุ่ง หมื่น* เฮิง ยิง ทำ กัง นั้น
 จักให้กู หัว ตาย ฤา

* ที่นี้ต้องการให้ ปรกติ เป็น มัน

นั่ง ตรง ตัวไปไ้
อย่าเค้น นึกเลย

ท้อง จะ หัก แล้วใส่ร้

โคลง ๔

อาบ เอย พักตร์^๕ขึ้น
ร้อง อุเหม่ ตัวเชิญ
สู่เฮย จะให้เขย
คิด ว่าฝน บรู้เลี้ยว

ชาติ คำ พิณพาทย์ ส้น
จิตต์ หะชัน แค้เพียง
ชอก มา อย่า ยืนเมียง
จัก ฝน จง คุ้ม

ตัวใคร ที่ คิด แกล้ง
ยัง จะ แค้น มาหยัน
หัวเราะ และ จะบรร
ภาว่า แกล้ง จักให้
แนะ นาย ตัวเจ้า แผละ
เมียน แม่ดี พ่อ เขา
เมียน ชับ จับ ตัวเนา
เจียน สลย ตบ ตี ค้วย

แลเห็น
คู่เขี้ยว*
บ้า ชิก แล้วฤา
ลก ล้วน แกล้ง ทำ

สุก เสียง
คลง คลุ้ม
แอบ อยู่
ที่ ช้อเคื่องใจ

ทำ กัน
ชิกได้
ลัษเพราะ เราฤา
ฝ่าย ข้าเจ็บ ตาย
ทำเรา
เกือย ม้วย
กรง กราก ไว้แซ
ทั้ง นึกฤา

* ที่นี้ต้องการไท่ ประกติเป็น เคี้ยว

หนึ่ง คือตัว ท่าน แล	แนะ นำ
เขียน อีแมน ลำมะยำ	ป่นปี้
ตัวเราบได้ทำ	เฮง ดอก
มะล้างยาปมือเรา	ท่าน ต้อง รับเอง
แต่เพรง จน ตราบ นี	หม นาน
ท่านเล่นเรา หลาย สถาน	แพบ ม้วย
ไม่ สะ กลับ จะ พาล	เอาผิด อีกนา
สนุก สนานใด ด้วย	ทั้ง นี จึง ทำ
ฟัง คำ ซ้ำ ตอบ ถ้อย	ทาง สมอง
ว่า ชอบ ประกอบ คลอง	แมนแท้
อย่า สู้ อย่า หม่น หมอง	เพื่อเหตุ นี เลบ
ดู จะ ตอบแทนแม่	จูง เจ้า เต็มใจ
จึง ครไถ จาก ห้อง ช่อน	กายา
แสดง พระเทศ มหิมา	หมคแจ้ง
พระชั้นเพ่ง ราชา	ชัต กระหนัก
รู้ว่า กาลิย แกล้ง	เปลี่ยน บ้อง แปลงไป
ตกใจ จักเปรียบ พัน	คณนา
ซบเกศ ช่อน กายา	กรจบไหว
กรวย ทูลถ้ายโทษา	ซึ่ง หยาบ คาย แช
กาลิย ท่านไปรทให้	โทษ นี้น อย่า ถวิล

บัคณิ พักตร์สังให้	พระนังงาน
จัก พัสตรา ลังการ	ครบ ถ้วน
เป็น ของ พระราชทาน	แก่ หะ ชันเฮย
ทุก สิ่ง ประเสริฐ ถ้วน	เล็ก ลำ อำไ
ทันใดเสด็จเข้า	กอดรัก
ออกโถมสู่ ไปรตคำรัส	เรียก นัง
เจ้า จง แสดคง อรรถ	ความ ประ สงค์นา
สิ่ง ซึ่ง จะ สบ ค้อง	จิตต์นั้น ชันไ
อ้าไท อิบะศรีผู้	ทรง อกรรม
พระ เกษ พระ คุณ ครัน	ครอบ เกลา
ข้า พระไป ยาก อัน	ไคป่าง นีนา
ขอ แต่ พระบาท เจ้า	รุ่ง แจ้ง ความ ริง
สิ่งใด ซึ่ง พระ เจ้า	ทรง ทำ
จง จิตต์ข้า พระ นำ	คลังได้
สิ่งนี้ แหะ เบน ลำ	คัญเมื่อ นีนา
ขอ พระ จง แจ้งให้	ทราบ สัน สุก การ
วิญญาณ ข้า บาท พุ่ง	เพื่อน นัง
ไป ทราบ เรือง ราว สัก	ถึง ก้อย
แผ่น ทราบ เสรี สัน จัก	เขา ออก ใจ แอ
สระ สว่าง กระจ่าง ถ้อย	ที่เค้ารำ บรรเทา คลาย

ร่าย

ฟัง คำ นาย หะชัน อภิ สรวล สันต์ คำรัส แดง รหัสัย
 อันทำ นำมาเล่า สั้น สรรพ แล้ว กลับ ปราไซ ใจเรา
 บคิดเห็น เจ้าจักเป็น มากมาย ปลายใต้ทุกซั่แทบ ม้วย เหตุ
 ทั่วเราผู้เดียว เรานึกเสียวจิตต์ สลท ระทก ท้อ หฤทัย
 การ อันใด ทำน หมาย จัก กลับ หาย วาย ไคก สิ่ง วิโยค ทุกซั่
 ร้อน ซึ่ง ชับ ช้อน แท้หลัง ยิ่งไป หมก ปลด ปลด ของ เปื่องนี้ จง
 แดง เลศ เหตุ นั้น ทราบ จิตต์ ตระหนัก เรา จัก ให้ อนุญาต
 อย่า ขยาต ยำเวย เกรง อันใด ผิด พลัง เรา ยัง ยก โทษ
 ไปรคบ ให้มี ภัย ต้อง การ ไท เร่ง แสทง แดง จง เร็ว อย่า ช้า
 จง ทราบ สัก หน่อย ช้า อย่า เชื้อน อำ ปลัง อยู่หา

โคลง ๒

ฟัง รับ สิ่ง ท่านไท้	เสมอ อมฤตไค้
ด้น รัดน เ็น กระทบ	
ทูล ยุบล ผ่าน หล้า	พระเศษ ปก เกล้า ข้า
บาท ลา เดอ คุณ	พระเฮย
บุญ เพื่อ พูน มากแล้	จึง พระ เล่ก ทั่วแม่
ทั้ง ไค้ ผ่าน เปื่อง	

ไปมีเคื่องเท่าเผ่า
จักได้ปางไท
ขึ้นชมใจคุร ม้วย
ฤทธิ พัน ความ ตาย
ความ สบาย บึง ผู้
ค่อย * น้อยไปมี

พระโปรกเล่นเย็นเกล้า
พระชา
แล้ว พระ ชูบ ชีพ ท้วย
ใคร จะเทียบเทียม สู้
แม่น แล

โคลง ๔

พระ ปราณี จักให้
ข้าบาท รับ พระราชทาน
สรรพ ทรัพย์ สิ่ง ธน สาร
ไผ่ยิ่ง อยาก อย่าง เค้า
จงใจ สวามี ฤทธิ เจ้า
ในจิตต์ คิณ ประรณ
เห็นบาท นฤนาถ สบ
ผลของ พระคุณ ไกลไต้
ขอ ตู เข้า ออก เผ่า
จง อย่า มีใครใคร
ขอ ชม ขึ้น ฤทธิ
ทุก เมื่อ อย่า ต้อง คร้าม

ทุก ประการ
ไล่เกล้า
บ่วง เสรีจ
คิณ ช้อ ความ ประสงค์
จอม ภพ
ใครไต้
สมัยไม่ วาย นา
บาท เบื้อง เรณู
ยามไท
เกียร ห้าม
พระเกียรติ คุณ หล
ตราบ ม้วย อาบุญ

* ที่นี้ ต้อง การ เอก ประกดิ เป็น ช้อย

ภูวไนย ภาหลิบไต้
 เสมอ อมฤต จาน
 สบราช หฤทัย ขาน
 รั้ง สฤษฏ์ พระชัน ภู
 ึ่ง ทรง อนุญาตให้
 เฝ้าบาท ทุด คื่นวัน
 ใน นอก นิเวศน์ ครร
 ทุก เมื่อ ยาม อยากรไต้
 ทัณฑ์ ไค คำรัส ติง
 ตำแหน่ง คลัง ปรากฏ
 อีกร ภาณูจน แทน ทศ
 พัน ล้อม และ ห้อม รั้ง
 เบ็น เพียง ฝน ตก ต้อง
 ไตร จทราย ชีม ออก พลัน
 ทูจ จิตต์ พระชัน อัน
 ชีม ออก ยก หัก ถั ษณ
 ปาง บรม ภาหลิบ เจ้า
 เปรม ไปร้ง หฤทัย ปรีดิ์
 ยาม ควร ท่อน จรลี
 ขอก สมุ่ อำมาตย์ แคล้ว

สละบัย สาร
 จิตต์ ภู
 คำ สั่ง
 กอบให้ สม ประสงค์
 พระชัน
 ึ่ง ใกล้เคียง
 ไล ออก เข้า นา
 ออก เข้า ตามใจ
 เติม ยศ
 ึ่ง ติง
 ที่ เจ็บ ป่วย นา
 ้วม รั้ง รั้ง เวียง
 ชน กรร หาย แช
 สว่าง ร้อน
 สัน โศก คัลย์ แช
 เชิด ษณ บังคม
 ขรณ
 ฝั่ง แฉ้ว
 จาก อาสน์
 กลาก ขึ้นโรง คัล

ราย

ขณะพลันอาบุญ เห็นช่องซอบ กาล จึงจากสถาน
 อิบคินทร์ เทินตุ บินสู่เหย้า* เข้าเรือนรีบมาหา ไหว้บาทา
 แม่ตน แดลงยุบลถี่ถ้วน ล้วนบใช้ความฝัน คือทรงธรรม
 ปีนภพ อปรารภกรุณา มาเพื่อจะส่งเคราะห์ ณะเพาะเราแม่
 ลูก อฝั่งปลุกเลี้ยงดู ตูยีนคำท่านไท้ อเล่าให้ทราบ สรรพ
 การเดิมอันเป็นมา ล้วนราชาขอยอก หลอกให้คิดนานา ฝ่าย
 มารดาครั้นยิน ฝันกอดบุตร สุกสว่าง หน้าตาหยาดย่อย หยด
 หมดความทุกข์ต่างน พระเจ้าคลจิตต์ให้ ให้กรุณาลูกแม่
 ปางนี้แต่จะสำราญ ขอถวาย ปิ่นเกล้า พระเจ้าจงเสวย
 สวัสดิ์ ขจิต สรรพ อันตราย ทุกข์กำจาย หายไค้ก พระ
 โรคเบา ปีทา ชนม์พรรษายืนยั้ง สิ่งพิบัติขัดข้อง ขยาพาน
 พ้องเขื่องบาท ราชคัทรุทุกทิศ ยำเยงฤทธิ์แผ่สง สยด ขยา
 หาญคคคิตทอนง จงจิตต์มา สวามิภักดิ์ ฟำนัก นาด นฤบาล
 ครอง พสุธาร อารง สืบ พระวงศ์กษัตริย์ โดย สวัสดิ์ นิรันดร์
 ข้าขอ พร พระองค์ ผู้ทรงเทศา นุภาพ ทราบเหตุทั่วโลกา
 จงกรุณามั่นคาล การซึ่งข้าพรรณา สัมปรารธนาตุพร้อง
 พระโปรดพระช่วย บ้อง ปกไว้ อิบคินทร์ ด้วยเทอญ

* ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น เย่า

โคลง ๒

ยี่น มะลากเหลือที่ อ่าง กัง ทุท สวรรค์ฟ้า คว้าง
เหาะ ชื่นพิมานบน

โคลง ๓

หน้าเบิก กล บัวบาน ทริ ตรอง การ หน้อยแล้ว
บ้าย มุข สู้ ลุก แก้ว กล่าว ถ้อย สักซอน

โคลง ๔

มารทร จะ แจ้ง แจก นิติสาร
ตามคติโบราณ กล่าวไว้
วุฒิ สี่ ประการ ๓๖ ควร ประกอบ ยศ แะ
สำหรับ ขัตติย ราชไท่ เลือกเลียง มนทวี
หนึ่ง มี พงศ์ พันเนื่อง เสนา นาน ฤา
หนึ่ง เจริญชนมา ยุแล้ว
หนึ่ง เรียบ รอบวิทยา ยล ทราบ เสร็จเซย
หนึ่ง ยิ่ง บัญญา แล้ว ฝั่ง พันโลกเขลา

๓๖ นี้ มีใน พระราชกำหนดเก่า กฎ ๕๐ กฎหมายเล่ม ๒ หน้า ๓๘๐ กับ มี
เพิ่มเติมอุดหนุนใน พระราชกำหนดใหม่ กฎ ๓๘ หน้า ๔๘๔ นั้นอีก

ควร เนา ตำแหน่งไ้

ญา บ่ครบ สี่ สรรพ

สอง สาม สิ่ง สำคัญ

ว้าย ว้าง ห่าง วุฒิไ้

เจ้า จุง คำริรู้

พระโปรค ชุบ เลียง ปาน

เพราะเหตุ วุฒิ สถาน

เห็น ตระหนัก จัก ส

จัก เติม จตุร แบบ เบื้อง

พระราชา กำหนด มี

สำหรับ มาตย์ มนตรี

เจน จบ ขนบ ขมาค สร้าง

อย่า แพลง อย่า พลิกเค้า

มี น จิตต์ คิค กัตถัญญ

โต คี ช่วย ช้อน ชู

พระ ประสงค์ สุก ก้าว

เวลา เข้า คำ คึง

ราชกิจ อย่า พา เขียว

ไป รุ่ง รุ่ง สอบ เรือน

ประมาณ มัก พลาด ค้าน

ฐานัน ทร เขย

แต่ไ้

ควร ปลุก เลียง แส

ทำน เว้นไป ณะคง

ประมาณ ตน เทอญ

คิง น

โต ชึ่ง มี แส

หลัก พัน เพื่อ เติม

อธิปัต ๓๖

กล่าว อ้าง

ประพฤติ ตน นา

สิ่ง ล้วน ควร แสวง

คุณ ภา ทร เขย

คอ ท้าว

เชิด เกียรติ ทำน นา

รุ่ง สู้ อาสา

ความเพียร เทอญ พ่อ

อย่า คร้าน

ทราบ ผิด ชอบ นา

เคาะ ค้วย คิก ทะนง

สงคราม มาเหยียบก้าว	แคนไกล ไกลๆ
ทอดชีพอาสาไป	อย่าคร้าม
สงวนราชรักษาไฟ	ที่เกิด คนแซ่
ผิวเหตุเขตกซ์ฉันทซ์ข้าม	ชอยฟ้า รุ่งไป
การในนครเรศรู้	พิจารณา ความฤา
โดยแบบบทยการ	เที่ยงแท้
เห็นห่าง อคติสถาน	ทัศน์เที่ยง ตรงแซ
มละ วิหิงสาแปล้	ปลุกเปลื้องเคียดฉิน
รำพรรณยังไป สัน	สุก ความ
สอนแต่พอจำยาม	แรกนี้
จงหมั่นตริตรวงคาม	คำแม่ สอนนา
ทราบชิตจึงจักชี้	อื่นเอื้อน อรรถ สอน

โคลง ๒

มารครโหวาทแล้ว	จึงประสิทธิ์พรแก้ว
แม่ผู้ทวงใจ	แม่รา
ไปอยู่ในวิเวศน์ไท่	จงระมัดคนไท่
ท่าเท ท้าวเอ็นดู	พ่อเทอญ

โคลง ๔

จงเจริญชนม์ชีพ พัน	ภยา พาชเทอญ
จงยิ่งยศบรรดา	ศักดิ์ไ้
จงลุลาภโกศา	มูลมั่ง มีแฮ
จงสยพระทัยไ้	จิราชเกือกรุณา
ขออะหล่าจอมโลกผู้	ผะคุงสร พสัศวไชย
พึงแผ้วรศมีกัน	กอบกิง
อาบุญหะชันบรร	เทาทโษ ทุกซ์นา
ให้สถาพรยิ่ง	อย่ารู้โรยรา
อาบุญรับถ้อยท่าน	มารดา สอนเฮย
พรแม่อยู่เกศา	ลูกแก้ว
จวนหนักจักอำลา	ไปราช วังแฮ
รีบออกจากบ้านแคล้ว	คลาตเข้าวังสถาน

โคลง ๓

ขมิ้นาพเข้าขจร	ชาวศครทรายแล้*
ต่างล่ำลือเล่าแม่	หมกตัวภวกล
จนหัวเมืองรู้รหัสัย	กูอัครรยไ้หน้อย
ต่างพูดกันค้อยค้อย	บรูโรยรา

* ที่นี้ต้องการไท่ ปรงคิเป็น แซ่

โคลง ๔

เจรจา กัน ทัว ท้อง	จรณี
เห็น อยู่ ผู้ เตียว ตี	ยิ่ง ล้า
สนุก อิก อัครจรรย์มี	หลาย อย่าง
หลาย ทบ หลาย ทอด ซ้ำ	สับได้เป็น คี

ร่าย

พระชัน มี สวามิภักดิ์ จง รักใน เบื้อง บาท กาหลิบ ราช
 นฤปดินทร ตาม ภูมินทร จรตล ทัวทุกหนแห่งใด ขห่าง
 ไกลเฝ้า สนิท ชิดชอบ พระ อธิยา มี ปรึกษา ซาญ ฉลาด
 ข ประมาท สัมพร คำแม่ สอนใส่เกล้า เข้า คำคำหนึ่ง นึก
 ตรึก ประกอบ การ ตาม เนื้อความ แม่ตนสั่ง ทำดัง แม่ตน
 สอน ภูธร ยิ่ง เมตตา เพิ่มยศฐานศักดิ์ ทรัพย์ สรรพ
 อุปโลก บริโลก เสพ นฤโคก สืบมา ส่วนราชา นั้นไสร
 ยามใดให้ข ประพาส พระชัน คลาดข สบาย วาย สนุกทุกเมื่อ
 เพื่อเขา ช่างเจรจา ให้เขาเส สรวล ชวน หฤทัย เบิกบาน
 เมือง นิจกาลไกลเคียง เพียงข้าง องค์ ภูวนาท ปาง พระบาท
 เสกข พัก ยัง ท่าหนักไซบีเก^{๓๗} มเหสี สาย สัมพร ภูธร พา

หะชัน ตาม จรัส ค้วยไท้ ท้าวธวัชได้ พระนาง ทราบเสร็จ
ทาง ซึ่ง ทำ นำหะชัน มา วัง นาง พัง เห็น อัจฉรย์ ธ กิ
สรวล สันต์ และ สังเวช เหตุ กรุณา อาบุญ ชื่อ สัตย์ ทุม่น คง
อนงค์ นาด ปราไส ไต่ถาม ไป นานา อาบุญ ก็ กราบ ทูล
ตาม คำมูล ทุก ประการ บ ทิน นาน กิ สนิท ชิด ชอบ หน้า
นางใน บมี ใคร รัง เกียจ เกลียค หะชัน สัก คน ต่าง คน
มีใจ รัก ต่าง พร้อม พรัก ชวน กัน เล่น ทุก วัน มีได้ ขาด
ทั้ง พระบาท ทรงธรรม เมตตา ครั้น ไม่น้อย ได้ ประทาน
นับ ร้อย ฟูมเฟ้อ รวย หลาย แล นา

โคลง ๒

หาย ทุกข์ โศก หมค ม้วย	มีแต่ ยินดี ค้วย
ท่าน ท้าว ฤๅณา	ยิ่ง แล
เสนาหา ท่านไท้	ยิ่ง กว่า ชีพิตให้
มอค ม้วย แทน องค์	ไถ้ นา
จิตต์ ชื้อ ตรง ต่อ ท้าว	สมเด็จ ปิ่น ภพ ท้าว
ท่าน รู้ เห็นใจ	จริง นา
วัน หึ่งไท้ ประทับ ค้อง	พระราช เทวี พร้อง
เรื่อง ค้วย อาบุญ	

โคลง ๔

ข้าทูลเห็นเนตรเจ้า
มาหิเทียบร ทุกวัน
บ แลอื่นเลย ผัน
ชะรอย จะลอบ รักเว้น

นอชาตอล, อัคร^{๓๘} ผู้
หมกเหมาะ ทั้ง ถลึง เกลา
ข้าใคร่จะให้เขา
สม พักตร์ จัก พอ เลียง

พาที ถูก ค้าง ค้าง
ลืมน หัก นำ พา
เมื่อไปที่เคหา
พี่รับ จะหาให้

จะหาเกลือกไป ค้าง
คึก อยู่เพียง สองเรา
เป็นแต่ จะทลายเคา
ควร สอบ ทั้ง สองให้

หะชั้น
ไปเว้น
พักตร์เพ่ง เคียวนา
บ่าวข้า พึง พอ

โฉมเฉลา
กล่อมเกลี้ยง
เคียง คู่ กันนา
อยู่ด้วย กันที
สัญญา พี่แล
พูดไว้

เขาบอก เราแซ
แต่ ครัง นั้น มา

ใจเขา
ไปได้
หน้าจิตก็ ได้ฤา
สบ หน้าใจ กัน

๓๘ เป็นชื่อ นาง ขำหลวงพระมเหสี จะเรียก แต่อัครก็ได้นอชาตอลก็ได้

จึงฝัน พระพิภพ ฝัน	โอยรู้ ตาม
สอง จะยอม กัน ตาม	คิกนี้
ฤคิเคเคเคเคเคเคเค	โคอยู่ บ้างฤ
ชอบ บ่ชอบใจ ธิ	ออกให้เห็น ความ
ฟัง ตามจิราศ พ้อง	หะชั้น
ห้อม ประณต เกศ ยัน	ภาค พัน
พระคุณ พระ ทรง ธรรม	จักเทียบ ไคฤ
ปราโมทย์ มนต์ ธิ	อก ชำนิคิ
จักมีผู้ ธิให้	ฉินโค พระเฮ
ฤยิ่ง กว่า จอมไผท	ท่านได้
ขอ เท ทอด จิต ใจ	หมคมอบ นางหา
เป็น คู่ ชู ธิได้	สืบ แล้ สกุล วงศ์
นาง คง ยืน ธิได้	โดย ธิ พระเฮ
เพราะ บ่มีราศี	ชู่ช้อง
พระ ปองโปรคเป็น ศรี	ศก สวัสดิ์
ข้า พระ คิค ชอบ ค้อง	ทั้ง เปื่อง บริหาร
ฟัง สาร สังเกต หน้า	นารี
กัม พักตร์ บ พาทิ	ช่อน แยม
ท่า นยล ทราบ ยินคิ	ใน จิต ธิ เขาหา
แดง กำ กำหนด แก้ม	เกิด ข้อช่วย ข่าย

ไป กลาย คำสั่งให้	บังคับ
ให้เร่ง เตรียมม สรรพ	เสด็จ พร้อม
ตามเคย แต่ง สำหรับ	พระราช ทาน แส
ใน ราชนิเวศน์ ห้อม	แห่ ถ้วน ทุก ประการ

ร้าย

ครั้น จวน วาร วิวาศ ชวน กัน มา ตกแต่ง แบ่ง กัน ทำ
 เป็น ค่าย ร้าน ตะเกียง เรียง ราย ผู้ เป็น ลาย ต่าง ต่าง
 โคม สว่าง แฉวนไสว ใบ พก ยา ดอก ผล ผู้ ระคน ไขว่ กัน
 บัน เป็น ช่อง จัหวะ ทัว ระย ราชวัง ตลอด เรือน หลัง เรือน
 หน้า* กุ สร้าง กงาม ยาม คำ จุก อัดนี้ ส่อง แสง สีไฟ ไร้น
 ไซติ ชั่ว งตุ กลาง วัน แต่ บรรดา คน ตริ ซึ่งมี ใน ราชฐาน
 ให้ ประโคม ขาน คะคิง คำ แดง อึง เอิก ก้อง สะ ท้าน สะ เทือน
 ท้อง ธรณี รุม เกรวี่ กโหม ไคร ม ครัน ครัน บัน ลือ คือ เล่น
 การ มหรรค์พ คำรบ ถ้วน ทศวาร ย่าง ชัย ขาน ชัอม ชอ
 บ้าง เกลิน คลอ กัน ไคล เทียว เล่น ใน ราชฐาน ล้วน นง คราญ
 กำ นัล กัน บให้ ชาย ปน ระคน เข้า โกลั เคียง ไคร เม็ด
 เมียง มา สย หอม กระหลบ คัน ธรส กลิ่น ปราง ภู พุ้ง ขจร
 เพียง อมร แมน สวรรค์ ใน นันท โนทยาณ สถาน เทพ

* ที่นี้ ค้อง กร เอก ประกิติ เป็น หน้า

วิชัยนทร์ ยามเทวีนทร์ประพาสน์ ด้วยนางนางสุร กัญญา
 พันพรรณนา ถิ่นถ้วน ทุกสิ่งประเสริฐล้วน เล่ห์ค้ำคาว
 กิ่งสั แลนา

จึง จัก หื้อง สุพรรณ อันจะ ทำวิเวก งาม รจนา ประคัม
 ประคัมชู คิคกรอง มาลัย มัว ห้อย ร้อย คา ซ้าย มาลัย
 แขนง ระเบียบ ครุฑ ม่าน ห้อม ล้อม สี่ คำนวณ วิไล ไชยกลิ่น อาย
 ขวน กระหลบ ขบ ทิ้ง หื้อง หอม ขจร ทำขจร เบญจา
 ล้วน มาลา แพรพรรณ ได้ สุวรรณ จำหลัก มีพระนักอิงอาสน์
 กุญหนึ่ง ราชบัลลังก์ ริมผนัง สอง สำหรับ สำหรับ บ่าว สาว
 นิ่ง แล้ว คึง คึง ผู้มา ช่วย วิเวก ร่าย รอบ เป็นเขตต์ ขอบ
 มณฑล หน กลาง หื้อง คึง เตียง เรียง เคา ชู ป้ายาหม
 เครื่อง สักการ บูชา หมึก ปากกา กระดาษ วางโต๊ะ พาด
 พร้อม สรรพ สำหรับ กิจ ทั้งปวง ดวง อังคัล ระบาย แก้ว
 จุกเพลิง แพร้ว พรายแสง ขาว เขียว แดง ดู อติเรก เหลือง
 ม่วง เมฆ มาก มาย หลาย สี แซม สด สลับ วาม วาย วัย
 สว่างไสว หอม มาลัย ลอย กระหลบ ขบ ทิ้ง หื้อง แห่ง หิน
 กำหนด ใน วัน นั้น จัก ได้ แต่ง งาน กัน นา

โคลง ๔

มีการ กำหนด แก้ว	ราตรี แล้วเชย
วัน สิบ สย วิถี	ฤกษ์ ไต้
วิวาห์ สวัสดิ์	โดยเยี่ยง อย่าง แด
เชิญ ประชุม กันได้	พรั่ง พร้อม เวลา
สุริยา ตก ท่า คล้อย	มัว มน มีคเชย
สาว บ่าว ต่าง แต่ง คน	ต่าง ห้อย
ชำระ สะ สี่ สกนธ์	กาย ผ่อง ผิว แส
หญิง และ ชาย พวง พ้อง	ช่วย แค้น แต่ง กาย
เฉิดฉาย พราย เปริดพรั่ง	พัสดรา ภารณ์ แส
ตาม อย่าง หญิง ชาย นาค	คักก็ ย้อม
เพื่อน สาว แม่ สาว มา	สู่ที่ ประชุม นาค
นั่ง ที่ เก้าอี้ ล้อม	รอบ ด้วย แหก เชิญ
เจ้า บ่าว เกิน จาก ห้อย	แต่เทียบ ราย เชย
นัยยิ สย คู่ เวียน	รอบ ข้าง
มี หมู่ม ไหริ เนียร	นาท เสนาะ เสี่ยง นาค
เกิน สับ สลับ สลัก	ละเลาะ ห้อม แห่ไป

เข้าใน ห้อง แก้ว ก่อง	แกม กาญจน์
นั่ง อาสน์ เบื้อง ฐาน	สถิต ยั้ง
อาบูก อยู่ ขว พาล	พญ อยู่ เฌวียง แอ
พร้อม เพื่อน สาว บ่าว ตัง	โสด เหยย พัง สาร

ร่าย

บานาน จึง อีแมน ผู้แทน ศาสตราจารย์ ขึ้นอ่านสาร
 สัญญา ให้ผู้มาหนึ่งชุม หมูกัน พัง เป็น พะยาน ข้อ คำ
 ขานเชิดชู ว่า อาบูกะซัน อันเป็น ข้าภรร นอชาดอล
 อัครัต ข้า พระ รัตน นารี มีจิตต์ จง สัญญา เพื่อ นรา
 วิเบศร์ ผู้ ปกเกศ ชาว ประชา ทรง กรุณา พระ ราชทาน
 ให้ สยาม สมรไมตรี เป็น สวามี ภริยา เขา ทาสา ทั้ง สอง
 ปอง จิตต์ ยอม ยินดี ตาม ประเพณี ในโลก บอฮา โภค แผลงใจ
 รังเกียจ ไต่ ค่อกัน ขอทำ สัญญาไว้ ฝ่ายชาย ใสร้ จะ ถนอม
 ยอม รับ คาม โทหร่าน ไป คิค อ่าน พรวน แปร แส เชื้อน ล้ม
 ลำเอียง แม้น จัก เคียง คู่ เคล้ำ บเก็น เค้า เหลือ ขนาค ตาม
 ใน ศาสน์ กำหนด รัก เท้า หมก เสมอกัน ฉันท ภรรยา หลวง ส
 ไป กค ชี เป็น ทาส เกิน อำนาจ สามี อยู่ โดย ดี ด้วย กัน
 ทราบ ชีวัน มรณา คำ สัญญา สตรี จัก ไป มี ชู้ ชาย หมาย
 ปิต ปก ลอบ ลัก หนึ่ง จะ จง รัก ภักศตา พัง วาจา สั้ง สอน

ยาม กิณนอนปฏิบัติ เป็น อัคราอาจิณ ตาม ระเบียบโกหรั้น
 ท่านผู้สร้างโลกา เล็ง นัยนาเป็นหลัก ประจักษ์พระ หฤทัย
 ช่วย คຸ້มภัยเพศ พ้อง ออย่าตกต้อง สอกรา หึ่งผู้ มาเป็น
 พะยาน ลง ลักษณะ สาส์นเส้นหมึก จารึกชื่อเป็น พะยาน ไป
 ทราย กาล ชีพ ม้วย โดย สุข สวัสดิ์ที่ ทวย พระเจ้า ปกครอง
 สอง เทอญ

โคลง ๔

เสร็จ สอนอง คำ สักย สั้น สัญญา
 สาว บ่าวลง เลขา ค่าง* ท้าย
 บรรดาที่ได้ มา ลง ชื่อ หมกเขย
 สั้นเสร็จเจ้า สาวฝ่าย ผัก หน้าแต่งกาย

ร่าย

จักบรรยาย ตำรา การวิเวกมงคล หน อาหรับ ระเบียบ
 บุรพ ทัวตระกูลเสนา บรรดาจะแต่งงาน เมื่อเล่นการ
 มหุรศพ ครบ นพวารเสร็จ สรรพ วันที่สิบ ส่งสาว อ่าน
 เรื่องราว สัญญา เชิญเพื่อน มาเป็น พะยาน แล้วมีการ ขับ
 รำ จัยระบำ กลางห้อง เจ้าสาว ต้อง แต่ง สกนธ์ ครบ
 เจ็ดหนเปลี่ยนผลัด จักพัศตราเจ็ดสี ดวง มณี เครื่อง ประทับ

* ที่นี้ต้องการ เอก ประกิติ เป็น ข้าง

เจ็ด สัปดาห์ แปรลก กัน วันเดียว แต่ง เจ็ด คาย อาบน้ำ ผัก
 พักตรา แต่ง คน มา นั่ง ยล กล ชับ รำ บำ เรอ เสนอ คน ตรี
 ประโคม ประโลม สาน แล้ว สรรพ กลับ ไป แต่ง คน ใหม่
 เปลี่ยน เครื่อง ใช้อย่าง เก่า กลับ มา เล่า หลาย คน จน ครบ
 ถ้วน เจ็ด ครา วัน วิสาข มงคล กล วันใด จึง ใต้ สี สิบ วัน นั้น
 ใต้ สุก ทำ ย ปลาย คราว แล นา

โคลง ๔

บ่าว สาว แต่ง เมื่อ	ศักราช
วัน ซึ่ง เคย นมัสการ	ทิว ฟ้า
จึง แต่ง เยี่ยง อย่าง ปาน	เสารั ก่อน
เวียน รำ ตาม สี ผ้า	ตลอด สัน สืบ ทวาร
บรรสาน สี สอด เสือ	วัน เสาร์
พิน ม่วง อ่อน งาม เพรา	เพริศ พริง
อาภรณ์ พิจิตร ไรลา	ฉลิก ฝ พรวณ แะ
นิล มณี รัตน กลัง	กลอก ฟ้า สด้า สดัว
แต่ง ตัว ปัทม ราช นิน	วัน วิ
จรรยา วัธ รัตน ณี	แจ่ม จ้า
แสง จิร รัป พรวณ ณี	แดง เปล่ง
สวม สนอย สนิท ผ้า	แต่ ฟ้า พรวณ แดง

จันทร์แปลง หุ่น ห่มผ้า โขม พัสตร์
 แต่งเครื่อง สี่ ขาว จรัส ผ่องแผ้ว
 มุกดา สกาว รัตน เวียบ วรรกษ
 แปลงเปลี่ยน โอปอล แก้ว กอบ รุ่งเรือง ชู
 ชมพู พวรรณ พัสตร์ ใช้ อังคาร
 มณี จักร รัตน ประพาฬ เผือกคัลลา
 ประทับ สรรพ อลังการ งามแจ้ง
 ผาต พิศ พิจิตร ล้า เล่ห์เพี่ยง อปสร
 พัสตรา ภรณ์ พุช พิน เขียว สรรพ์ สิ่ง แ
 ขจี จรัส รัตน ปลัณณ เลื่อมแพรว
 มรกต สดสี ыр เจอคเพริศ พราย แ
 ขำ ช่อน อภรณ์ แผ้ว เฟ่งเพี่ยง พระวง คาย
 แต่ง กาย พก หัส ปก ล้วน สีเหลือง
 คุ้ง กายจน ประเทือง เทียบแท้
 ไพร ชู รัตน รอง เรือง รังสฤษฏ์
 ผาต ผ่าน สังวาล แม่ กลด กลด กลด กลด
 พวรรณ ราย เพชร รัตน รุ่ง เรือง จรัส จรูญ เขย
 วัน คุกร ประสาธน์ จิต รจิตไว้
 ฟ้า เจริญ พิพิช พัส ครว ส่ง ชัย แ
 งาม เงื่อน ห่อ ษณ ตร ให แก่ คง ตะลึง หลง

บรรจงปลงเปลื้องเครื่อง	คราใด
หญิงแก้ห้อมกันไป	หนึ่งยัง
เหนืออาสน์วรวิไล	เล็งชัย รำเอย
บรรจบครบเจ็ดครึ่ง	จึงแล้วการลง
เจ็ดวงพิณพาทย์ทั้ง	หญิงชาย
วงละเจ็ดคนรำ	รอบล้อม
คนรำละวงหมาย	นับเจ็ดคนหา
เก้ายี่สิบแปดคนพร้อม	ผลัดเข้าวงละครา

โคลง ๒

เวลาเสร็จเลิกแล้ว	ต่างต่างอวยพรแล้ว
รุ่งขึ้น	ตรายนา
อยู่ด้วยกันเรียบร้อย	จงอย่าหมองหมางน้อย
หนึ่งท้าววันตาย	เทอญนา
ต่างผาตผายสู่บ้าน	เป็นพวกเค็นแผ่ผ่าน
ต่างเต้าตามกัน	
ภายหลังพลันหนอยไสร	เฒ่าแก่ส่งสาวให้
สู่ห้องพระชั้น	

ไปเคียงคณ ชื่น ช้อง	ใน จิตต์ คิ ด ฤ ก ด้ ้อง
ค่อ ห้ำ ใจ ภั น	
สำราญ ครัน ไม่ น้อย	คัง หึง มค เกาะ อ้อย
แอบ เน้น ตาม คอม	
หอม ชัน ไต้ ฐั	หอม คัง กลิ่น แก้ม ฐั
ชื่น ห้ำ ใจ จริ ง	
สิ่ง ไคว่ ว่า หุ่ม แล่ว	ไป เปรี ยบ ขั้ว นื่อง แก้ว
หุ่ม เพียง ภั น พล	ที พย์ ษา
รส ไค คล ปาก บ้อ น	ไป เปรี ยบ รส รัก ช่อน *
ขนำ ตไ้ ไป สวรรค์	
หยอก เข้า ภั น ชิก ชั	หัวเราะ ระริก หั *
ไป รู้ แร ง รอย	เล ย ษา

โคลง ๔

โดย กาล กำหนดไ้	สีย วัน
แสน สุก ฤ ฤ ษ ย์	ทั่ว ห้ำ
วิ วา ห กรร ม พล ภั น	สำ เร็จ ลง แอ
เพื่ อ พระ เกษ เจ้า หล้า	หาก ไ้ สม บูร ณ ์

* ที่นี้ต้องการให้ ประกิติเป็น ค่อน และ รี่

เพิ่มพูนผาสักเพียง	ฉั่วเมีย
เข้าคำรำ คลอเคลีย	ชะอ้อน
บานเบิกดู ดวงพระยีย	หิมะหยาด เย็นเซย
แสงเสียดเยียดสีซ้อ	สยน้ำใจ ถวิล
ประทีปทินเทียมเทียบหน้า	อิงอร
สนิทแนบแอบอกนอน	นุ่มเกล้า
หาไหนไป เล่ห์สมร	เสมอชีพ เรียมเลย
หอมบ่วายรสเร้า	รื่นเพียง พวงฝน
นอชาคอดแต่ตั้ง	ปฏิบัติ
ตามพระชนม์มิขัด	เคียดข้อง
สองรักภิรมย์สวัสดิ์	วายุไศภ
เพราะนิสสัยใจต้อง	ค่อน้ำใจกัน
จิตสรวกัยจ้าวแค้น	ของกิน
คารสเสพอาจิณ	คำเข้า
ดูหนึ่งเครื่องนริน	ทรราช เสวยแฮ
ลืมลับบ้นัยเค้า	คิดข้างทุนรอน
ตื่นนอนแต่เข้าไป	กอบการ ไทแฮ
เสพซึ่งสรรพอาหาร	เอกล้ำ
ผลไม้ไปจากพาน	เพียบภาชน้ ไร้หา
หาแต่อย่างทีซ้า	เสร็จพร้อมมรภัย

เสาะหาไป ต้องเลือก ถูกแพง
 เหล้า ม่วง เหลือง ค่อนแดง ภัย ตั้
 ของ กิน ทุก สิ่ง แสง หา แต่ ดีนา
 แพง ถูก ขอบ ยากรู้ เสรี เพียง คน ครีว
 เมา มัว สุก แท้ สันทนา กัณเฑาะ
 แต่ สิ่ง ชึ่ง หรรษา สบ สัณ
 ประทิส คึก คัก รว คำ ชับ ร้อง แช
 ร้อง ร่ำ ล่ำ ราน ลั เล่น ทั้ง คน ตรี
 เครื่อง ตี เครื่อง ตี ด ทั้ง เป่า ชับ
 ทราบ เสรี ถูก ล่ำ รับ เล่น ได้
 มี ศึก ปาก ร้อง คัพท เสนาะ กล่อม กลม แช
 ทุก สิ่ง สอง คน ใจ คล่อง ค่าย ชำ นานู
 ประพฤติ ปาน ดั่ง น้ ้น เนื นาน มา
 ส่วน ะไต่ บ คึก หา เพิ่ม ไว้
 ส่วน เสียบ ข่นา พา ตาม แต่ เสียบ นา
 เงิน ะเหลื่อ อยู่ ได้ เหตุ ค่าย อัน ใจ
 ไป นาน เจ้า หัน ส่ง บานู ชี
 ถ้า อยู่น พรณ มณี ชึ่ง ชื่อ
 เมื่อ คราว แต่ง งาน มี ราย มาก มาย แช
 คุตลอด กอ ก มี อ ค้อ คึก ชื่น ตัน ใจ

ทันใด ผู้ซึ่งให้	ทำครัว
นำ ส้ม รวย ตัว	จ่ายแล้ว
บาญชี คัด พัน พัว	เงิน มาก
คอย บ่ ให้นาน แคล้ว	คลาด เข้า มา เคือน
จัก เบือน จัก บิด ได้	ฉันทิ เล่า นา
คิด บ่ ตก ลง ใจ	วุ่น แท้
พา กัน นัย ทรจ ใน	กำปั้น
เงิน จะ หมก จริง แล	เสร็จ แล้ว เป็น จุณ
เงิน ทน ที่ ทำน ให้	แต่ง งาน
จ่าย หมก พอ เหมาะ การ	ที่ใช้
จำใจ จ่าย เจ็บ ปาน	อก พุ พัง นา
เสพ สืบ ไป จัก ได้	ทรัพย์ ชื้อ แท้ ไหน
เสีย ใจ รู้ สัก สั้น	ทุน ทรัพย์
ทราบ ผิด จะ คิด กลับ	ไปได้
นั่ง ถอน หฤทัย ทับ	ทุกข์ เหวอ
รวบ บ่ ร่วม ปี ไร่	ทรัพย์ สั้น สุก สกน ธิ

จนใจ กอดเข้าเข้า	รำพึง
เพ่งเนตร กันตระลึง	อึก อึ้ง
จะ นิ่ง อยู่ จน ถึง	ตัวออก ทาย ฤา
คิด ไป รุ่ง เลย หมัน*	แม่นแท้ คง มรณ

ร่าย

ถอนใจพลางอาบ คิด ถึง ความหลัง ยัง บลี้ม คำราช
 ปาง พระบาทเมตตา ให้เรา มา อยู่ วัง ทั้ง นี้ เชอ คำรัส
 ตรัส อนุญาต มั่นไว้ ว่าบให้เรา บั้น ว่า คน จน เป็น อัน
 ชาติ เพราะ พระบาท กรุณา เมตตาเรา ยิ่ง นึก บัด นี้
 จักไป กวน เห็น ไป ควร การ ชอบ ธกั ประกอบ ให้ บั้น เป็น
 ชนินต์ อเนก เรา ไหยก เหยก ไปเอง นึก ยำ เบง เกศ ไท่ ก้วย
 ธให้ บมิ นาน เรา ใช้ การ บเป็น ผล จน ทรัพย์ สิ้น เหลือ ตัว
 โดย ธ จะ หัก ก็ อาย แก่ เพื่อน ชาย ทั้ง หมด คิด ถอย ถก
 หฤทัย ครั้น จะ ไป หา แม่ หยิบ ทรัพย์ แต่ ส่วน เรา เอา มา
 ใช้ จำหน่าย ฝ่าย มารดา จัก เห็น ว่า เรา เป็น คน ชั่ว มัว
 มล มาก เมามา ย อยู่ ใกล้ กาย จอม กษัตริย์ ไป ควร ชัก สน
 ทรัพย์ กับ จะ ว่า ไป วาง ความ ชั่ว ทาง เคย ยาก ไร่ ลำบาก
 ยิ่ง ล้า คิด ยิ่ง เจ็บ ใจ ชั่ว เช่น ต้อง คาว รอน ชกนา

* ทัพี่ ผ้อง กส โท ปรกติ เป็น มัน

นอชาคอล อัวักท คิคอิก อักใจ คน ยลที่ได้โดย จะหา
 แก่ องค์นารีรัตน์ คงไป คัด เมตตา แต่ คิค มาไม่ ชอบ
 เมื่อแรก มอช ตัวเรา ให้ แก่เขา แต่งงาน ชก ก็ ประทาน
 เหลือหลาย พอ ผนวช ภายเลียง ชีพ ฝ่ายเรา วิชา สอย
 บคิค ดอช ตรีก ตรอง เรา สมอง คุณ ฆาง ไม่ คุ่ม ปาง ท่านได้
 ครั้ง นี้ไสร้ จะ ขอ คุณิ พอ พึ่ง ควร กวน หฤทัย ไซ่ เหตุ
 ใ้ สัมเพช ตัว ภู กู ชั่ว ชำมิ เข็น การ จัก ทรมาณ กรอบ แห้ง
 กุจ กัง พิรุณ แล้ง ลวก กล้า แดง หย็อง แลหา

โคลง ๔

ทั้ง สอง ตรอง ตรีกเพียง ในใจ
 ใคร บ่ ปากขานไซ่ สักซ้อ
 ขาญ นึ่ง นึกใน ใจ ปรุ โปรง แอ
 ออก ปากไป ยากน้อ แหะ เจ้า จง พัง
 แต่ หลัง เรา เลอะ แล้ว เหลือ หลาย
 นัยแต่ วัน จะ วาย สุข ล้อง
 ใจ เจ้า จัก อูบยาบ เขื่อน บิค โฉน ภา
 จึง จะ พัน ทุกข์ ค้อง ตก ไร่ อัมระ มาณ

การนี้ข้าคิดไว้	ใจใน
ขยากขากอันใด	ง่ายได้
ความเสียប់ต้องไข	คำเล่า ไกรนา
และไป กวน ทานไท้	ชก ทั้ง มหิสี
โดย คีตกอก จะไ้	เงินมา
พอ จ่อม จำยเยียวยา	ยากไว้
แต่จำ จะ ต้อง อา	คัย แก่ กัณ แส
จึง ประกอบ การไ้	เสร็จ สิ้น สม ประสงค์
อย่า พระวงวิตก ด้วย	ความ ผิด เลยเฮย
คง บ่ มี พื คิค	เหมาะะ หมั้น *
ต้อง หัก กิริยา นิค	หน้อย จึง คีนา
พอ ช่วย การ สิ่งนี้	แน่นเข้า ควร กัณ
สำคัญ การ เรืองนี้	เย็นคิ
กาหลิบและเทวี	ร่วม พ้อง
จักเปรมไพบรค ปราณ ปรี	ตามาก
คิคบ่มีขัดข้อง	เท่าเล้นไย ยอง

* ที่นี้ต้องการไท้ ปรกติเป็น มัน

ความ ปอง จะให้เชื่อ	ง่าย คาย
เรา จะ ต้อง คิคิ ตาย	จึงได้
คง ส้มเสี้ยว กัง หมาย	ใจ หมก
กาหลิบ พระ นางไท้	เชื่อ แท้ บคลา
นอชาคอลล สะกั บร้อง	อนิจจัง
จัก เสริจ สอง คน ทั้ง	คิคิ นั้น
ใจ เจ้า จะ คาย หวัง	ตามแต่ เจ้า เทอญ
ข้า บ่ ขยอก เลย หมั้น *	แม่น แล้ว ไป คาย
เสีย คาย ชีวิต ยิง	อยู่ที่ กว่า นา
ยัง บ่ นึก สัก ที	ขยอก ม้วย
เรว นึก จัก ฝน ญชี	จิต บ่ เสีย แส
บ่ ขยอก ไคย เจ้า ด้วย	สุข แท้ แท้ ใจ
คิคิ ไป อย่าง อื่น นั้น	ไป มี แล้ว ฤา
ตามแต่ จะ ยล ตี	ไป พ้อง
ขยอก คาย รุ่ง เบ็น ฝี	เที่ยว เดิก
ข้า ไม่ รับ เกียว ข้อง	คัก ค้ำ ขอ ทัว

* ที่นี้ ต้อง การ ไท่ ปรกติ เปน มัน

นำหัวความคิดขึ้น	นักหญิง
ไหวนิทคิตเร็วจริง	จบแล้ว
หนึ่งก่อนอย่าคั่นถึง	ฟังพูด ก่อนรา
ทำแต่เสียงแจ้วแจ้ว	จิกรู้อินใด
บเข้าใจที่ม้วย	มิหมาย จริงๆ
เราข้ตาย ทำตาย	ตอกเจ้า
อะไรก่อนว่าว	พูดมาก
มาจะบอกข้อเค้า	จึ่งเข้าใจกัน
อ่กระนั้นตอกร้อ *	กลัวไย
ตายเล่นตายเมื่อใด	ก็ได้
เกิมนิคว่าบรรลย์	จริงเล่า
ทำอย่างไรบอกให้	ทราบแล้วจิกตาม

ร้าย

ความสำคัญขึ้นจำ ซึ่งจิกทำเป็นตาย มีแบบตายลึก
ซึ่งไม่มีซึ่งเคื่องระคาย ข้าจะตายก่อนเจ้า จงทราบเค้า
เงื่อนงำ นำผ้าห่อทั้งศพ ครบแล้วจิกลงหีบ ทั้งจะ
รีบไปฝัง ผ้าโพกบังหน้าไว้ ตั้งเท่าได้ไปละเพาะ เหมาะ

* ร้อ คือ หรือ ฤา

ตรงเมือง เมกกระ^{๓๔} คือเมืองพระ มหะหมัด ตาม ลัทธิ ถือกัน
เมื่อ จัศ สรร พร้อม สรรพ กลับไปนั่ง ควรวญคว่ำ ว่าโคกา
งหนัก ประหนึ่ง รัก รัสตา อิกพัศตรา ซึ่ง นุ่ง ฉีก งบ ย่ง
ยับเยิน สยาย.สม.เคิน รำพรรณ ถึง รัก กัน นานา โคกา คุร
พิลาป ทาย ตีอก รำไร ไปยัง ราชเทวี ไชย เคนง ลักขณ
พระนาง จัก ตรีสดาม ทูล แกลงตาม ข้อคดี คงมี ความ สั่ง เวช
เหตุ นาง ภรรยา เจ้า สิ่ง ของ เข้า ควร ประทาน ทรัพย์ สักการ
ส่ง ศพ ครบ ทั้ง คำ ผำ สุพรรณ อัน จะ คลุม สรรวะ จะ ให้
เป็น เกียรติยศ ให้ ปรากฏ สมศักดิ์ หึ่ง คง จัก สงสาร
ประทาน คำ ห่ม นุ่ง ซึ่ง ฉีก ยุ่ง ขเป็น อัน ได้ จัศ สรรหาใหม่
เจ้า งบ ไปไล่ มา เรือน แล้ว ทำ เหมือน ตัง ข้ำ ขเป็น ข้ำ เรา
จะ ไป ยัง ทำน ไท ภาหลิข พริบ ตา เทียว สมหมาย เรา
เชื่อ ภาย เรา ชัด ว่า ปิ่น กษัตริย์ สุริยวงศ์ คง ประทาน
พี่ บ้าง ข คำ กว่า ได้ ข้าง ทำน ไท มหิสี เลย นา

๓๔ เป็น เมือง อยู่ใน อาหรับ ใกล้ ทะเลแดง แลติจูด เหนือ ๒๐ องศา
ตจ ๑๔ องศา ตะวัน ออก อังคฤข

โคลง ๔

ความ คึกคึก มาก ทั้ง	สอง สถาน
ฝ่าย ลากคอง เป็น การ	สนุก ด้วย
กาหลิบ และ หนองราญ	คงไปรค
ความ ชอบ มีไม่ มั่วย	หมก ช้อ กรวดา
เวลานี้ เสรี พร้อม	ควร ลง มือ แส
ข้า ทราบ ทุก สิ่ง ประสงค์	เสร็จ แล้ว
จัก ทำ รุ่ง ที่ ึง	สำเร็จ
แม้ ุคลาภ คาค คึก แคล้ว	จึง แค่น เคือง เมีย
ไป เสย การ คอก ข้า	เคย เป็น
ผู้ จัก การ ศพ เห็น	อยู่ แล้ว
ข ยาก ขาก คับ เซ็ญ	ใจ คอก
ทำ เลิศ อย่า ให้ แคล้ว	เคล่อน พัน เวลา

โคลง ๓

อาบ พัง ชอบใจ	ทอคนใน ห่อ ผ้า
เมีย ช่วย จัก บ ซ้ำ	เรียบ ร้อย คีย ดี
คุตง ฝึ ตาย พลัน	หัน ตื่น ค่อ แทน ตัว
เมือง เมกกะ อคร้าว	วิท ึง เติม มา

ภรรยา จัก สำเร็จ

น้ำเนตร ตก ออกใช้

กร รุม ออก ชก หัว

เสียง สะท้อน สะท้อน

ผ้า รุง รัง ผีก ขาก

เป็น ท่อนเล็ก ท่อน น้อย

เปลือย เกศา ยุ่งเหยิง

ทูป ออก ชก เกศ ร้า

น้ำ อัสสัชล อาย พักตร์

ไซบีเก เป็นเจ้า

พระ นาง พัง ประหลาด

มา สอบ สืบ เหตุได้

ทาส กลับไป กราบ ทูล

คือแม่ อัวกัถ น้อย

เสร็จ แล้ว ทำ สลดได้

ขนาดเพียง ผัว มรณ

ทุ่ม ทอด คัว สะท้อน

พางเหี้ยม เรือน พัง

รื้อ แร่ง กลาด คิค ห้อย

ยับ ทั้ง ภาย

ประปรก เชิง คัง ข้า

แย่ง ยื้อ ผม ดน

สู่ ตำหนัก ห่ม เหน้า

ร่ำ ร้อง เสียง คัง

ตรัสใช้ ทาส ห้างให้

ทราบ สัน คือใคร

มูลเหตุ ซึ่ง โคก สร้อย

ร่ำร้อง เหลือ ประมาณ แลหา

โคลง ๔

นาง พัง สาร สะกึ่ง

อัวกัถ มีเหตุใด

เสด็จ สู่ ทวารใน

ประสพ อัวกัถ สะท้อน

สงสัย

เกิดขึ้น

หวัง ทราบ ชัดหนา

โศกโศ อาครุ

ทวิ คุณ ความโคกขันธ์
พร้อง พรำ น้ำ ตา กระเด็น
ทำให้ พระนาง เอ็น
กอก บาท หยาด ชั่ง น้ำ

นาง ประโลม ปลอบให้
ภัย พิบัติ ไต อัน
จง แดง ลักษณะ พลัน
ไต่ ชัก จะ แก้ว ช้อง

ทล ถวาย ไป ออก สิ้น
หล่อ หลั่ง คัง ชล นัยน์
อนิจจา อนาถ ใจ
ทูล เท้า นั้น ไต่ น้อย

เกิด มา แต่ น้อย ไป
เพราะ พระเดช ภัย ตรีย
ข้า บาท ฟัง เคย ทวี
วิตร รวย ควบ กัน เข้า
จำ จร มา กราบ เบื้อง
ไป นึก ที่ จำ นง
เห็น อยู่ แต่ พระองค์
ข้า พระ เหลือ จะ แผ้ว

พอ เห็น องค์ โย
ร่ำ ร่ำ

ดู ยิ่ง ก้อน นา
เนตร ต้อง เปียก โขม
สร้าง ศัลย์
ตก ต้อง

ภู ทราบ ก้อน นา
ชุ่ม ให้ พลัน หาย
อาลัย อยู่ แอ
หทัย ย้อย

จะ ซาก พระเฮย
หนึ่ง แล้ว โคก
เคย มี ทุกข์ โดย

ปก เกลา
ทุกข์ ใหญ่ พระเฮย
ฆ่า ข้า จำ มรณ

บาท บง ลือ พระ นา
อื่น แล้ว

ปก เกศ
ทุกข์ พัน ตน ตาย

มเหสีสงสัยว่า อาบตาย เพราะโกรธ นาง นอชาดอล ๑๗๕

นาย หะซัน ซึ่งไท้	โปรก ปราน
ข้า พระให้ แต่งงาน	เสร็จแล้ว
รัก กัน มิ ทิน นาน	เป็น อนิจ นัก นา
หลัก หลัก มา พลิต แคล้ว	เคลื่อน พัน กันไป
ทันใด ยิ่ง โศก ซ้ำ	แสน ทวี
ขอ หักถั้ว ชัก ออก ตี	ตื่น ร้อง
ซบ เกศ เกลือก รูลี	ละของ บาท นาง นา
ทั้ง จะ วาย ชีพ พ้อง	เพื่อน ทัว เป็น สอง
พ้ง ส่นอง นึก ขนาด โอ้	อนิจหา
ขอ หะซัน ไบ มา	ทวน ม้วย
ไป นึก จัก มรณา	เร็ว รวด ชะนี เลบ
เร็ว นึก จัก เป็น ทัว	เหตุ ร้าย อัน ไท
ไป เคย เจ็บ ใช้ แต่	คราว เทียว
ไว ว่อง คล่อง ประเปรียว	ไหล หล้า *
แหลม หลัก ฉลาด เฉลียว	ล้วน สุก
แสน สดเสียว ตาย ล้า	เล่ห์ พิ้ง พัง สมร

* ที่นี้ต้องการไท ปรกติ เป็น ล้า

อวรณ์ วิตก หน้า	คาไหล ปรีหา
ครวญครำรำพรณ ไไป	ไไปเว้
พระ สนม หมู่ นางใน	พลอยไค
เพราะ ว่า เคย พุด เหล้น *	อยู่ เทียร ทุก วิท
น่าน ครัน แต้ ร้อง รำ	ไว รัก
ชลเนตร น่าน นอง พักตร์	ชุ่ม หน้า
จึงไซ บิเต ชัก	ถาม ทาส คน แอ
เอ็ง ซาคิ คน ชั่ว ช้ำ	จะ แกล้ง กัณ กระทบ
กู ยัง สนม เท่ห์ แท้	ทาง ความ
เอ็ง จะ แกล้ง คุณ คาม	บีบ คั้น
คัย จิตต์ จึง ไไป ขาม	คิก ชีฟ คน นา
ทำ อย่างไร บ้าง นั้น	บอก ข้า ตาม จริง
สิ่ง ี่ ช้ำ บาท หมัน *	หมาย ถนัค
เคย ผลิตอง บทรช	เห็น ช้ำ
ใจ จิตต์ พระ ทราบ ชัก	ทุก สิ่ง พระ เอย
ง พิเคราะห์ ใจ ช้ำ	บาท ี่ เป็น ไฉน

* ที่ นี้ ต้อง กรท ไปรกติ เป็น เล่น และ มั่น

มเหสี ประทาน เงิน และ สิ่ง ของ แก่ นาง นอชาคอลล ๑๗๗

สิ่งไร พระใช้ สำ	สย สรรพ์ ภัตี
ยัง บ่ เคย บิด ฝัน	กว้าง * ทั้ง
แต่ ผัว ที่ รัก กัน	กล หึ่ง ชีพ นา
ควร จะ ทำ กลอก กลิ้ง	เกลียดได้ ฉันทิ
น้ำใจ ประคิพ ทัฬหะ	ชีพิต ข้า นา
ปฏิบัติ บได้ คิ	ทศ ท้อ
อาบ กลับ มี จิต	สวัน สอข งาม เทอญ
คง สักข สัน ทุก ขั	บุ ขำ กราย ทุล
อัน สุน ชีวิ ต	เวรา เขา แล
สร้าง สย สะ สม มา	เท่า นั้น
กราย ทุล ทอด หน้า ตา	คาย สนิท
ไซย เต เชื้อ หมัน †	หมก สัน สงกา
กลยา เคย เชื้อ ไว้	วางใจ มา แล
นาง รับ ราชการ ไ	เรียบ ร้อย
หา ชอบ กอบ การ ไกล	โง่ เกียจ
จึง บ่ เคลือบ แคลง น้อย	หนึ่ง ด้วย คำ ลวง

* ที่นี้ ต้องการ เอก ประกิติ เป็น ขว้าง

† ที่นี้ ต้องการ ไท ประกิติ เป็น มั่น

ทวง สมนร จึง สั่งเจ้า
ให้เบิก กระษاطرณญาณ
กับ ผ่า ลดา มาลย์
ให้แก่ ชั่วคัต น้อย

อิน สาร รัย สั่งแล้ว
เบิก จาก พระ คลังใน
อวัคคิ รัย ทวยใจ

กราย แพย พระบาทไท้

เทวี คำรัส ซ้ำ

ไย เติค จง เร็ว พลัน

จับ จำย ซึ่ง สุวรรณ

ส่วน หีย จง ปก ผ่า

กระบวน ทำ ศพ นีน

อย่า คำ อย่า สูง คง

ทำ แล้ว รุ่ง อย่า หลง

มา อยู่ ยัง เรือน รัง

พนักงาน

ครบ ร้อย

ทวง มาศ

บัค นี อย่า นาน

สร้างไคล

นับได้

ใส สุทธิ

ท่าน ทวย อินคิ

สั่ง สรรพ

อย่า ซ้ำ

สักการ ศพ เขา แอ

ซึ่ง ให้ เห็น คว

สุณจง

ที่ ตั้ง

ควณญ คร้า ไป นา

จะ เลียง ทั้ง เติม

โคลง ๒

ใจอีก เหม เื่อ แท้

บ่ ไ้ ราน ระคาย

การ สนิท นึก แล้ว

สบายใจไม่น้อย	ออกจาก ที่เฝ้า คล้อย
คลาต พัน พักตร์ มา	
เข็ด น้ำ ตา เขือด แห้ง	ยิ้ม แฉ่ง เติน อึ้ง แฉ้ง
สู้ ห้อย หีบ คน	
ยล อาบุญ อุกู๋	นอน ณ โลง คุณ คู้
หรี หรือ หงัน หงัน	แล นา
ลูก ชื่น พลัน อย่า ช้า	มา สะดัย เรือง ช้า
ซึ่งไ้ไป ทำ	
ลูก สำเร็จ สรรพไ้สร	ไซย เทยไ้รคไ้
ลาภ ลา เหลือหลาย	
เราไป ตาย ออกแล้ว	เพราะพระทูล กระหม่อมแก้ว
ก่อ กู เบิน ตัว	
บอก พลัง หัว ยะแย้ม	หน้า สดใส แสล้ม
เล่ห์ไ้ไป สวรรค	มา นา

โคลง ๔

พระชน สดัย ถ้อย	ภรรยา บอก แช
ลูก รีบเร่ง เร็ว มา	กอด น้อย
เห็น ทรัพย์ ยิง ปรีดา	สม กุ นึก นา
ไม่ มอด เพราะ หมก ท้อง	เที่ยง แท้ เรา สอง

ความปอง ยังไม่ ลั้น
เมียบอก ผัว ข้า คิค
ตาม การ ซึ่ง เป็น กิจ
ดู ผลาตเจ้า ท้วย

ใจ หญิง หยึ่ง ง่าย แท้
นิต หึ่ง มา กุ่ย ป้อ
เตรียมแต่ จะ กค คอ
ใคร นั้น แหะ นำ ให้

อันใน ภาหลิบ นั้น
ว่าจะ มี เคลื่อน คลาย
คิคเอง และ กลับ ผลาย
อย่า พล่า ทำ แะ ให้

อย่า นาน นอน เกิด เจ้า
จง อย่า พุด วุ่น วาย
ข้าเอง จะ ขวน ขวาย
คอย เอะจะ ข้า จะ สู้

สกุ ฤทธิ
ใคร ม้วย
ข้า จัก ทำ นา
จัก ได้ มา ไฉน

เที่ยว หนอ
ข่มได้
ผิว ชี เล่น เขย
นึ่ข้าง เป็น ไว

อย่า หมาย
คลาตไต้
ความ คิค มี ญา
เหิน ข้า ป่วย การ

ทำ คาย
ขอ รู้
ให้ เสรีจ สมนา
อย่าง เจ้า กุ่ กัณ

ร้าย

ในขณะนั้น พระชน ให้ภรรยา ทำ ทาย คลุม ร่างกาย
ทุก ก้อน ปล่อย ลง โลง เสรีจ สรรพ์ สิ้น แท้ สู่ เมกกะ ทูบ อูระ

โคกา แต่งกายอย่างยุ่ง นุ่งห่มไปสมประที โปกเกศ
เอียงขวา เติงหน้าจ้ำเงื่อนเคร้า ไปที่เฝ้าภูบาล ยังโรงธาร
ที่ปรีक्षा ขณะเสนาแน่นั้น ถลันเข้าเคียงทวาร ปานทั้ง
ทุกซ์โคกนัก ชักเช็ดหน้ามาถือ อยู่ในมือเวียนซ้าย รับ
ชลนาไหลหลัง ถังลงบไต้ขาด มือพาคอกชกหัว กงหนึ่ง
กล้วไปพร้อม ทำที่ท่าแทนร้อง ทุกซ์ให้บังคมทูล ทานนา

โคลง ๔

ฮารุน อาล ราช จิตเจ้า	จอม นรา กร เอย
ยล ะชัน พักตรา	โคก สร้อย
เคย เห็นแต่ หารรมา	สกุ สย สมัย แะ
เป็น ประหลาดไม่น้อย	ซึ่ง หน้า มัว มล
บัคคัล ท่าน หยุดยัง	ราชการ
ถาม เหตุ อันใด พาน	พะ พ้อง
จึง ทำ กิริยา ขาน	ทั้ง โศก ฉะนี้ นา
แสดง ธรรมด อย่า ชัด ช้อง	หน้อย ข้ำ ขอ พัง
ะชันยัง ถัม พักตร	โคก คัลย
ทูล แก่ พระ จอม ธรรม	ผ่าน เกล้า
สรรพ เคารวะ สิ้น อื่น อัน	ไต่ไป เสมอ เลย
เป็นที่ รัก สุก เคร้า	โคก เพียง พัง สมร

นอชาตอล ซึ่งไท่	ประทาน ข้าแล
หวัง จักให้ สำราญ	ร่วม ห้อง
บัดนี้ เกิด บัณฑล	เป็น อนิจ จา นา
พูด บ่ ทน หมก ร้อง	ว่า เพียง บรรลัษ
ส่วนไท่ ชีราช ไต้	สะทีย สาร
ทราบ ตระหนัก นึก ประมาณ	แม่น แท้
ชะรอย เมีย จะ วาย ปราณ	ปราศชีพ จิง นา
จึง รียบ มา บอกแม่	อื่น นั้นไป มี
ปราณี ชั่วคัต ผู้	สวามิ ภักดิ์
เพราะ ว่า นุช นาง รัก	จึงให้
เป็น เมีย คู่ คัด จัก	ให้ สู้ช เกษม นา
ไม่ ทราบ ว่า จัก ไร	ชีพ สิ้น เร็ว สูญ
อาทร พุน เทวษ ด้วย	อาบ
มุข มาตย มนตรี คุ	บ่ ไต้
ชลนัยน์ ห่อ ล่าม ไหล พรู	พราบ พรวาง
สม เพช จิตต์ คัด ไต้	นึก หน้า * อนิจ จัง

* ที่นี้ ห้อง ภาวไท่ ประกटเป็น หน้า

กาหลิบ ว่า นาง นอชาคอล ตายเพราะไกรธ อาบ ๑๘๓

ภายหลัง กาหลิบเอื่อน	โอยจู้ถาม
อ้าย ซาคี ข้า เลว ทราม	ชั่วช้า
เอ็ง ทำ กต ชี ตาม	ใจกู ไกนา
เขา จึง น้อย จิตต์กล้า	กลัด กลั้นใจ ตาย
ไปหมาย รัก ร่วม ห้อง	จริง จัง
ลืม คิด ข้อ ความ หลัง	ซึ่ง น้อย
จง จิตต์จักใคร่หวัง	ฝัง ปลุก
จึง สละ รัก ต้อง	ยกให้ อยู่ กิณ
นาริน นัย ร้อย ทัว	ทั้ง วัง ภัทิ
เขอบไปรคใคร กัง	หนึ่ง น
หล่นคุณไป คิค สัก	เวชจิตต์
เจ้า จึง แกลง ฆ่า ฝัว *	บ่นไป พลัน
พระชน นึก กริม ยัม	ในใจ
ภายหลัง ไคกา ลัย	โอด อ่อน
ข้า แต่ พระ จอม ไตร	ภพนาถ พระเฮย
ทูล บ่ ทน เสรี ะ ท้อน	จิตต์เขื่อน ออก คำ

* คือ ผัว หรือ ผีว่า

เพราะ ต้องการ ไท

ทรงธรรม อิบะศร์เฝ้า	ภูษา ยกเขย
พระโปรกเกล้าเมตตา	ชุบเลี้ยง
ข้าบาท ซึ่ง ชื้อหา	บุหะ ชันแฮ
พระเทศ พระคุณเพียง	แผ่นฟ้า ดินแดน
ยังไปแทนทดได้	คอบสนอง ห้างเลบ
ฤาจะ กลับ ลืมผอง	ฉับได้
ราตรี ทิวา ตรอง	ครี ยิ่ง ครีเขย
จิตระลึก พระคุณไท้	ทุกครั้ง หายใจ
หนึ่งใช้ อัครักผู้	ภรรยา ข้าหา
ประกอบ ด้วย ปรีชา	คล้อง คล้อย
เป็นที่รัก ร่วมหา	รณร่วม ชีพเผย
โย จะ คิด ฆ่า สร้อย	สวาทให้ สุนัขนม
กรรม คดเป็น กงหิ	ทำไฉน
ข้าบาทเป็น จนใจ	เจ็บช้า
ขอพระ จุง ครีไคร	ตราถ้อง แท้เทอญ
ยังแต่ดู ข้า ปล้า	ทุกซ์แท้เถียวกาย

ร่าย

ทรงฟัง คลายเคลือบแคลง เห็นเนตรแดง ถึงชล อดเชื้อ
 กลหะชัน ห้างทรงธรรมเคย สะกัย หะชันกับ ภรรยา แต่

วิวาทกันแล้ว บคลากแคล้วไปจาก ต่างรักมาก มวลสนิท
 บมีผิพ้องใจ ชักเคืองใจ ปรากฏ อภิเชื้อหมกทุกประการ
 จึงบรรหาร ครอบคัก ให้คลังจัดจ่าย ทอง ปอง ครบร้อย เช่นกัน
 ผ้าเครื่องวลยทอง มาศ สำหรับลาคคลุมศพ จัดมาครบให้
 อาบู่ได้พระราชทาน แล้วอพจมานสั่งพลัน ผ้าสุพรรณ นั้นให้
 ได้คลุมศพ ภรรยา ยิ่งภาณูณา จงจ่าย ฝ่ายการฝัง ทั้งปวง
 สรวง ลักการ ตามกิจ จงเร่งคิดจัดผจง คงยศ ตั้งนางใน
 ตามใจ ซึ่งรักกัน จงสร้าง ศัลย์โคกเศร้า ทำเร่งทำเทอญ
 เจ้า รุ่งให้เต็มใจ เจ้าเทอญ

โคลง ๔

หมายไคไป พลาศพลึง	เสียดิ
จึงพระชนเปรมปริศ	ไม่น้อย
ถวาย กร อ่อน อัญชลี	แทบขาด
ลา หลิก ลีลา คล้อย	สู่เหี้ยม เรือนทน
จรกลโดย กว่น ชื่น	เคหา
ยอ หัตถ์เปิด ทวาร	ย่างเข้า
เมียม นอน อยู่ นาน ระอา	ใจเหี้ยม นึกนา
พอ ทรชนัก ฝักเท้า	เหยียบฉ่าง ฟัน สะเทือน

คอย เตือน จัก เห็น ข้า	นาน นึก
เสร์จ ฤ ยัง ขยาก ประจักษ์	จิตต์แท้
วิ่งไป รับ ผัว รัก	ร้องไต่ ถามเขย
ชนะ เสมอ ฤ แพ้	บอก รู้ เร็ว พลัน
หะชั้น สิ่ง ทรมณ์ ใต้	ภรรยา
คึก ตระหลก เจริญ	หยอกเย้า
เมีย ยัง อยู่ กับ ตา	คน ประจักษ์
แต่ ว่า ทราบ สุก เค้า	ขนาด เคี้ยว ไค เป้น
เห็น ฉลาด ฤ ไม่ เจ้า	จง วิจารณ์
ยัง บ่ เคย สัก วาร	ว่า ต้อง
เห็น จริง ทุก สิ่ง ปาน	ตั้ง ผูก ผน แส
ในโลก มี แค่ นื่อง	กับ ข้า สอง คน

โคลง ๒

ยก ยอ คน ป่อง บ้อ	ซิก ซิก หริก หริก หรือ
หยอกเย้า กับ พलग	
ทาง กร กอด นิม นื่อง	เจ้า รุ่ง อย่า เพ้อ พร้อง
แพร่ ให้ ไต่ กิ่ง	
พุ่งไป อีก หน้อย ไร่	กาหลิบ และ นาง ไร่
จัก แยัง คำ กัน	

ต่าง องค์ คันทันเคือคคือ คง จะ สืบ สัก มีอ
หนึ่งให้แน่นอน

คง ภูธร สุนท แท้ ชิก มเหสี แต้
ไปรท ล้า สรวตเส

โคลง ๓

บางที เกษะ บุญ มา อุดหนุน ส่งให้
ลาก จะมีอีกใส่ ส่วน ข้าง รวงวัด
เพราะ ทรงธรรม มหิสี ทรง ปราณี อยู่ ด้วย
ทั้ง ที่ เรา ทำ ม้วย ท่านได้ สุนท สนาน นึก แล

ร่าย

ปริกษาการเสร็จพลัน ชวนกันนั่งนัยคอบ ชะรอยใครจะมา
สอย กิจจาแม่หมื่น * ชะณะนั้น นฤบาล การ สำคัญสั่งเสร็จ
อใครเสด็จโดย พลัน จะ ครรไล ข้าว ทัก ยัง คำหนักไซบีเค
มเหสี สาย สมาร เพื่อ บังอร ทราบ เหตุ จะ ทุก เทวย วิตถ
เรา ร้อนอก รำคาญ จึง บรรหารให้ยัง การ อัน ชั่ง * ค้าง เกิน
พรั่ง นี เทอญ จึง ประกอบ กาล ชอบ ท่าน ควร กลับ เสนี รับ
บัญชา บังคมลา ครรไล ส่วน จอมไท จิตี เสด็จ จรลี
จาก อาสน์ เมศรา มาตย์โดยเสด็จ เสร็จ สู่ ห้อง ฝ้ายใน

* ที่นี้ต้อง การไท ประกติ เป็น มัน และ คง

อจึ่งไซ้สิงหนาท ประภาษ ชวนเมศเรอ พระนางเธอ จะโคก
 ด้วยวิโยคจำจาก ข้ารักพรากตายไป ใจกูใคร่เยื่อมเยื่อน
 โคก คัลย์เจียนค่อยคลาย ภิปรายแล้วลิลา เมศเรอ มา
 เขื่องหลัง บัดคลยังเรื่อนนาง เยื่อมไทยทาง ทวาร ห้อง
 เห็นพระน้อง สติทอาสน์ ไสยาสน์แสนโคกกา ชลนาของ
 เนตร ซ้ำ เห็นมเหสีซ้ำ โคกเศร้าทัยทวี ชื่นนา

โคลง ๔

ภูมิ ค่อย ย่างเยื่อง

เขื่อง แอบ องค์ อรทัย

เขื่อน อรรถ ตรัส ปราไธ

พี่ ทุกข์ หฤทัยใช้

จง วิจารณ์ ถิ่น ดับ

ไป เพราะ ต้อง กับ หู

ให้ กลับ เสบย ชู

จัก ระวัง ทุกข์ แม่

ร่าง ภาย พระเจ้าไปรค

ประสิทธิ์ ควง วิญญาณ

ยามใด พระปรารธนา

จำ จาก พราก กัน ม้วย

ควรไล

แกลไถล

โดย อ่อน หวาน นา

ควม ด้วย นงคราญ

คำ ดู เตือน นา

แต่ แก่

เมื่อ คิด เห็น แอ

โคกเศร้า พลัน หาย

เป็น มา

อยู่ ด้วย

ให้ กลับ

สู่ พ้า เมือง ขน

กัณวลวิตกด้วย	นอชา คอลแฮ
เป็นที่ สบ หฤทยา	แม่ นั้
เพราะที่ทุก อย่างหา	เปรียบยาก นั้
ยามเมื่ออยู่เลี้ยง ครั้น	มอดแล้ว กำสรวล
พอควรเขา ซึ่งไ้	สวามิ ภักดิ์
ปรากฏเห็นความรัก	แห่งเจ้า
โคกไปใช้เขา จัก	คืนชีพ เป็นนา
อย่าแม่อย่า ยิงเศร้า	สร้างเทอญ* กวง สมร
ยังอร รัก ชีฟไว้	จักที กว่า นา
ชีฟ นุช กุช หึงชี	วิตข้า
เจ้า ทุกชี ยิง ทัย ทวี	ทุกชี พี
ชนม์ชีฟ จัก ยืน ข้า	เหตุนี้ของ นางเดียว
ฟังเสียว ทราบ ซึ่ง สุก	อารมณ์
น้อมเกศ กราบบังคม	ขอบเกล้า
คำ ปลอบ พระอุคม	กุทิพย์ ธาร นา
มาไสรค สรงใจเศร้า	สร้าง สิ้น ถวิล หวัง

* คือ เทอญ เพราะ ต้องการไท

แต่ยัง พัง แผลงเค้า	เหลือ คะเน
ไย พระ ตรัส ปรวนเปร	กั๊ง นีน
พระแกล้ง กล่าวกำเส	ใสเกลื่อน กล้วยา
ฎาว่า เป็นคำ หมั้น*	แม่นแล้ว ฉันท
คือใคร ทายแน่ม	ยัง คงน
อวัท ขำ ยัง ยล	อยู่แท้
โรคภัย บ่ มี ทล	ใจแก่ เขาหา
ผิว ทอกลั่น ซีฟ แล	ล่องไต้ กั๊ง วัน
ทรง ธรรม พัง ถ้อย ทาน	แย้ม สรวล อยู่หา
กวัท หัดถ์ เมศ เรอ ชวน	ช่วย พร้อง
สุ พัง ซึ่ง สำนวน	นาง กษัตริย์ กล่าวเฮย
ทราบ กิจ ผิดๆ ต้อง	ถ้องแท้ เป็นไฉน
นิสสัยหญิง ทานว่าไว้	คำ มี อยู่หอ
พัง บ่ มั่น วาที	มักพลั้ง
ผิดชอบไป ควร ตรี	ชาไทย เขาแ
ต้อง บท จำก ยิ่ง	ยกให้ไป ประมาณ

* ที่นี้ ต้อง การไท ปรกติ เป็น มั่น

การให้เจ้ารู้ซึ้ง	เสร็จสรรพ
พลและปืนกับกรรณ	เช่นข้า
จริงเท็จจะควรป็น	เป็นฝ่ายไหนเลย
ถูกจักชี้แจงถ้า	ต้องให้เธอฟัง
จงยังความโศกเศร้า	แสนคล้าย สื่อมเทอด
ตัวอะบุนหะซัน	บ่ม้วย
เขาสุขสบายวัน	นี้อยู่ที่นา
โศกก็โศกแต่ด้วย	ข่าวเจ้าตายจริง
พระยานอิงเป็นหลักหมัน*	ลัทยา บลเอย
ตัวหะซันยังมา	เมื่อ
พูดพลางรำไคร	ครวญครำ
บอกว่าเมียตาย	ล่วงแล้วจักฝัง
พี่ยังใช้ผ้าปัก	พันสรรพ
สิ้นหนึ่งคลุมศพมัน	ซึ่งม้วย
กับทองลีมร้อยบวร	บ่ครบถ้วนแ
นายเมศเรอรู้ด้วย	หมกสนสมกัน

* ที่นี้ต้องการไต่ ปะรอกติเป็นมัน

จอมขวัญ พง์ ถ้อย พระ	ภูษี
สเเอง อรรถ พระ สวามี	คอบ แค้น
ไฉน พระ จึง พาที	เทียมเล่น ละนี้ นา
ยามเมื่อ ทุกข์ ร้อน แม้น	สุขแล้ว ตาม พระทัย
อันใจ ข้ำ รุ่ม ร้อน	โคก คัลย์
เพราะ อะบ ะษัณ	คอกไต้
อวัคคิ ชั่ง เปน ภรร	ยา อยู่ ที่นา
ชอย แต่ พระ จักให้	ช่วย ข้ำ จึง ควร
กาหลิบ สรวล คอบเจ้า	อย่า สง สัยเลย
ไป หยอก คอกโฉม บง	อย่าง นั้น
เมียบ มัน มอค มัน คง	เป็น แน่
ผิว อยู่ ย่ง ยืน หมัน *	แม่น แล้ว อย่า แคลง
พ้ง แสคง แห้ง เหยย ย้า	ยืน คำ อยู่ ฤา
น้อย จิตค ักคิไคว่ กำ	สรคให้
ข้ำ แต่ พระ ทรง ธรรม	สะกัย ก่อน พระเฮย
ขอ กราบ ทูล ท่านให้	อีก ครั้งไป คลาย

* ที่นี้ ต้องการไท ปรกติ เป็น มัน

ผู้ตายเป็นแม่ใน
อวัคคผู้เมียมี
มาบอกทุกสิ่งอัน
ฟังจะจากเรือนฝ่าย

พระยานยืนพวกนี้
ทั้งหมคมัวมูลกัน
ไปเชื่อสอยถามพลัน
จริงบ่จริงจักได้

หนึ่งกาญจนครบร้อย
คลุมศพผ้าทองควร
คอยองค์อภิศวร
จักเยี่ยมพระบาทไท้

ฟังความกาหลิบช้า
ขึ้นพูดก็อึงกัน
เมียคอกไซ้พระชัน
พูดนักมักหมั่นไ้

เป็นความจริงต้องแท้
ข้าบ่เสกสรรเฉลย
เมียอยู่บ่ตายเลย
คือพระชันแหละนี่

พระชัน
แหละหม้าย
จึงทราบความนา
เมื่อจะไปนาน

กำนัล
รำไ้
ทราบเสร็จ
ต้องแท้ทุกสถาน

จำนวน
คำไ้
เสด็จฝ่ายในนา
ข่าวถ้อยทูลถาม
สรวลสันต์สนั่นแฮ
อยู่ไ้

กายแม่นางเฮย
ค่อลือลวงลาม

พระเฮย
หลอกลือ
เป็นแม่แล้วนา
แน่แล้วเป็นผี

ร่าย

เป็นชักฉีลวกลาม พลามโพลงพลุ่งรุ่งโรจน์ นัยนา
 โชติแกงฉลาก พระบาทชัคเคืองหนัก เคลื่อนองค์พักเหนือาสน์
 ห่างจากนาฏมเหสี มีบัณฑูรให้หา เมศเรอมาสั่งชัก
 เื้องจงรักรีบไป กูคือใครตายแน่ แต่ส่วนความรู้ตระหนัก
 ประจักษ์ว่าเมียตาย พุกวุ่นวายเปล่าเปล่า เถียงกันเล่า
 ป่วยการ วานเื้องไปเร็วมา เมศเรอลาครรรไล เร็วรีบ
 ไปบ่ช้า เกรงท่านจะคอยถ้า เห็นหื่นฤาสม ควรเลย

โคลง ๒

ส่วนบรมนาถไท่ กับมเหสีได้

ชุ่นช้องเคืองกัน

กาหลิขันธ์พัทตร์พร้อง คอยสละบัพเทอญน้อง
 แน่ข้างผู้ใด

นางคอบไปบ่ช้า ข้าเชื้อหิยน์เนตรข้า

แม่นแท้ผัวตาย

กาหลิขหมายมันแท้ ข้าว่าเมียมันแท้

บ่ได้แคลงกลาง

โคลง ๔

ครู่ปาง จะได้ทราบ	เสร็จ สรรพ์
มาเถิดมา พระนันท	จะได้
อันใด เมื่อแพ้ กัน	เป็นแน่
ว่า จึ่ง คง คำไว้	ก่อน หน้า เขา มา
พระอา พระ ทราบ สิ้น	สิ่งใด มี แอ
จัก พระนันท กันไฉน	ก็ได้
ข้าเห็น พระชัน ปรารถ	ยล ยัง ยืน นาน
ตามแต่ พระไทยไท้	ค่อย หนึ่ง ค่อย ทำ ตาม
เห็น ความ เป็นแม่นแล้ว	ตามใจ เทอญ นา
ข้า ก็ มั่น หฤทัย	แน่แท้
แม่นเป็น พระชันไป	คง ว่า
ยอม ยก อุทยานแล้ว	แลกให้ สิ้น พระนันท
ผิวผ้น เป็นข่าเจ้า	จะ เอา
ห้อง กอบ จิตร กรรมเจลา	ฉลุ ขึ้น
เป็น สิ้น พระนันทเรา	คง คู่ ควร นาน
เป็น ตก ลง กัน หมัน *	แม่นแล้ว อย่า มลาย

† ที่นี้ ต้อง การ เอก ปรกติ เป็น ข้อย

* ,, ,, ไท ,, ,, มั่น

ทั้งหลาย ทุก สิ่ง ล้วน สรรพมี ไก่เฮย
 ไปยิ่ง อย่าง งาม ดี เทียบไท้
 ขอบว้าย ทุก สิ่ง ศิริ สมรส
 แม้ ว่า พ่าย พระหนิไ้ วิว สิ้น สุก สกนจ์

ร้าย

ปิ่น ภูกกลธิบิถี กับ เทวีไซบีเค ต่าง ด่ายเท ทอศทรพิย์
 ฝ้าย เบ็น สิ้น พระหนิ ครัสต์ เบียง กัน ขมิหยุด จม เสรัง สุก สกนญา
 ฝ้าย อายุ พระชนิ กับ ภรรยา อยู่ ห้อง ตั้ง พักตร์ จ้อง ตายล
 ตาม ช่อ บนม ลีกัน หมัน * จิตต์ ว่า จัก มา คุ ภา ยาย ล ตระหนัก
 พลุสย พักตร์ เมศเรอ เร็วรีบ เผยผาต แล่น ขวนเมียบ แพ่น
 ฝ้ายไป ตู้ ห้อง ใน เตือนเมียบ จงอย่า เสียเวลา ฝ้าย ภรรยา
 ลงนอน กลาง ห้อง ตอนหัว หัน ทำ ตุ กัน เบียง ก่อน หยิบ
 เอา ท่อน พัสตรา ซึ่ง ภาหลิข ประทาน คุ ลุม มีค ปาน ตั้ง ศพ
 ครอบ สำ เร็จ ขมิ นาม เผยผาย ทวารว่างไว้ พระชนิ ได้ รับ แสร้ง โศกา
 ถือ พัสตรา ชับ พักตร์ ครว้า ครวญ รักร ภรรยา ริม สรีรา เสรัง แล้ว
 พอ เมศเรอ แคล้ว คุ ลาค เข้า มา พลัน

โคลง ๓

ตั้ง คา กรรณ สังเกต หา เหตุ อัน ท่าน ไข้
 ริง บ่ ริง จะ ให้ แหม่ แท้ แก่ ตา

* หินี้ ต้องการให้ ปรกติ เป็น มัน

เหลือบ ทัคณา ขด ผี	ผ้าคลุม ดีเรียบ ร้อย
จะ เสรี สัน ความ ถ้อย	ที่ ถุ่ม เบียง กัน
ดีใจ ครัน สม หมายถึง	ข กลับ กลาย เปลี่ยนได้
สม ทั้ง คำ ทำนไ้	ดี ถ้วน ทุก ประการ
จัก คั้น สดงาน หมิ่น นึก	ตุ รุ่ง ประจักษ์ อีก น้อย
จึง ค่อย กลับ คั้น คล้อย	สู่ ทั่ว ทูล ความ ทำน ภา

โคลง ๔

บุรยาตร ตาม ระวัง เข้า	ประค
จึง หารัน เหลือบ คุ	สข หน้า
พลัน มา ยก มีอ ชู	ค่านัย
บุ จรก หักดา ถ้า*	อ่อน น้อม ยินดี
ไคก็ พลง กล่าว ถ้อย	หัก ทาย
ข้า คิด ชอบ คุณ นาย	ยิ่ง ล้า
มา เข้มม ฎริยา วาย	วาง ชีพ
เคิม ถือปลัดมก ช้า	บัค นี ทวี คุณ
พ้งพณ เมศร ต้อง	หญทัย นึก ภา
จึง ค่อย ย่อง เบื้องไป	เปค ผ้า
ยล พักตร จัก เข็น ไคร	นอน แท้
พอ พบ ประสพ หน้า	ผิ แท้ นาง เมีย

* ที่นี้ ต้อง การ ไท ปกรติ เป็น ทา

ปิดเสียบพิศ ข้า	เห็น นาน
เห็นแต่ผาค สันนิษฐาน	เที่ยงแท้
ออกปากว่า สงสาร	ชั่วคึด พี่เอ๋ย
อายุสั้นนักแล	ล่วง สเร็ว พลัน

ร่าย

แล้วฉันพักตร์มาหา เรียบอายุหะชั้น เล่าเหตุอันวุ่นวาย
 เถียง เรือง คายบ ตก ยก มา กล่าว ทั้งมวญ ปิ่น บคิศวร
 กษัตริย์ กับ พระ รัตน นารี ถ้อยที่ต่างเถียงกัน พระ
 นางฉันเห็นแฉก แปลกไปว่าเจ้ามรณ ส่วน อคิศร กาหลิบ
 ยกหยิบเหตุเล่าแถลง ชี้แจงเหตุ นานา ว่า ขอชาตอลตาย
 ทางโรม ฉายไปเชื่อ เพื่อเข้าใจผิดผิด ถึงเถียง กันขบ ขบ
 อ จึง ปรารภให้เรา มาเอาข่าวให้แน่ แต่เรา มาฝึกใน
 แม่น กลับไปกราบ ทูล ตาม มุล ซึ่ง ตน เห็น คง กลับ เป็น
 ประจบ ทบเข้า ทาง ทรง ธรรม อัน ฌึง นี้ ยากนัก จักได้
 เชื่ออันใด มักเห็นไปผิดผิด ไปคั่นคิดผิดชอบ เรา จะ
 ประจบ งบก็ อัน ซาก ผี งบรอ พอเราไปทูลแถลง ไประแวง
 เชื่อ ชัก จึง ค่อย วัตร วัตร ไป ฝั่ง เมื่อใดก็ได้ ตัวเรา ใส่ว จะมา
 ส่ง สรีรา ถักถว จะ ช่วย ขาน คำ สวด จัก หมู่ หมวก แห่ศพ

อาบ กับภรรยา คอย ระวัง ว่า จะมีใคร มา สอบ สวน อีก ๑๘๘

ให้ครบถ้วน ทุก ประการ บให้นานเห็นช้า สู้ จึ่ง หยุด อยู่ ถ้า
ค่อย* เค้า คืบ หลัง ก่อน นา

โคลง ๒

พระชน พัง สัก ชัน วัช ยบุล เหมาะ หมัน†
หมค สัน ทุก ประการ ครัน สัก สาร เสริจ แล้ว จึ่ง เมศ เรอ แคล้ว
คลาก เค้า คืบ มา อาบ ทุ แต่ ไกล จม ทราย ไกล จึ่ง ไถ่
กลับ เข้า ใน เรือน เตือน เมีย ตื่น เติก เจ้า ตาย นัก จัก เลย เข้า
หีบ แล้ว ลง ดิน จริง นา

โคลง ๔

เมีย ยิน คำ ขอก แล้ว ลูก มา เรือนา
ต่าง ชื่น ชม ปรียา พศ จ้อ
เรา ทำ ที่ คำรา เล็น อย่าง ใหม่ แอ
เห็น จะ ไม่ สิ้น ข้อ คิคไว้ พง ติ

† ที่นี้ ต้องการ ไท ปรกติ เป็น ทำ และ มั่น

* ,, ,, เอก ,, ,, ข้อย

เทวีจัก ชัก ชิ่ง	เคื่อง คำ
อันเมศเรอ นำ	บอกแจ้ง
เพราะเห็น กับ เหนทร ลำ	คัญม้น อยู่หา
จริง จะ กลับ เป็น แกล้ง	ปกปั เสียบ คห
คอย ยล คุก ก่อนเจ้า	อย่าเผลล ใจเลย
สักครู่ พอมศเรอ	กลับแล้ว
นาง ท้าว จักแคลงเขอ	คง สอบ ส่วนหา
แม้ว่า ผู้ใด แห้ว*	จัก แก้ง พลัน

ร้าย

เกรจากันไป พลง นิ่งแลทางทั้งสอง มอช้องฝา
 ขมิวาย จึงฝ่ายนายเมศเรอ คิคคำเธอสั่งใช้ เค้นยได้
 วิวร พอมมาถึง ทวาเรศ เหลือบเนตรดูภูบาล ทำอาการแหม้ม
 ยม ป้มจะออกไปได้ คำยับไ้ลอบเกล้า บอกเงื่อนเค้าข้าง
 ติ ภาหลิขมีบัญชา กรรโชกมาขัดคด อ้ายทาสคนชั่วซ้ำ
 มิ่งมีหน้าหัวเราะ จะเยาะเย้ยผู้ใด การฤาเณจึงหัว หัว
 ฤาใช้ให้ไป ว่ากระไรไม่ว่า ฝ่ายออกมาให้กระจำง สว่าง
 ว่าใครมอดไสร้ ผัวฤเมียบอกให้ แหน้หน้าใจกู หน้อยวรา

* ใช้นี้ต้องการโท ปรกติเป็น แว่ว

โคลง ๔

อาบุญ อยู่ ห้าง	เห็น สบาย พระเอย
อวัคคอก นาง ตาย	แน่แท้
ทุกข์ ไคก หะชั้น คลาย	กว่าเมื่อ ก่อนแฮ
ศพ อยู่ ที่ ห้าง แล	ยได้ไป ผั่ง
พัง ทูล บ.สรี สัน	เรื่องราว
กาหลิบ ล้ารวล ฉาว	ฉ่า ก้อง
ไซคเหมาะ สบ เคราะห์คราว	คียิ่ง คีนา
สม ซึ่ง สัญญา พร้อง	พรำไว้เค็ม ประทุ
เมื่อ ก ฎ กับ เจ้า	ไซบี เตะเอย
พระนิน แดก สวณ มาลี	กับ ห้าง
เคียว นี ข้าว มา ตี	เป็น สิทธิ เราแฮ
บ้ำเหิง จักให้ ต้อง	จิตต์เจ้า ตั้ง ประสงค์
ควร คง ความ ชอบได้	นำ ความ ที่แฮ
มา บอกเมื่อ คราว ยาม	อยาก รู้
เล่า จง ตลอด ตาม	เห็นแก่ มา นา
จง แจ่ม กระจำง ผู้	ไหร่นัวย มา เสนอ

เมศเรอทุลเหตุนี้
กาหลิบ พัง ตำราญ
กูชอบทุกกิจ ปาน
จงกระหิ้งเทอญ นื่อง

สงสัย อยู่อีกข้าง
อวัคต ยืน จนมาน
หะชั้น วอค วาย ปราณ
ข้าอ พระนิน กัน ด้วย

พัง คำ จะ เชื้อ น้อย
นอบ เกศ ทุล กษัตริย์
พระ หมายถึง ว่า วาที
ข้าไม่เชื่อ เท่า เผ้า

ลิ้ม ภาย พุด แต่ เพื่อ
เถียง เนตร เถียง กรรณ ไคร
ไช้ เผลอ สติ โฉน
เห็น อยู่ กับ ตา ใ้

ไช้ ไคร อวัคต แล้
บอก ว่า ผัว มรณา
ถาม ไถ่ ไถ่ เถียง สา
หลัก หลัก ชัก โสศ แม่

ทุก ประการ
รำ พร้อง
เชิง ประกอบ นึก แส
คัง นีเยย โฉน

ประการ ไท ฤา
ฤ ม้วย
ฤา อยู่ ที ฤา
จัก แพ้ ฤา ยัง

ฤา มี
ร่วม เกล้า
ทาส กล่าว จิง ฤา
พุด พร้อง ละเมอ ละมาย

พวย ไป
เชื้อ ไต้
จัก เลอะ ลิ้ม ฤา
ยัก เชื้อ อย่าง ไร

มา หา
แน่ แท้
รพัต รพุด กั้น แส
ว่า ม้วย มา โฉน

ขอทีย ชีวราชเจ้า	สะทึบ อรรถ ก่อหรว
ขอ ถวาย ความ สัตย์	ก่อไต้
แม่น ข้า พุค แพลง ผลัก	คำเปลี่ยน แปลง ฤา
ขอ พระเป็นใหญ่ไต่	ทราบ ค้วย เป็น พะยาน
อย่า นาน ตาย จาก ท้าว	ทั้ง สอง องค์ นา
ข้า บาท รัก เหลือ ปอง	เลิกแล้ว
พระ ครอบ พระ ปก ครอง	ข้า บาท
เป็น สุข ทุก วัน แล้ว	ผ่อง เฟียง เกื้อหนุน เพ็ญ
ข้า เห็น เป็น แน่น	นอชา คอล เขย
ม้วย มอก ทอด สรีรา	ห่อไว้
ยัง อยู่ แต่ น่าย อา	บพระ ชัน แอ
ข้า บ่ แก่ ลัง ไล่ ไคล	ทั้ง น้ ความ จริง
สูง สิง กำ เริบ อ้าย	คอแหล เอกเขย
อ้าย ทาส ชาติ ผัน แผล	โลก ขว้า
เคื่อง ชัก ครัส กรว แหว	หวาด หวั่น
กู จะ ยืน มั่ง ช้า	สอบ ให้ เห็น โกง

โคลง ๒

เวียกโมง ยาม ฝ้าย ฝ้า
ใคร อยู่ น้ เร่ง เต้า
สู่ ข้า เร็ว พลัน

ฟัง สำคัญ โกรธ กริ้ว

เร็ว รีบ มา เป็น ร้ว

เกือบ ร้อยรวม คน

บอก บัดคณ ขย่ำ ช้ำ

เอา แต่ที่ จึง ช้ำ

ขอ เจ้า เห็น ไฉน

คือ ใคร มา สู ช้ำ

ก่อน เสด็จ เจ้า หล้า

กล่าว ด้อย แต่ จริง

เทอญ นา

โคลง ๔

ฝูง หญิง ฟัง ตรัส ด้อย

คำ ถาม

ต่าง ต่าง กราย ทูล ความ

ต่อ ต้อง

อวัคค อมนุษย์ ทราม

สวาท สู ท่าน นา

คน ขึ้น บั๊ว พ้อง

เนตร ช้ำ ลัก คน

โคลง ๒

บัดคณ ตรัส เรียก ให้

ชาว พระคลัง มา ไกล

ท่าน แล้ว จึง ถาม

จง บอก ความ ถ่อง แท้

กู สั่ง อันใด แล

หยิบให้ นนชชา

ทอด นา

โคลง ๔

บัญชาให้ หยิบ ก้อน	กาญจนา
ตรวจ สรรพ นัยไทรตรา	ครบ ร้อย
กับ ผ้า คอกกลตา	ควม มาศ
เขา รับ กลับคืน คล้อย	กลาค ห้อง เรือนเขา

โคลง ๒

หงเยาว์ พัง ะ ชั้	ถามเมศเรอ นั้น
ชาติ อ้ายจัญไร	
จักว่า โฉน ทั้ง นี้	เชิง ถิ่น ภู ชั้
เสวัง สัน ทุก คำ	

โคลง ๔

อัน ลำโพง หั้น	มิ่ง หมาย ติฎา
กุ่ม เชื้อ ข ระคาย	เท่า ก้อย
ชาว คลัง และ ทั้งหลาย	เขา มาก นึก หา
มิ่ง จะ มา พุด จ้อย	เชื้อ เจ้า ฉันทิ

ร่าย

เป็น จนใจ จำ ออก ไป นิ่ง กไป ควร ครั้น จะ สวมคำ ตอบ
เหมือน ยิง กอบโต โส ไต่ ขึ้น ทุก ครั้ง คราว ยาว ไป ไป ชอบ ที่
ข้า จึง มี เถียง เจ้า เสีย เงื่อน เค้า แขน ขบอบ บชอบ แก่ คน ภู

ภูมิยังคงนึก การทรง คึกคัก ซึ่งใช้ ภูก็ได้ ประกอบ ทุก
ระบอบทุกสิ่งเอง เขอกลับแคลงเคลือบเห็น เห็นว่าเราลบลอก
บอกความจริง บเชื่อ เพื่อเป็นวาสนาเรา เหนียงไปซ้ำซ้ำ ถ้า
เธอหายกลุ้มจิตต์ คง จะคิดเห็น ตาม ความถูกต้อง คำตรง
เขาจำนง นึกชอบ นึ่งไปตอบว่าหา ถ่มหน้า คา สลก กำหนด
แน่ สำคัญ ว่า หะชั้นไปตาย อวักขวาชีวิต เป็นแน่จิตต์
ไปแคลง แต่จักแสดงไปได้ จ้างบอก ปากไว้ เหตุด้วย
กัญญู อยู่มา

โคลง ๔

ภูธร พังแต่คั่น
สองฝ่ายต่าง บรรยาย
ยัง ยืน อยู่ บคลาย
เห็นเมศเรอ กล่าว ต้อง
แม่ น ย่า อย่าง นีน แม่
ไซบีเค นงลักษณะ
ท่านหัว อยู่ คัก คัก
ให้ พักตร์ ฝัน พักตร์ พลัว

จน ปลาย
เรื่อง พร้อง
บเคลือบ แคลง ปลาย
ถูกแท้ ทุก คำ
นอน นึก
กลีบ ารัว
ชั้น จัก จิง นา
บอกใช้ เมศเรอ

มเหสีใช้พระนมไป ดูว่าใคร ตาย แน่

๒๐๗

แน่เธอ ขอ พุด บ้าง	สัก คำ หนึ่ง นา
สังเกตุ แน่น ย่ำ	มาก แล้ว
การ ที่ ช กล่าว ส่า	เหินยก แน่ ไฉน นา
ไป พบ พระยาน แล้ว	ผ่อง ให้ เห็น ควร
สำนวน เมศร์ หมัน*	คง นึก
เขา ย่อม ยิน ยล ประจักษ์	เนตร ค้วย
วาที่ แน่ แหล่ง หลัก	ปลาย และ ตัน นา
ยีน ว่า เมีย คอก ม้วย	ใช่ เจ้า อาญ
ฟัง ดู คำ เจ้า กล่าว	ยีน ยืน
ง่อน แน่น ไข่ สำคัญ	เชื่อ ได้
ยัง ชื่น จะ คือ ตัน	ไป ฝ่าย เทียว นา
ส่ง แท้ เสียง ใจ ใจ	จึก สู้ ความ ตรง
ทรง ธรรม ธีราช เจ้า	จง โปรด ชำ รา
พุด ทั้ง ยก หยิบ โทษ	ท่าน ใต้
จง คอก พิโรธ	ข้า ก่อน พระ เลย
ข้า มั่น หมาย จิต ใจ ไว้	ว่า แก่ ลัง ทำ กัน

* ที่นี้ ต้องการ ไท ปรกติ เป็น มั่น

ทรงธรรม์สร้างสั่งให้	เมศเรอ
นำข้าวไป จริ่งเสนอ	ณะให้
ใช้ทำแต่อำเภอ	ใจกล่าว เองนา
เพราะจะให้ข้าได้	เกือกร้อบ ธิประมาณ
ภูบาลจงไปรคเกล้า	คามใจ ข้ารา
ให้แต่งคนข้าไป	อีกมือ
จริงเท็จ จักเป็นไฉน	จัก ประจักษ์ จริ่งนา
แม้หมันไปทันคือ	คอกข้า คงคาม

ร่าย

ครั้นฟังความพระบาท ตรัสอนุญาตโดยใจ ตามแต่
 ในหฤททยา นางให้หาพระนม ผู้สนิทสนมเนียนาน แต่เดิม
 ภาลยังเยาว์ พมพ่างเลาแลสกาบ ชนคัวขาวฟันหัก
 จักขุคมีแรง เติบเห็นแข็งปรีเประ่า เท้ากับสาวสะคราญ
 นางบรรหารตระบัด แม่จงรักรีบวิ่ง ไปปล้นปล้นไปกู
 เรือนอายุพระชน ภาจะผินผูกให้ขัด เรือนอ้วนนั้นเอง
 แต่เพรงเป็นเรือนผัว คัวคายตกนอชา พิจารณาจงดัก
 ความซึ่งขัดขวางกัน กับทรงธรรม์บัดนี้ จักให้เห็นผิดชอบ
 ที่จักชอบคุณนัก สิ่งของรักจะให้ บัดนี้คิดราคา รีบ

กลับ มาเร็ว พลัน อย่าให้ทันหึง ถ้า * ไปเร่งไปอย่าช้า
รีบร้อนเร็วพลัน เทอญนา

โคลง ๔

สั่ง สรรพ์ทุกสิ่งแล้ว	พระนม
น้อมเกล้า กราบบังคม	เคียงมไห้ว
เปรมปรีดิ์ไปเร่ง อารมณ์	ลาจาก ท่านนา
เดินทวนโดยท่านใช้	จักเข้าฤๅควร

ร่าย

สวนอายุ ษะชัน ผันพักตร์มองช่องฝา เห็นหญิงชรา
จวบถล ยลพักตร์แม่พระนม สัมผัสจิตต์คิดไว้ ษะรอย
ขอให้มาดู กูตายแน่ฤๅไหน เขาเข้าใจเป็นซัด เร่งรักเรียก
ภรรยา รีบเร็วมาทันที ทำงตีกัดเคื้อ ช้อยจะเมื่อ
นอนตาย สู้วุ่นวาย กุ่ก่อน สั่งเสร็จซ่อนเอนกาย เมีย
ซักชายผ้าทอง ของมเหสีประทาน คลุมกายปานควาก่อน
ผ่อนผ้าโพกปกหน้า ทำขี้ไต้เห็นซ้ำ เสร็จแล้วคืบคืบ แลนา

โคลง ๒

หึงโคกึละห้อย	บ่นเร่งบ่นค้อยค้อย
กล่าวน้ำตาของ	

* ที่นี้ต้องการโท ประกटิเป็น ทว่า

สอง กร ช้อน ออก ข้ำ	เจ็บ คั่ง ฝัก ขว้า
คิต คั่ง กลางใจ	
ไป ทนไร ท่อน ม้วย	จง ฆ่า เข้าไป ท้วย
จักได้พบ กัน	อีก แล
หนีไป สวรรค์แต่ผู้	เที่ยว บ่ บอกให้รู้
หลีก เร้น คนหนี	ข้า นา
อินดีใด ท่อน ผ้าย	ทั้ง อยู่ ผู้เดียว หมาย
มีก กลุ้ม กลัดแก	
แปร บเห็น พักตร์เจ้า	จัก อยู่ จักยิ่งเศร้า
โคก ต้อง ตาย ก็	กว่า แล

โคลง ๔

โคก กำสรคให้	โหยหา
ยินเยือก เย็น วิญญาณ	ยิ่ง ล้า
ใคร พัง บ่ สงกา	กล กระเหินค ^{นี้} นเอย
พลอยโคก สงสาร ข้ำ	สะท้อน ออก กรม
พระ สนม สะทีย ว่า	หวน สมร
นั่ง แหนบ นอชาตอล	ปลอย เปลื้อง
อ้าแม่ ข่า ขาวณ	ทรวงโคก ^{นี้} นเอย
ในโลก ม้วยเป็น เบื้อง	นำ * แล้ว ธรรมเนียม

* ที่นี้ต้อง การเอก ประกิติเป็น หน้า

นาง อ้วนัค แสร้งทำร้องไห้พรรณนาไป ต่างๆ

๒๑๑

เหลือเกรี้ยวกรมอกแท้ แม่คุณ ลูกเขย
ตกต่ำแล้วสลุต ชั่วช้า
คุง ก่อเดิงกฤษณ์ กลางอก
เพราะพรากจากผัวข้า คุงเกล้าชาครอน
บึงอร อัครเรศเจ้า เจิมเคียร เราแธ
ปองจะให้สลิตเสถียร คำเข้า
ฤา กลายกลีบมาเปียฟ ชีวาต มาหา
จำพรากจากบาทเจ้า เพราะไร้ผัวขวัญ
หะชั้นเสมอชีพโอ อมิจา
โคชิตเคื่องหญุกยา จิ้งม้วย
อุตสำหระวังสา รพัตรไป ประมาทเลย
ชอบสิ่งโคไทยก้วย บ่ได้ขัดใจ
เข็นไฉน จิ้งทวนทั้ง นื่องไป พ่ออา
โกรธบ่บอกเหตุไฉน ทราบบ้าง
ถึงโกรธเท่าโคโค ควรค่า ว่าแธ
ฤารวกเร็วทั้งร้าง เวทให้ครวญหา
เวรา มาบับคิน ก่อเขิญ
หน้าเนตรตกอกเข็น เปือกใช้
บมีที่ผ่อนเข็น สุขต่อ ไปเลย
พลางสระอิกสระอื่นให้ เกลือกกลึงกลางเรือน

พระหมเบือน หน้าเข้ค
 สั้วเวช จิตต์อนิจจา
 แม่ คิคชัคเคื่อง ส่า
 ช่าง เทจ มารยา ถ้อย

หน้า คราม ภายนอก หน้า
 โทหก พก ลม ทำ
 คิต มา น้า แค้นคำ
 โทยะ จะ หักหัก ล้า

คือใคร ทำเหตุให้
 เคื่อง ชัค กับ หนองราญ
 โทช ฤทธิ ต่อ แผล ปาน
 ซอบ แด่ ตัก หัวเส้น

ไปยิน จักเล่าให้
 มัน แคะ กราย ทูลถึง
 ว่า นาย พระชัณยัง
 เจ้า และ วาย ชีพ ชี

บุยง สั้ว ส่อให้
 กับ พระนาง ทะเลาะ กัน
 คือ อ้าย เมศเรอ มัน
 จึง แม่ จำ มา ห้อง

น้ำ ตา
 ลูก ห้อย
 หัสยิ่ง นึก แอ
 กลับ กลับ กลาย ความ

ใจ ทำ คัวยนา
 วุ่นว้า
 มัน กล่าว
 ลตได้ ฉันทิ

นฤบาล
 เข่นเข่น
 ลน จะกวต สอง แอ
 เสียให้กา กิน

จง พัง
 กระหี
 อยู่ คอก
 ชัค อ้าง ออก ตรง

ทรง ธรรม
 กีก ก้อง
 โทหก
 สืบให้ ชัค เจน

กรรมเวรใด จึงได้	เป็นปาน หนี รา
เขา พุกไปมี สาร	สกล แท้
จำ ทุกข์ ยิ่ง ประมาณ	มีแต่ ไสกหา
เพราะ คิด ถึง ผัว แม่	มอดได้ตาม ตาย

โคลง ๒

พลางทอดกายเกลือกกลิ้ง	ผัว ลูก มละ ทัง
ลูกไว้เฮกา	
ใคร จักหา รอดได้	ให้ ลูก คัก หัวให้
บได้เสียตาย	เลย หา
บเหือก หาย ละห้อย	พราง ว่า น้ำ เนตร ย้อย
หยาดเปื้อน แก้ม คาง	คร่ำ หา
นาง แม่ใจ ระริ่ม	มือ สิ้นเสียง เต็ม เต็ม
หวาดว่าใจ ตม	
สงสาร ทน บ่ได้	น้ำ เนตร อาบ หน้าให้
บ่นเพื่อ พิมพ์	
กรรมเอ๋ย กรรม ลูก แก้ว	ผัว จึง จำ คลาแคล้ว
แต่เจ้า ยัง สว	
คราวเคราะห์ คราวไทยแล้ว	จึง ระวัง ทุกข์ แล้ว
ผ่อนให้เขา ขาง	

พลาบปลอบพลาบย่องเยื้อง ไปที่พระชั้นเปลื้อง
ปก หน้า เป็ดตู

โคลง ๔

เห็น อยู่ หลับ เนตร ป่ม	มรณา
ซัอน ออกไ้อ์นิจา	มอศ ม้วย
กลัษ คลุม ซึ่ง พัสตรา	ปีด เกศ
ผืน พักตร์ มา พุด ด้วย	ลูก น้อย นอช
แม่ ลาไป ก่อกนแล้ว	ลูก เขย
บ ยาก กลัษ หลัง เลย	ละ เจ้า
แม่น มา แต่ เยือน เฉย	กิ ใจไป มี ญา
แม่ จะ อยู่ เพื่อน เฝ้า	ศ พ ด้วย บไป
จนใจ ด้วยท่านไ้	ตน มา
อยู่ เนิน เกิน เวลา	ไปไ้
จัก เร็ว รีบ นำ อา	การ กราย ทูล เช
เปลื้อง ปลดค มลทินไ้	ห่าง พัน พระนาง
ล้าร คำไจรป่า อ้าย	ทรยศ
มัน สุก สามารถ สบถ	ค่อไ้
จัก จำ แหก คำ คค	จง กระจำง
ทูล พระนาง เหวไ้	เสร็จ สิ้น กังขา

พระนม เล่าความ ซึ่ง เมศเรอไป ทูลให้นาง อวดค์ พัง ๒๑๕

ร้าย

กล่าววาจาเสร็จแล้ว นาง คลาคล่ำครวญใจ ออกไป
แล้วหิ้ว ทวาร รีบ สู่สถาน นาง พระยา ส่วน หอชาเสร็จ ธุระ
เห็นว่า จะไปถนัด จึงได้หิ้ว ทวารไว้ ที่ใจใต้การที่ หยุต
โคกเยี่ยมแฉ่ง ผ้าขาวแบ่ง ชายชับ จับเล็กผ้าคลุมผิว
มือผูกตัวขึ้น พลัน ขอนกันไผ่หนึ่ง เคียง หน้าท่าง คอยยล
ผู้คนอื่น จะ มา เพื่อตรวจตรา อีกครั้ง จะได้ตั้ง แก้วไข
ไต้ทันทิดมัวช้า แต่มุ่ง มองคอย ถ้า * ไปเว้นวางใจ เลยนา

โคลง ๓

ในขณะ นั้น พระนม	เร่ง ขึ้น ชมใช้ใน้อย
เพราะว่าสมดัง ถ้อย	ที่เจ้าตนเถียง
เพียง ชรา เคย ย่อง	เกินคล่อง กว่าเก่าแม่
ดูจะ ยัง สาวแล	บอกเค้า ความที่
อีก หมายถึง รวงวัล	อยากได้ ครั้น รีบเท้า
ครู่หนึ่ง จึงย่างเข้า	สู่ห้อง นงคราญ
เกอบ วายปราณ หอบ รวน	จวนกำลัง หมดัส
ยืม กระหม่อม ท้อง ล้น	ยื่น อ้า ปากหาย ใจนา

* ที่นี้ต้องการให้ ประกटเป็น ทว่า

โคลง ๒

คล้ายเหยี่ยว ทูลเล่า แจ้ง สั้น ทุก สิ่ง พราย แฉ่ง*
 ละเอียด ถ้วน ทุก ประการ

ส่วนเขาวมาลย์ สะคืบแล้ว ที่ พระทัย ผ่อง แล้ว
 เล่ห์เพี่ยง สงคราม ชะนะ แล

โคลง ๔

ฟัง ความ จบ เรือง แล้ว สั้น พลัน
 ทูลแต่ให้ ทรง ธรรม์ ชัด ค้าง
 พระ องค์ ลี สำคัญ เรา จิต เสีย แล
 ริด ค่อย คลาย คลัง ค้าง แก่น ค่อย ไป
 หึง ไข ความ บอก อ้าย กาส คำ
 ซึ่ง ยิง ยวค อย่าง ระวัง ปลอก ปล้น
 ช่าง พิศ ช่าง ทูล นำ เหตุ ยัง ยิน หา
 ให้ ทราบ ว่า ทราบ สั้น สบ ต้อง กว่า มั่น

ร่าย

น้อยใจ ครัน เมศเรอ พระนาง เชอ กรักราก ทวาด
 กระทบ มิ สุข ความ สัตย์ ทุก ข้อ คำ มิ ไ้ จำ เงื่อน ปรก
 คิคค ต่อ นาง พระยา ถึง ฤ มา กลับ กลาย เป็น มุ่งหมาย

* ที่นี้ ต้อง การ ไท ปรกติ เป็น แพร้ง

สู้รบ ทำว่าครบทุกสิ่ง ยังมีความโง่โง่ ชักยื่นคำ
พระนม กลับทักถามทอดเท ชูตเสเพลโกหก ยกหยิบ
เหตุหันเหียน เจียนจะเอาชีวิต คิดหาชอบแต่ตน ความ
ผิดปดณผู้อื่น อีเฒ่าคัมคายท่า กูอยากฆ่าอยากแกง ให้เต็ม
แรงวังแก คอแหลแปร สกสค ออกใจไว้เพราะกลัว ถ้าฟังตัว
ชักชวน กูจะตอบให้ยับ เจียนบับคะคะแหมน พอตกแทนแก่มีน
หนึ่ง กักฟัน กรอกรอด ทอดตาคุยมืวาง พอพระนางสั่งสาว
ให้แดง การให้ฟัง สมนับทั้งจิตต์เห็ก ออกก็กักคัม ปาก
อยากจะเถียง กลางคัม แคบทันเล่าเสร็จ เพราะจะเผด็จ
ง่ายตาย ไม่เหมือนนาง พระยา เกรงอาชญา จ้างต
อีนียศเสมอกัน จะเถียงมันไต่ถนัด จับให้ชกโกหก
ยกหยิบให้เห็นจริง หายสูงสิ่งกำเรียบ ทำตนเคิบขยุบยอบ
คิดครองตอบเต็มแรง พอเสร็จแสงคง จบเค้า ยกหักคัมชัย
ออกเจ้า ช่างรู้ผ่นผ่น ทีแธ

โคลง ๔

ฟันหักหัวหงอกเพียง	คอกเลา
หาสัตย์สักคำเอา	ไปไ้
เห็นอยู่กับตาเรา	อวัคค ตายแธ
ศพทอดล้มกอดไ้	หว่างคองเราเห็น

ไป เย็น ยืน คอย ร้อน เต็ม แรง
 มึง แหละ โทหก แผลง พลิก ขว้า
 กลางโลกไป คิด แสยง ใจ ค่อ พระ แว
 ยัง จะ ทุ่ม เดียง ช้า จีบ ใช้ ยถ ภู
 ไป คุ มา บัด นี้ แก่ ตา
 เมื่อ ற் ชัน ฌรณา แน่ แล้ว
 นาง เมีย แม่ นอชา ตอล อย่ ที่ แอ
 มึง จะ กลับ จริง แล้ว ฌอง ให้ เป็น โงง
 อย่า โผง เรา ใ ช้ ผู้ หา ความ ผิด นา
 แก แหละ คิด พยายาม ฆ่า ขี้
 เสียด ค่อ ส่อ เติม ตาม แต่ โปรค ปราน แช
 เห็น แต่ บำ เหนิง ฌล้า ฐี พ ผู้ ฌน ตาย
 หยาย คาย คำ ถ้อย ฌล้า เคื่อง ห
 ค่อ พัก ทร สอ งปีน ภู ฌเรค ใ ให้
 ภู พุด เพราะ ภู คุ มา เมื่อ ฌ แอ
 ฌก หยิบ ความ ฐัว ให้ แปก ฌอ ฌ ภู ไย
 อร ฑัย วัณ ฌง ใ ให้ พิจา ฌ
 ภู กิ ฑูล แต่ ฌาร ฌัต ฌ ฌัน
 โดย เหตุ ที่ เป็น ปาน คา พบ เห็น แช
 ภู ไม่ ฌล้า ฌลอก ฌลัน ปก ฌัน มึง เป็น

เราเห็นเสรีจ สันหมก	แล้วยาย
นั่งเถิก ขย่ำ วุ่นวาย	พูดเพ้อ
แกหลงเลอะ งม งาย	เพราะแก่ นึก แอ
พูด ออก ปล้ำม เพ้อเจ้อ	จะบ้า จริง จัง

โคลง ๒

ฟัง คำ ผันผิตแท้	นาง พิโรธ นึก แล
เล่ห์เพี่ยงไฟ ภัตย์	
ส่วน ทรงธรรม สักกับถ้อย	เห็น ประหลาด ไม่น้อย
นึก หน้า * สงสัย	จริง นา

โคลง ๔

ภูในย กล่าว ถ้อย ต่อ	มเหสี
พิพิเคราะห์ คุ คติ	แปลกแท้
ทีหนึ่ง พิ ปดที	หลัง นุช ปดนา
ข้า เมศเรอ ปดแล	ตลอดทั้ง พระนม
บรรทม ทั้ง สี่ สัน	ด้วย กัน
สี่ ปดสี่ คน ชัน	กาย นึก
อย่าเลย จะฉาย ผัน	ทั้ง สี่ แดนา
สี่ สอทั้ง สี่ ช	ปด นั้น คือใคร

* ที่นี้ต้องการไท ประกติเป็น น้า

ไหนคง ประจักษ์ด้วย	นัยนา เราเคย
จึง จะ หมกักงา	ชาตไค้
ตรัส พลาบ ย่างเยื้อง คดา	จาก อาสน์
สาว สุรางค์ตามไท้	ทำนล้ำ แผลหลาย

ร่าย

อำมวตย์หายเมศเรอ นำเสด็จเฮตลีลาศ ยাত্রไปเปิด
ทวารรา อ่อนเภาบังคมทูล ว่า นเรนทร์สุริย์เจ้าหล้า ข้า
คิดยิ่งยินดี พระองค์มีบุญญา กอบปรีชาเชียวแท้ คำริ
แก่การ กติ ซึ่งมีตรีร้ายกาจ คำข้าบาททูลฉลอง กง
สยคตของ พระเนตร จักทราบายเหตุแท้เที่ยง เบี่ยงทุกซำข้าเภา
บาง ซึ่งพระนางธกรวกราค ท้วยอำนาจ อกุตส ทลันคาล
ธใช้ พระหมให้ไป สอย ส่วนแกกรอยเต็มชรา มีวาจา
เลือนไหล จำอันโคบไต้ ไผล์* เอาหน้าเป็นหลัง จะเชื่อฟัง
บหมัน* ครั้นเสด็จท้วยพระองค์ ทรงเห็น ครบทุก อย่าง
จะกระจำงเจนจัก ทราบายจริง ชัดถ่องแท้ ว่าแก่หลงเลอะ
แล พุกถ้วนเหลวไหล สิ้นแล

โคลง ๒

พระหมไต้ สะกิบ ถ้อย	คิดชักใจไม่น้อย
หนึ่งไว้ไป คง	อยู่เลย

* ที่นี้ต้องการไท้ ประกิติเป็น ไผล์ และ มัน

กาหลิบ กับ มเหสี เห็น อาบู่และ นางอวดค์ ตาย ทั้ง คู่ ๒๒๑

มิ่ง แหละ หลง เลอะ บ้า พก มาก ปาก กล้า จ้า
จักได้คู่ที บั๊กนี้

ร้าย

จรวัดโดย ลำดับ ทรง ห้อย หีบ อาบู่ เขามองดู ขมิวนาย
เห็น ข ผัน ผายเสด็จ มา ทั้ง ซายา มเหสี ผูก สตรี มากหลาย
นาย ยุกุน น้า เค็น คำเนิน มา สม คិត เขาก็ สักกิต ภรรยา คือ
ราชา จะ เข้า เยี่ยม เรือนเหย้าเราแล้ว ควร ผ่องแผ้ว ปรีดา
เป็น วาสนา ยิ่ง นึก ส่วน เมีย รัก ครั้น พัง ทอดตา ยัง ช้อง มอ
โถมา สยของ สยบเกล้า คือว่า พระเป็นเจ้า แม่แท้เสด็จมา,
นี่นา

โคลง ๔

อนิจจาไป รอค แท้	สอง ชี วิต เอย
จัก คិត ฉันทิตี	กั๊ง หู้
จน จิตต์ คิณ ขมี	ทาง ออก แล้ว แะ
ผิด เพราะ เจ้า หาก ชี	ช้อง ให้ทำเอง
อย่า เกรง เลย ขได้	เป็นใจ ทอด นา
บอกแต่ แรก ลืมไป	หมดแล้ว
สอง เรา รียบ มาใส่	ยาสน์ คุง ตาย แะ
กั๊ง เมื่อ ก่อน นอน แล้ว*	ลัก น้อย เสรี การ

* ที่นี้ ต้องการ ไท ประกटि เป็น แช่ว

วานไว ขยำ เนิน ช้ำ	นาน นึก
เกสือก ว่า พระทรง คักก็	เสด็จ พ้อง
ต่อไป พี่เอง จัก	คิค อ่าน
คง บ พาไทย ค้อง	ตกเจ้า ขยำ ภาลัว

ร่าย

สองเตรียมตัว ขมิ ข้ำ ชักผืนผ้า ทวง สุวรรณ ซึ่งทรง
 ธรรม์มีหิสี ปราณี จัก ประทาน ถือ ลนลาน มา นอน ตอน
 กลาง เรือนคน ละ ช้าง ชักผ้า กว้าง คลุม ภาย ทุๆ ตาย ยัง แต่
 ศพ หนึ่ง สงบ ขมิ คึง ตั้ง ตาย จึ่ง ไข้ แกล้ง ใคร บ ทราบ
 เล่ห์ แสร้ง สะกึ่ง ตกใจ ยิ่ง นา

โคลง ๔

ภูโนย เสด็จ ด้วย	สาว สนม
งาม เงื่อน เตือน ตา ชม	ใช้น้อย
บุรยาตร บาท นุกรม	ล้า คับ มา นว
ถึง คฤศ เมศ เรอ คล้อย	แข่ง เข้า เปศ ทวาว
นฤบาล เบื้อง ย่าง เข้า	ในเค หา เฮย
แล้ว จึ่ง โชบิ เต	คิค ค้อย
เมศ เรอ พระนม คณะ	การ ชอบ ควร นา
ชีก สนมใหญ่ น้อย	คิค เต้า ตาม วัล

กาหลิบ คิค อยาก รู้ว่าใคร ตาย ก่อน

๒๒๓

อัศวรย์ใจ ยิ่ง พ้น	คณนา
ไย จึง เป็น สอง รา	ร่วม ม้วย
เย็น นิ่งไม่ ตึง กา	ยา หยุค ฉงน แอ
ไต่ ค้าง นี หนอ ค้วย	เหตุ อ้า อัน ไค
ใคร ใคร ไป ทราบ เค้า	คิด ไฉน
ต่าง ต่าง จน จิตต์ ใจ	ทั่ว ผู้
จึง ไชย เตะ ไช	คำ กราย พูล แอ
เป็น อย่างไร ไป รู้	คง นี อนิจจา
มรณา ทั้ง คู่ แล้ว	เหลือ สง สार แอ
เหตุ นี เพราะ พระองค์	หาก แก่ ลัง
บ่าว ข้า จึง ปลด ปล่อย	ชนม์ ชีพ
เพราะ พระ จะ ทำ แสร์	ใส่ ให้ ส้ม ค้า
ภา รอย ถ้า สรรค เค้า	หมอง นึก
ร้อง ร่ำ ถึง ผัว รัก	ทราบ ม้วย
อนิจจา นำ ออก หัก	อึด ถึก ภู เอย
ผัว มอศ มา ตาย ค้วย	ตั้ง ได้ นึก กัน

ทรงธรรม์ตรัส คอย ถ้อย เทว

คิด มาก จนเกินคิ

ทุก ร้าย

นาง เมีย แหละ มารศรี

ตาย ก่อน

ผัว รัก จักเป็น หม้าย

จึง ม้วย ตน ตาม

จบ ความเป็นเสร็จ สิ้น

สัญญา

ซึ่ง พระนิรัน กัน มา

ก่อน นิรัน

คำหนัก นุชเลขา

เป็น ชาติ พี่ แะ

ต้อง มอบ พี่ หมก หมัน*

แม่น แล้ว อย่า แคลง

ขอ แสวง ความ คิด บ้าง

สัก วาร

เห็นว่า ราช อุทยาน

ทำนไ้

เป็น สิทธิ เสร็จ ตาม การ

พระนิรัน ค่อ กัน แะ

เพราะ เหตุ ข้ำใช้ไ้

แม่เจ้า* มา กุ

อาบ ตาย เสร็จ แล้ว

เห็น นอน อยู่ เเซ

ยัง น่ นอ ชาติ คอล

รำไ้

ภายหลัง เมื่อ ภูธร

ใช้ เมศ เรอ นา

เพราะ ทุกข์ ไ้ ก หนัก ไ้ ร

จึง สัม สุก ปราน

* ที่นี้ ต้องการไท ปรกติเป็น มัน และ เฒ่า

กาหลิบประกาศว่าใครบอกใครตายก่อนจะให้ทองพันลัม ๒๒๕

ฟัง สาร กุ สบ ต้อง
เห็น จะแพ้ เขาวมาลย์
คิก กู ก็ยัง ตาล
ยัง บ่ หมกใจ แม่

ตาม กาล
แม่น แท้
ใจ อัก จรรย ณา
จะ ต้อง ปราชัย

โคลง ๒

คิก ฉันทิโก จะ รู้
ไหร่ ม้วย ก่อน หลง

จง ถนัค ว่า ผู้-

โคลง ๓

คิก กู ยัง วณ เวียน
ทราข เหตุ อ้น จริ่ง ให้

เพียร ฉันทิโก จะ ไ้
สย ช้อ สำคัญ ใจ ณา

ร่าย

พระชัน จัก ตาย ก่อน กระหมั่ง นาง เมีย อ่อนอกใจ กระหมั่ง
ตาย ตามไป โดย รัก กระหมั่ง ฤา ยัง จัก ไป หมั้น* กระหมั่ง นาง
เมีย นั้น บรรลือ กระหมั่ง ขา ขใจ หม่นหมอง กระหมั่ง จึ่ง วาย
วาง ด้วย โศก กระหมั่ง ฤา บริโศก ยา พิษ กระหมั่ง คิ ดผูก คอ
ตน ตาย กระหมั่ง ทิ่มแทง ภาย ให้ ม้วย กระหมั่ง ฤา มรณ ด้วย
กลืน จิตต์ กระหมั่ง คิ ด ฉันทิโก ทั้ง นี้ จึ่ง หลีก ตาย ลับ ลี บ่ แจ้ง
สัก คำ หึ่ง เลย

† คือ ผู้ใด เพราะ ต้อง การ เอก

* ที่นี้ ต้อง การ ไท ปรกติ เปน มั่น

โคลง ๒

จัก คล้า เหตุ ขู่ ไ้	ลก พระองค์ ลง ไกล
ศพ ทั้ง สอง รา	
ทรง ทัก ษา เขม้น	หา เหตุ ซึ่ง แชน เร้น
ท้อ สู้ การ พะนัน	

โคลง ๔

ทรง ธรรม ์ประกาศ ค้วย	วาจา
ใคร หาก นำ เหตุ มา	บอก อ้าง
ในการ ภริยา ษา	มี คู่ นี แส
ใคร มลาย ชีพ ร้าง	เรศ สัน ก่อ น กัณ
สุวรรณ พัน ลี ม ถ้วน	ถึ นัย
ป้า เหนิง อยู่น ป่าน กั	ที่ รู้
แพ ้พระ จะ ไ้ จีบ	จง มั่น คง แส
ที กว่า มัว อัก อู้	อก อื่น ตัน ใจ
ทัน ใด เสี่ยง พุค ไ้	ยิน ถนัค
ตรง ศพ พระชัน ชัต	ถึ ถัด ย
พระองค์ เอก อิศสร ชัต	คิยราช ข้า แส
กาย ก่อ น คือ ข้า น้อย	แน่ แล้ว ขอ ประทาน

ร่าย

พระชนกคลานเข้ามา กอศบาทาเป็นภักตริย์ ส่วนชีวิต
ภรรยาน่า ลูกขึ้นมาทั้งไปง วังตะโพก กอศบาทา พระนาง
นาฏนารี เทวีร้องสุกเสียง พระสนมเพียงขวัญหาย เสียง
เว่ยวาย ถึก ถ้อง คิดว่าผีหลอกร้อง พ่างเพียงเรือนพัง เพิกนา

โคลง ๔

ออกยัง ระทีก เต็ม	คืน ร้อย
จะวิ่งหนีทางไหน	จะพัน
เพ่งพิศ พินิจไป	เป็นอยู่ คอก ๆ
คล้าย วิตก ออก ชัน	ชก ร้อง ทัก ทาย
หลาย อย่าง มึง แก้ง แต่	ทำ กู
ทุกข์ โศก น้ำตา พรู	เพราะ เจ้า
เห็น หน้า กลับ เอ็นดู	อยู่ หน้อย
ว่าไป ตาย ดัง เค้า	คาดไว้แต่ หลัง
กู ยัง รักใคร่ แท้	ตัว เอง
มึง หลอก เล่น หลาย เพลง	บิต พลุ
อัน โทษ ที่ ทำ เพรง	กู ยก ให้ แอ
เพราะ รัก หัก โกรธ กริ้ว	กับ ได้ โขย พลัน

ทรง ธรรม์ กาลิย เฝ้า	แผ่ ฟ้า ผด
ศรี มาก หาก ห่าง ไกล	ชลาค คร้าม
พั่ง คำ หะชัน ไช	คำ รับ บหม แอ
แล้ว ลุก คลาน รุ่ม หงำ *	กอด เข็ม ขาทา
ราชา สกุก แท้	สรวล สันต์ นึก แอ
ประภาส ตาม หะชัน	บ่ ช้า
มึง จะ ฆ่า กู บรร	ลัษ เพราะ สรวล ฤา
จึง คิด ตั้ง นี้อ	ประโยชน์ อ่าง อัน ไก
อย่างไร จึง คิด เหล้น *	กัน ฉิน นี้อ
เจ้า ทรชนก ออก ครัน	ตั้ง นี้อ
บ่ ได้ คิด บ้อง กัน	ตัว ตื่น เจ้า แอ
จะ ประสงค์ ไค ชี	ออก ให้ เห็น ความ
พั่ง ตาม บ สักทก สะท้าน	หญักย
ข้า แต่ พระภูวไนย	ปิ่น เกล้า
ข้า บาท คิค การ ไฉน	จะ กราบ ทูล แอ
บ่ ปก ปก พระเจ้า	จั่ง แจ้ง บาท ของ สู้

ร้าย

เดิม พระองค์ กรุณา

ข้า บาท มา ชุบ เลียง

พระคุณ

* ที่นี้ ดำง การ ไท ปรกติ เป็น ง่ำม และ เล่น

เพียง พลุชา และ นภา ภาค คอบ รวยกับ ซึ่ง ยัง หย่อน ก่อน
 หัก ทัก เทียม ทิน ทุก สิ่ง สรรพ พระร.เซท.เน พุณ เกยม
 คานต์ สุข สบาย ภายหลัง สอง บพิตร ยังมี จิตต์ สังเวช
 เหตุ ขำไว้ ภรรยา จัก เสนหา ร่วม ห้อง พ้อง จิตต์ รัก สาวใช้
 ทำวชต์ ให้ บมิทวง สดุษฎี การ ปวง วิภาห์ นอชา คอล อวัก
 จัก ให้ เป็น ภรรยา ทั้ง พัสตรา เงินทอง กอให้ มาก เหลือ นัย
 สำหรับ ให้ เป็น ทูณ คุณ เท่า ที่ เหลือ หลาย ยัง ไป วาย ให้ ยับ
 บ เว้น วัณ เกิน นาน เรียก ประทาย เมือง เมือง ไป คิก เปลือง
 ปลด แหน ขำบาท แสน ชั่ว ชั่ว คิก วุ่น ว่า มัวเมา เอา แด่
 เล่น เป็น นิจ บคิก สำนึก ตน จม ทร พย สัน สดุษฎี มค ปลด
 ใช้ หัก บมิทลอ ไม่มี พอ จำ กนิ จึง กลับ ถวิล ถึง ภาย
 เมื่อ ขาม วาย อาหาร คาล เตือก ทุกข์ ทำงน แสน ชัก สก ยิ่ง นึก
 ครั้น ว่า จัก บังคม หลก แด่ แร่น ทร สุรย์ ทรง ทราบ คง ลุลลาภ
 เหลือ หลาย แด่ นึก หมาย บมิควร กวน เบื่อง ขาท ยุคล
 เพรจะ ตัว ชน ทำเอง เพรง พระคุณ เป็น อนันต์ ยัง ไป ทน
 คอบ สทอง ไม่ ควร ปอง กวน อีก ครั้น จะ หลีก ไปหา ขอ
 มารคา ก็ ขาย มารคา หมาย จะ พัง ซึ่ง พระองค์ อนุญาต
 ให้ เฝ้า ขาท ไกล พระองค์ ทรง กรุณา เป็น อเนก ยัง ไทยก เหยก
 จม ขาก เสียใจ มาก บมิวาง ขวาง รอค ชีวาคม เพื่อ คิก

คาคไป่ สมน จักรมททุกซ์ทวี เห็นขี้บควรร คิดใคร่ครวญ
 ถ้วนถี่ ยลแต่ที่ จะ ประกอบ เป็นความ ชอบอันใด ใน
 พระบาท เรณู จม ภูธร ประทาน คั้นคิคนานเหินช้า ไซ้จัก
 รั้าโดยง่าย ฝ่ายอาหาร บริโภค เติงในโลกลไป่มี เยียวยา
 ชีพิศคน จึง ขวดย ขววย ทำ การ ปานทั้งนี้ เพราะเห็น ว่า
 จะ เป็น ความ ชอบ กอบ ล้ารวล ล้าราญ เบิก ขาม พระหฤทัย
 รัยเนื่องในขำรง ณะทง พระองค์ ให้เกษม เปรม ปรีดา
 ปราโมทย์ ไทยใด ฝิด คิคบควรร ทั้ง มวญ จมเมตตา ออก
 ไทยานุไทย ไปรคข้าผู้รักก็ มีจิตต์ตั้งกตัญญู ต่อ ภูบทิ
 ผ่านเกล้า ถวิลทุกยามเย็นเข้า แต่ตั้ง คอบ ส่นอง คุณหา

โคลง ๔

ทั้งสอง กษัตริย์ได้	สะกัษ ส้าร
เห็น ประหลาดเหลือ ประมาณ	คิค เหล้ง*
ใคร คิค บัมี ปาน	ความ คิค เขาแศ
คิค เช่นนี้ ได้ เว้น	แต่เจ้า สอง คม
ยล พักตรับได้แต่	จัก หัว ไปรา
หัว ภริยาหัวผัว	จัก จ้าน
หัว ตัว ต่าง คนมัว	เถียง ทะเลาะ กันแศ
หัว พระนม ต่อต้าน	กับ ด้วย เมศเรอ

* ที่นี้ต้องการให้ ปรกติ เป็น เล่น

เธอ หักมิ ชิ่ง	ชัก เคือง
หัว แหย หัวใจ เป็ลือง	ปลาทู ท้อง
พระ สนม อเนก เนือง	กัน นิ่ง หัว แอ
เสียง กระเกริกเกรียว ก้อง	เช็ก ห้อง เสียง หัว
อย่ากลัว ความผิดเขย	ตาม ภู ไป รา
ภู จะให้ทอง สู้	ซึ่ง พร้อง
เฮ้ง คึก ซอขกล ภู	เห็น ขบ ขัน แอ
ขมิ ตาย เลย ท้อง	เว้า ร้อน รน ใจ
อรทัย อรรคเรศ ผู้	มคิสี
จึง กราบ ทูล สวามี	ท่านไท้
พระองค์ หาก ปราณี	ให้แก่ ผัว นา
ข้า จะ ออก อีก ให้	ส่วน ข้าง นาง เมีย

ร้าย

ไป คิดเสีย สมนึก หะชันคึก ขึ้นมาก ยิน มลาก เหลือ
ประมาณ ตาม ภูบาลเสด็จ คล ยัง मनเพียร ท่านไท้ บัด
ธสั่งให้ชาว คลัง ทั้งฝ่าย หน้าฝ่ายใน รับ แยกไป หย่อ สุวรรณ
คลัง ละ พัน ล้ม นัย ขนมา ฉับ ขมิ นาน ท้าวธ ประทาน แก่ หะชัน
ถ้วน ถึง พัน ไทร ตรา ส่วน นาง พระยา ก็ให้ ชั่วกักได้ เสมอ

สมาน รวบรวมการ ซึ่ง คิต ประสิทธิ์ ทรัพย์ สี่ ครั้ง ทั้งสอง
คน ด้วยกัน สองพัน สอง เศษ ร้อย ให้ มาก บมี น้อย นำ
ปลื้มใจ ครัน แล นา

โคลง ๔

พระชน อ้าว คัดไค้	ทอง ประทาน
หน้าเบิก กุ ขั บาน	ร่อ หน้า
กราย ลง แพบ ขทมาลย์	สอง กษัตริย์
พระเชษ พระคุณ ล้า	เล็ก ฟ้า คิน แคน
จัก แทน คุณ ราชแก้ว	ไท ไค ก็ ทิ
บ มี สบ เสมอใจ	จิต ค้าง
ขอ ผลอง บทรชไป	ตราบ ชีพ มลาย เขย
พระเชษ พระคุณ กิ่ง	เกศ กิ่ง วัน ทาย
ไป คลาย ปฏิพัทธ์ พูน	ภักดิ์
พระกั ไพรต ปราณี	ยิ่ง ล้า
สอง สุข เกษมศรี	สรง ยาท พระ มา
กระลอก ชีวิต ช้า	สืบ เชื้อวงศ์ หลาย
บรรยาย นิเทศ เขื่อง	โบราณ
อริบ ร่ำ เรือง นิทาน	เก่า ก็
แสง โดย คับ พิศการ	เต็ม เรือง
ผู้หลัก คั้น ชันชี่	ชื่อ อ่าง กระจับ บุรพ

ขารูณ อาลวาช จิตนี้
เป็น มหา กรรมมา
นิทาน เรื่อง นา นา
ชมว่า เลิศแล้วแล้

ความหมายในเรื่อง นี้
คบเพื่อนมากมาย ครั้น
ยามชัศ สลัศ พลัน
คบข่มมีคุณน้อย

คบ ภูวเรศร เจ้า
อาจ สั่ง เป็นกษัตริย์
คบถูกที่ คน ที่
คบเพื่อน จำเพียร ค้อง

เวลา มี สุข ล้น
ปล่อย จิตต์ คึก ละเลิง
ถึง ทกซ์ แทบ ป่น เปิง
เพื่อนัก มักไม่ แคล้ว

คำนึง รู้ สักแล้ว
ที่ จึง กลับ ปรากฏ
สุลาภ ทราย ตัว ปลด
ควร หยุต สติ ยิง

นาม ปรา ภูเขย
อีก แท้

มี มาก
ยิง ล้า กษัตริย์ หลาย
พระชน

นิบ ร้อย

เพลง หมก
หึ่งให้ ภัย ชู

ธรรณี ทล ฤา

คาพร้อง

เคียว ฤา ร้อย แะ

เลือก ช้า หลาย ครา

เหลือ เหลิง

โล่ง แล้ว

เปลือง ชีพ

เหตุ ร้าย เร็ว ถึง

ละพยศ เลี้ย เอย

อีก ครั้ง

ปลง ชีพ

อย่า เต็ม ตื่น บุญ

เป็นคุณแต่เท่านี้
นอกจากนั้นเหลือหลาม
เรียงเรียบเรื่องราวตาม
สำหรับนักเลงเอื้อน

เกลาฉันท์กลั่นน้ำนัย
เหลวแหลกขมมีสาร
สำหรับระงับกาล
หยาบส่งลงหัดจ้อ

ถือไว้ไปอยู่ช้า
พัวเทียวเทียวคืบคลาน
น้ำแข็งคู่บรรยาย
ไต่แต่ยลยามแล้ว

นึกเฉลียวเกรงปราศณผู้
จักติเตียนปรารภ
หมีแบบบ่เคยสับ
พัวแต่ตันจนคั่ง

เรียงตามฉะบับข้าง
ทางสมุทออกประคิณฐ์
ตามฉะบับบ่ได้คิด
อย่างเรื่องเขาคิดขึ้น

แฉะความ
แหลกไปอน
ฉะบับจบลงแฮ
อ่านเหล่านเห็นขึ้น
เสมอสมานกันฤ

สอบก้อน
แกว้าร้อนแฮ
เช็ดได้ในมือ

เหลวละลายหมกเขย
จืดแล้ว
โคลงเรื่องขึ้นแฉะ
แล้วร้อนคราวเทียว

พานพบ
ว่าพัว
หูแต่เค็มแฮ
จบถ้วนคณหลาม

อังกฤษ
ภาพขึ้น
คะเนแต่งของนา
เช่นเพื่อพระอภัย

ผู้ใดทราบ อ่านรู้	ภาษา
อังกฤษ คง พย หา	อ่าน หักง่าย*
แต่คำ ว่า เรียง มา	ไป สมก เหมือนแฮ
เป็นแต่เรื่อง รวบรวม	ไม่เพี้ยนผิดความ
ยามทำ บได้ จด	แปล เรียง ความเฮย
เป็นแต่ อ่านเอง เพียง	ทราบ แล้ว
เติมข้าง ตัก ข้าง เคียง	เทียบ เรียง ง่ายแฮ
ใครใคร่ทราบ ละเอียด แล้ว	อ่าน เป็อง ระเบียบ บรรพ์
เชิงฉันทกลอน กาลพย์ ช้อง	ชัก ขวาง
ชาย จิตต์ คิถ ระคาย	ครั้น คร้าม
วานใคร ช่วย คิด ชนาง	ข ทราบ ความแฮ
จน จิตต์ ว่าง งาม หักง่าย*	แต่ง เหล้น* ตามแกน
แทน ของ แรก ให้ แก่	พระวงศ์ ปวง เฮย
ซึ่ง เลิศ ทั่ว พระองค์	พริ้ง พร้อม
ใน วัน วิวิธ มง	คล เป็ลย น ปี แห
ทราบ เรื่อง ยล รูป น้อม	จิตต์ ให้ ยินดี

* ที่นี้ต้องการให้ ปรกติเป็น ง่าย งาม งาม และ เล่น

คีรี สวัสดิ์ที่ สฤณภูมิต์ พร้อม ไพรศาล ไสต เทอญ
 ทว พระวงศ์ นฤบาล เบิกหน้า
 ยืนชีพ ชุ่ม สุข มาน ปราโมทย์
 ยิ่ง ยศยิ่ง ยืน ชำ สิ่งเศร้า เสีย สลาย
 วาย กิจ กำหนดได้ หลาย วาร
 จึง นิพนธ์ พจน สาร สืบไว้
 บ นาน กลับ มี การ กิตแทรก มาเฮย
 แต่ บ่ หยุตยิ่งให้ เก็น ชำ เชื้อนไป
 จนใจ จะค่อยได้ แคะ ทำ
 ให้ เพราะ เจาะ ทุก คำ ไปได้
 เกรง การ จัก มี ลำ ทับ หัก มา นา
 แม้ ว่า เป็ ใหม่ ไกล จัก ค้าง เสีย คราว
 จำ สาว ราว รียบ ร้อน รน คิค
 เพราะ บ่ เพราะ ตาม จิตต์ ลวก แท้
 การ เล่น บ่ เบ็น ผิด ไต่ แผลก พ้อง แอ
 จง คิค ขนาบ แน้ เท่า หิว น ทำ
 เริ่ม คำ ชื่น แรก ทั้ง วัน ลง จบ แอ
 สอง คกร์ สบ กัน ตรง ทั้ง แก่ ลัง
 ข้าง ชื่น หก คำ ผจง จบ เจ็ด คำ นา
 เกือน เจ็ด จน แปก แส่ว รัง สฤณภูมิต์ แล้ว เสรี ลง

คง คึกคัก สิบเก้า
นับว่า เกือบหนึ่ง ประมาณ
เรียง ศก ตก ปี่ ขาน
คักราช พัน สอง ร้อย

เพิ่ม พุนแห่ท้าย น้อย
๕ นิทราชาคริต
แปล ทรง คุง อังกฤษ
เสนอ เหนือ นึกเลงซึ

คำโคลง สู่ภาพเพ็ญ
ลิลิต เกือบบรรสาร
นิทรา เรื่องหลับปาน
ชาคริต กลับเคลือบ คล้อย

กรมหมื่นพิชิตไค้
ตัด ตกเต็มคำ ขยาย
เลือกคัคักคักแปลงปลาย
ไพเราะเสนาะอ้าง

ภายหลัง จึง ส่งให้
สุนทรโวหาร มี
เทียบ ทานถ้อง อีกที
สอบอักษร กลอน ถ้อย

วันวาร
หมด ถ้อย
ลัมฤทธิ คึก แส
สี่ สร้อย มี คณย์
นามคึก ไว้ แส
เรื่อง นี

เขา เรียก กั้น แส
ชื่อ อ้าง อ่าม จำ

พวงประพาฬ
สอกร้อย
เคลิ้มจิตต์ เขา นา
สร้างเคลิ้ม มัวหลง
ชวนชวน

ออกอ้าง
ลัมผู้ส กลอนแ
อรณล้วนควร พัง

พระศรี
ชื่อ น้อย
หนึ่งเผื่อ พลัง แอ
ถูก ถ้วน บริบูรณ์

ร่าย

พูนเพิ่มท่ายแกล้งการ ปางเรียงสารพิมพ์กิจ คิดแบ่ง
กันข่งงาน ให้สอยทานทีละแท่น เพื่อเหมาะแม่นอักษร
กลอนสัมผัสเอกโท โดยโบราณคำหรรษ์ ชั้ยยังคืบทั้งหลาย
บให้คล้ายคลาคลาต พระเจ้าราชวรวงศ์ พระองค์เจ้าบุตรี
ปรีชาเชิงลิขิต กรมหมื่นพิชิตเสี่ยวชาญ การโคลงกาพย์
กลอนฉันท์ อีกเทวัญอุทัยวงศ์ คงแก่เรียนรู้มาก มนุญย์
นาคมานพ จบจิตต์แจ้งเจนจิต สวัสดิศิประวัติไว้อง ถ่องวิทยา
ยิ่ง กวี พระศรีสุนทรโวหาร อาจารย์ผู้รู้หลัก นักงาน
ตู้อีกตน รวมเจ็ดคนคั่นคิด หาที่ฝึกและได้ บางคนได้
ฝึกกลอน บางคนทอนเอกโท โวหารเห็นเพื่อนฝึก ต่อเติม
คิด ตกแทรก บให้แปลกละบับบรรพ์ อักษรอันพลั่งพลาก
ขาดไม้หน้าหยุดคิด ทัณฑฆาตผิดพิณทุ์ขาด ตัวคล้อยคลาต
ขึ้นลง วงฟองมันวิสรรชนีย์ ตาใครก็หาพบ มาบรรจบ
เจ็ดใบ เกือบลงในใบหนึ่ง จึงส่งไปให้แก่ เพื่อต่อแก้ทุกคำ
ทำเยี่ยงหีนิจกาล ตราบสิ้นสาร สดเรื่อง ส่วนเครื่องพิมพ์
พนักงาน การกรมขุนบดินทร์ เจ้าวัชรินทร์ทรงรวจักษ์ ตีเขียน
คักฉัทศมุก บให้หยุดยั้ง พลั่งฝึกบ้างคงหลาย หมายถึง
มันหมกใจ ในกระบวนโกลดฉันท์ อันไปพลั่งไปมี หหนึ่ง

ตีพิมพ์ก็ยาก ผู้ตรวจ มากหลาย ผู้ แต่ไม่รู้หมดคิด
 คึกใจตรวจคราใด คงอยู่ในพบอีก หลีกตาลออกไปข้าง
 ฝ่ายข้างผู้พิมพ์การ เรียบเรียงสารตามชอบ ไปรอบคอบ
 ขาดเหลือ เพราะพื้นเฟื่องวอยง คงยังคงผิดอยู่ คู่รับ
 ผิดไปพัน เกลือกผู้คั่นดูปะ จอโทษทั่วทั้ง ทักทาย จงอย่า
 วายคำริ ตรีความยากผู้แต่ง หลงลืมแห่งผู้ทาน
 การลงพิมพ์เร็วเร่ง เพ่งเห็นผิดพึงแปลง ใดกลางแกลง
 สอดถาม กักแปลงตามแต่เพราะ เพื่อเสนาะทั่วหัว
 ยัจริตนักเลงกล้า แต่งเหล่าน* ภายหลัง อีกเทอญ

โคลง ๔

วังเรืองลิลิตนี้	นัยพระมาณ
ห้าเล่มเต็มแน่นปาน	เขียนแข็ง
ลงพิมพ์ผจงสาร	สมุดเล่มเดียวแธ
วางกะระยะแสร้ง	สัญญาให้เห็นสว
ทวยรอกกระคายซ้ำ	ไปมาถึงเขย
เห็นจวบจวนเวลา	เล่นแล้ว
จึงเร่งรีบเร็วหา	กระคายทำแธ
พิศบุผผ่องแผ้ว	ผอนเพียงพอการ

* ที่นี้ตั้งการใด

ปรกติเป็นเล่น

ชาน สัมฤทธิศก สัน	สุคิป
เคือน สี่ เคือน เคียวมี	ช่องเรือ
เร่ง ทันแจกราตรี	ปาฏิบถ
ปีใหม่ มา เยี่ยมเข้า	เซตต์แล้ว จุงเจริญ
จบ เรื่อง อาริย์พูน	เพลง กาส
บ บก พร่อง พิสดาร	ถึ ถ้วน
วิ ทำ รับ ทินงาน	ปีใหม่ มา แอ
บรรณ แบบโคลง ว่าย ล้วน	หลากหลายของโบราณ

เลขที่หนังสือ ๘๕๔.๕๐๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้แต่ง กองพิมพ์ เล่มที่ ๑, ๔๕ ๖.
เรื่อง ๖๒๖๖๖๖๖

วันขึ้น

วันขึ้น

วันขึ้น

๘๕๔.๕๐๑

7. 121

